

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 13aad

Muqdisho, 18 OCTOBER 2026

Lr.4

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA:** Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar.

Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

AUGUST -OCTOBER

2026

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA

الرسمية

OFFICIAL

RASMIGA AH

الجريدة

BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 13aad

Muqdisho, 18 OCTOBER 2026

Lr.4

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa \$XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA:** Sanaddii waa \$XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa \$XXX Dollar.

Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa \$XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

BILAHA

AUGUST -OCTOBER

2026

AXDIGA URURKA CAAFIMAADKA ADDUUNKA EE XAKAMAYNTA TUBAAKADA SHARCI LR. 54	14/02/2026	1
DHISIDDA HAY'ADDA DAAWADA IYO AGABKA CAAFIMAADKA SOOMAALIYA SHARCI LR. 55	26/08/2026	36
SHARCIGA DHISMAHA HAY'ADDA DAKHLIGA QARANKA SHARCI LR. 56	14/10/2026	64
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 792	26/07/2026	84
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 793	26/07/2026	85
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 815	29/07/2026	86
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 828	05/08/2026	87
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 833	01/10/2026	88
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 835	07/10/2026	89
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 838	07/10/2026	90
MAGACAABIS NOOTAAYO XEER MADAXWEYNE LR. 839	07/10/2026	91
MAGACAABIS XUBNAHA GUDDIGA MADAXABANNAAN EE DIB-U-EEGISTA IYO DHAQANGELINTA DASTUURKA XEER MADAXWEYNE LR. 840	07/10/2026	92
MAGACAABIS XUBNAHA GUDDIGA MADAXABANNAAN EE XUQUUQUL AADANAHA XEER MADAXWEYNE LR. 842	07/10/2026	93
XEER-NIDAAMIYAHA DIB-U-HOWLGELINTA IYO MIDAYNTA HANNAANKA CAYMISKA BULSHADA EE QARANKA XEER RA'IISUL WASAARE LR. 206	18/05/2026	94

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.54

TAARIKH: 14-TA FEBRAAYO 2026

AXDIGA XAKAMEYNTA TUBAAKADA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

- MARKUU ARKAY: Qodobka 87^{aad}, Faqradda 1^{aad} iyo Faqradda 2^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 82^{aad}, Faqradda 3^{aad} ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Qodobka 90^{aad}, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.
- MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay XGGSH/0827/B11/26, ku taariikheysan 11/02/2026, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Axdiga Xakameynta Tubaakada.
- MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo Axdigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Axdigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Axdiga Xakameynta Tubaakada.

Qodobka 2^{aad}

Waxa uu Axdigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

001787

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada

SOMALI FEDERAL REPUBLIC
MINISTRY OF HEALTH & HUMAN SERVICES

HESHIISKA URURKA CAAFIMAADKA
ADUUNKA
EE XAKAMEYNTA TUBAAKADA

HWXT

HESHIISKA WHO
EE XAKAMEYNTA
TUBAAKADA

QEYBTA 1: HORDHAC
Qodobka 1aad
Ereyada heshiiska

Si waafaqsan ujeeddada caqdiga:

- a) **“Ganacsiga Reeбан”** waxaa loola jeedaa howl kasta iyo macaamil kasta oo sharcigu mamnuucay, kaas oo ku saabsan soo saarista, raridda, qabashada, hanashada, qaybinta, iibinta ama soo iibsashada, iyadoo ay ku jirto howl kasta ama macaamil kasta oo loogu talagalay in lagu fududeeyo ama lagu taageero howlahaas.
- b) **“Urur Goboleedka Isu-furka Dhaqaalaha”** waxaa loola jeedaa urur ay ku midoobeen dhowr dal oo madaxbannaan, kaas oo xubin kasta oo ka mid ah la siiyay awood uu wax uga qaban karo arrimo gaar ah, oo ay ka mid tahay awoodda uu ku qaadan karo go’aanno ay xubnaha kale ee ururku ku waajib tahay in ay xushmeeyaan.
- c) **“Xayeysiinta iyo Dhiirrigelinta Tubaakada”** waxaa loola jeedaa nooc kasta oo xayeysiin warbaahineed ah, ammaanid ama fal kasta oo leh ujeeddo ama saameyn keeni karta dhiirrigelin ku wajahan badeecooyinka tubaakada ama isticmaalka tubaakada, si toos ah ama si dadban.
- d) **“Xakameynta Tubaakada”** waxaa loola jeedaa istaraatiijiyado kala duwan oo lagu yareynayo soo saarista, dalabka iyo waxyeellada tubaakada, kuwaas oo looga golleeyahay in lagu horumariyo caafimaadka guud ee bulshada, iyadoo la baabi’inayo ama la dhimayo isticmaalka badeecooyinka tubaakada ama lagu xaddidayo isticmaalkeeda goobaha dadweynaha.
- e) **“Shirkadaha Tubaakada”** waxaa loola jeedaa shirkadaha soo saara tubaakada, kuwa jumlada ku iibiya, iyo kuwa tafaariiq ahaan u gadaya badeecooyinka tubaakada.
- f) **“Badeecooyinka Tubaakada”** waxaa loola jeedaa badeecooyinka gebi ahaan ama qayb ahaan ka samaysan caleenta tubaakada oo loo adeegsaday sida alaab ceeriin ah, kuwaas oo loo wershadeeyay si loo cabbo, loo jaqo, loo calaliyo ama sanko looga jiido.
- g) **“Wakiilashada Tubaakada”** waxaa loola jeedaa qaab kasta oo lagu taageerayo ama lagu kafaala-qaadayo munaasabad, howl ama shaqsi leh ujeeddo ama saameyn keeni karta dhiirrigelin ku wajahan soo saarista ama isticmaalka tubaakada, si toos ah ama si dadban.

Qodobka 2aad

Xiriirka u Dhexeeya Axdigaan iyo Heshiisyada Kale

1. Iyadoo ujeedadu tahay in si wax ku ool ah loo ilaaliyo loona horumariyo caafimaadka aadanaha, Dhinacyada Axdigaan waxaa lagu dhiirrigelinayaa in ay qaadaan, hirgeliyaan ama adkeeyaan tallaabooyin sharci, maamul iyo farsamo oo ka ballaaran ama ka ad-adag kuwa uu Axdigaan iyo hab-raacyadiisu farayaan. Mana jirto wax ku jira Axdigaan ama hab-raacyadiisa oo loo fasiran karo si ka hor istaagaya Dhinac ka mid ah Dhinacyada in uu soo rogo shuruudo ka adag, haddii shuruudahaasi ay waafaqsan yihiin ujeeddooyinka iyo qodobbada Axdigaan isla markaana ay la jaanqaadayaan xeerarka iyo waajibaadka sharciga caalamiga ah.
2. Qodobbada Axdigaan iyo hab-raacyadiisu sinnaba uma wiiqayaan, uma xaddidaya, mana baabi'inayaan xaq ay Dhinacyadu u leeyihiin in ay galaan heshiisyo laba-geesood ah ama kuwo badan-geesood ah, oo ay ku jiraan heshiisyo goboleed ama hoosaad-goboleed, kuwaas oo ku saabsan arrimo la xiriira ama ka baxsan baaxadda Axdigaan iyo hab-raacyadiisa. Hase yeeshee, waxaa shardi ah in heshiisyadaasi ay si buuxda ula jaanqaadaan waajibaadka sharci ee ka saaran Dhinacyada sida ku xusan Axdigaan iyo hab-raacyadiisa. Dhinacyada gala heshiisyadaas gaarka ah waa in ay si rasmi ah ugu wargeliyaan Shirka Guud ee Dhinacyada Axdigaan, iyaga oo u sii maraya Xafiiska Xoghayaha.

QEYBTA II: UJEEDDOOYINKA, MABAADII'DA HAGAYA IYO WAAJIBAADKA GUUD

Qodobka 3aad: Ujeeddada

Ujeeddada **Axdigaan** iyo hab-raacyadiisu waa in si waafaqsan mabda'a ka hortagga iyo masuuliyadda dawladda looga ilaaliyo jilasha hadda nool iyo kuwa mustaqbalka imanaya waxyeellada halista ah ee caafimaad, dhaqaale, bulsho iyo deegaan ee ka dhalata isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha. Ujeeddadan waxaa lagu gaari doonaa dejinta, hirgelinta iyo isku-dubbaridka tallaabooyin, xeerar iyo istaraatiijiyado dhammeystiran oo lagu xakameynayo soo saarista, qaybinta, isticmaalka iyo ku cabista tubaakada, kuwaas oo Dhinacyada **Axdigaan** ku waajib tahay in ay ka fuliyaan heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami, si loo xaqiijiyo yareynta joogtada ah, nidaamsan iyo wax ku oolka ah ee isticmaalka baahsan ee tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.

Qodobka 4aad: Mabaadii'da la Raacayo

Si loo gaaro ujeeddooyinka **Axdigaan** loona dhaqangeliyo qodobbadiisa, Dhinacyada Axdigaan waxaa lagu aha kale ka sokow, in hogaansamaan mabaadii'da hoos

1. Qof kasta waa in si buuxda loogu wargeliyaa cawaaqib xumada caafimaad, dabciga qabatinka leh iyo halista dhimasho ee ka dhalan karta isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha. Waxaa sidoo kale waajib ah in la dejiyo, la hirgeliyo oo la xoojiyo xeerar, habraacyo fulineed, nidaam maamul iyo habab kale oo heer dowladeed ah si qof kasta looga difaaco waxyeellada ka dhalan karta isticmaalka tubaakada goobaha dadweynaha.
2. Waxaa lagama maarmaan ah in la qaado go'aanno adag oo siyaasadeed, kuwaas oo si heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami ah loogu diyaariyo habab faahfaahsan oo qeyb-qeybsan, isku xiran oo ka falcelinaya xaaladaha, iyadoo la tixgelinayo:
 - a) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin wax ku ool ah oo qof kasta looga difaacayo khataraha ka imaan kara tubaakada goobaha dadweynaha.
 - b) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin looga hortagayo in dadka cusub lagu soo biiro isticmaalka tubaakada, isla markaana loo dhiirrigeliyo joojinta isticmaalka iyo hoos u dhigista isticmaalka nooc kasta oo tubaakada ah.
 - c) Baahida loo qabo in la hirgeliyo tallaabooyin bulsho iyo shaqsiyaadba ku lug leh, si loo dejiyo, loo hirgeliyo loona qiimeeyo mashaariic iyo barnaamijyo xakameynaya tubaakada, kuwaas oo waafaqsan baahiyaha iyo dhaqanka bulshada.
 - d) Baahida loo qabo in la qaado tallaabooyin gaar ah oo lagu yareynayo khataraha ku wajahan kooxaha bulsho ee gaar ahaan nugul, marka la dejinayo istaraatiijiyadda lagu xakameynayo tubaakada.
3. Iskaashiga caalamiga ah, oo ay ku jiraan isdhaafsigu teknooloojiyada, aqoonta, taageero dhaqaale iyo khibrad wadaag, waa qeyb muhiim ah oo ka mid ah hirgelinta mashaariic wax ku ool ah oo lagu xakameynayo tubaakada, iyadoo la xushmeynayo dhaqanka iyo nidaamyada bulsho ee deegaanka, isla markaana la tixgelinayo arrimaha bulsho, dhaqaale, siyaasadeed iyo sharci ee jira.
4. Hirgelinta habab faahfaahsan, qayb-qeybsan iyo falcelin isku xiran oo heer qaran, heer goboleed iyo heer caalami ah leh, ayaa muhiim u ah in si waafaqsan mabaadi'da caafimaad guud looga hortago soo noqnoqoshada cudurrada, curyaamidda carruurta iyo dhimashada ka dhalata isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.
5. Qaadashada mas'uuliyadda dhinac kasta oo si cad ugu xusan sharcigiisa ayaa ah arrin muhiim ah oo lagama maarmaan u ah xakameynta ballaaran ee tubaakada.
6. Waa muhiim in la aqoonsado bulshooyinka ku tiirsanaa bulshooyinka iyo bulsho xun kala kulmay dhaqaale iyo farsamo, kuwaas oo saameyn ku xakameynayo tubaakada

gaar ahaan dalalka soo koraya iyo kuwa dhaqaale ahaan kala guuraya. Taageeradan waa in lagu daro marka dal walba dejinayo istaraatiijiyad qaran oo lagu higsanayo horumar waara.

7. Ka qeybgalka bulshada rayidka ah waa arrin muhiim ah oo lagama maarmaan u ah gaarista ujeeddooyinka **Axdigaan** iyo hirgelinta heshiisyadiisa.

Qodobka 5aad: Waajibaadka Guud

1. Xubin kasta oo ka tirsan saxiixayaasha Axdigaan waxaa ka saaran waajibaad ah in ay dejiso, hirgeliso, xilli-xilli u cusbooneysiiso, isla markaana dib u eegto istaraatiijiyad qaran oo qeyb-qeybsan oo lagu xakameynayo tubaakada, iyo qorshayaal iyo mashaariic waafaqsan Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, kuwaas oo ay xubintu si buuxda uga qayb qaadaneyso.
2. Ujeeddadaas la midka ah, Xubnuhu waa in ay awooddooda ugu adeegsadaan si ay u:
 - a) Sameeyaan, xoojiyaan, maalgashadaan oo hirgeliyaan hannaan qaran oo isku xiran oo lagu xakameynayo tubaakada, ama magacaabaan wakiil ku habboon hirgelinta habraacyadaas.
 - b) Meelmariyaan, fulinayaan oo xoojiyaan xeerar, habraacyo fulineed, nidaamyo maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, iyagoo si wadajir ah ula shaqeynaya dhinacyada kale si loo dejiyo siyaasado waxtar leh oo looga hortagayo, laguna yareynayo isticmaalka tubaakada, qabatinka Nicotine-ka iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha.
3. Marka ay dejinayaan oo hirgelinayaan siyaasadaha caafimaadka guud ee bulshada ee ku saabsan xakameynta tubaakada, Xubnuhu waa in ay u howlgalaan si ay uga hortagaan faragelinta kooxaha xayeysiiska u sameeya ama danaha ka leh shirkadaha tubaakada, iyadoo la raacayo sharciga dalkaas u yaalla.
4. Xubnuhu waa in ay iska kaashadaan dejinta, hirgelinta iyo kormeerka habab, nidaamyo iyo habraacyo lagu dhaqan gelinayo Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, iyagoo kaashanaya dhammaan dhinacyada xubnaha ka ah.
5. Xubnuhu waa in ay, marka ameeyaan iskaashi ha caalamiga ah ee awoodda ha gobolada iyo maaga kale, si loo gaaro ujeed eeyahay Axdigaan iyo

raacyadiisa.

6. Xubnuhu waa in ay, iyadoo la adeegsanayo awoodooda dhaqaale, iska kaashadaan sidii loo heli lahaa maaliyad lagu hirgeliyo Axdigaan iyo hab-raacyadiisa, iyagoo qaadanaya nidaam maalgelineed oo ka kooban laba dal ama in ka badan oo ay ka qaybqaataan dalal farabadan.

QEYBTA III: TALLAABOYINKA LA XIRIIRA YAREYNTA DALABAADKA TUBAAKADA

Qodobka 6aad: Habab Canshuur iyo Ascaarta Loogu Adeegsanayo Yareynta Dalabaadka Tubaakada

1. Dhinacyada Axdigaan waxay aqoonsan yihiin in ascaarta iyo canshuuruhu yihiin qaabab wax ku ool ah oo muhiim u ah yareynta isticmaalka tubaakada, gaar ahaan qaybaha bulshada ee u nugul, sida dhallinyarada, loona xaqiijiyo in dhimista dalabaadku ay saameyn muuqata ku yeesho.
2. Iyadoo aan lagu xadgudbayn xuquuqda madaxbannaanida ee qolo kasta u leedahay dejinta iyo hirgelinta siyaasaddeeda canshuuraha, haddana Xubin kasta waxaa laga rabaa in ay u hogaansanto ujeeddooyinka qaran ee caafimaad ee khuseeya xakameynta tubaakada, isla markaana ay qaadato habab ay ka mid yihiin:
 - a) Hirgelinta siyaasad canshuureed iyo, meesha ay ku habboon tahay, siyaasad ascaareed oo lagu soo rogayo badeecooyinka tubaakada, si loo gaaro yareynta isticmaalka tubaakada iyo ujeeddooyinka caafimaad ee laga leeyahay.
 - b) In mamnuucid ama xayiraad, hadba tii ku habboon, lagu soo rogo iibinta badeecooyinka tubaakada iyo shirkadaha caalamiga ah ee ka faa'iideysta canshuur la'aanta ama soo dejinta badeecooyinka tubaakada ee aan waafaqsaneyn shuruucda dalka.
3. Dhinacyada Axdigaan waa in ay Shirweynaha Guud ee Saxiixayaasha u gudbiyaan warbixin xilliyeed oo faahfaahsan, oo ku saabsan qoondada canshuureed ee ay saareen badeecooyinka tubaakada, iyo jaantus muujinaya heerarka isbeddel ee ku yimid isticmaalka tubaakada, si waafaqsan qodobka 21aad ee Axdigaan.

Qodobka 7aad: Habab Aan Ascaarta Ahayn oo Lagu Yareynayo Isticmaalka Tubaakada

Dhinacyada **Axdigaan** waxay si cad u aqoonsan yihiin jiritaanka habab wax ku ool ah oo aan ku salaysnayn ascaarta, kuwaas oo door muhiim ah ka ciyaara dhimista isticmaalka tubaakada. Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo si madax-bannaan u ansaxsan, in ay dejiso, hirgeliso, cusboonaysiiso, xoojiso oo kormeerto xeerar, fulin, nidaam maamul iyo habab kale oo lagama maarmaan u ah dhaqangelinta waajibaadka ku xusan Qodobbada 8aad ilaa 13aad ee **Axdigaan**. Sidoo kale, Dhinacyadu waxay xaq u leeyihiin, isla markaana lagu dhiirrigelinayaa, in ay iska kaashadaan hey'ado caalami ah si toos ah ama si wadajir ah, si loo hubiyo hirgelinta hababkaas iyadoo la waafajinayo ujeeddooyinka guud ee **Axdigaan**.

Shirweynaha Guud ee Saxi
doonaa siyaabaha ugu habi

ian waxaa laga soo jeer
agu hirgelin karo qodo

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada

heshiiskan, si loo gaaro ujeeddooyinka caafimaad ee bulshada, loona yareeyo isticmaalka tubaakada si waafaqsan mabaadi'da sharci iyo siyaasadeed ee **Axdigaan**.

Qodobka 8aad: Ka Difaacidda Ku Cabista Tubaakada Goobaha Dadweynaha

1. Dhinacyada **Axdigaan** waxay si cad u aqoonsan yihiin caddeymaha sayniska ee muujinaya halista caafimaad ee ka dhalan karta ku cabista tubaakada goobaha dadweynaha, iyo saameynta taban ee ay ku leedahay bulshada guud ahaan.
2. Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo waafaqsan sharciga dalka, in ay qaadata tallaabooyin firfircoon oo lagu hirgelinayo ka hortagga ku cabista tubaakada goobaha dadweynaha. Tallaabooyinkaas waxaa ka mid ah, laakiin aan ku xaddidnayn: dejinta, hirgelinta iyo xoojinta shuruuc, fulin, nidaam maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, si looga hortago ku cabista tubaakada meelaha ay ka mid yihiin:
 - o goobaha shaqada ee dadweynaha,
 - o gaadiidka dadweynaha,
 - o goobaha xiran ee dadku isugu yimaado,
 - o iyo goobaha kale ee dadku ku kulmaan, iyadoo la xaqiijinayo ilaalinta caafimaadka bulshada iyo ka hortagga khataraha caafimaad ee la xiriira tubaakada.

Qodobka 9aad

Xakameynta Waxyaabaha ay Ka Koobnaayeen Badeecooyinka Tubaakada

1. Shirka Saxiixayaasha Axdigaan, iyadoo lala kaashanayo hay'adaha caalamiga ah ee awoodda u leh, wuxuu dejinayaa habraacyo lagu tijaabinayo laguna cabbirayo waxyaabaha ay ka kooban tahay badeecada tubaakada iyo walxaha hawada ku soo baxa marka la isticmaalayo. Habraacyadan waxaa sidoo kale lagu dejinayaa xeerar sharciyeed oo qeexaya maadooyinka tubaakada ku jira iyo waxyaabaha ka soo baxa, si loo xaqiijiyo badbaadada iyo waafaqsanaanta badeecadaha.
2. Markay ansixiyaan hay'adaha qaran ee awoodda u leh, Xubin kasta waxaa waajib ku ah in ay dejiso, hirgeliso, xoojiso oo kormeerto nidaamyo sharci dejin, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, kuwaas oo loo adeegsanayo tijaabinta iyo cabbiraadda xeerarkan, si loo hubiyo in badeecada tubaakada ay u hoggaansamayso shuruucda heer qaran iyo heer caalami ee Axdigaan.

Qodobka 10aad: Xakameynta Shaacinta Waxyaabaha ay Ka Koobnaayeen Badeecooyinka Tubaakada

Xubin kasta oo ka tirsan Axdigaan shuruucda dalkooda, in ay deji-

ku ah, iyadoo waafaqsan shuruucda dalkooda, in ay deji-

sharci dejin, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo wax ku ool ah, kuwaas oo ku waajiba soosaarayaasha iyo soo dejiyayaasha **badeecooyinka tubaakada in ay siiyaan hay'adaha dowladda warbixin faahfaahsan oo ku saabsan** waxyaabaha ku jira badeecada iyo walxaha ay sii daayaan.

Sidoo kale, Xubin kasta waxaa waajib ku ah in ay dejiso oo dhaqan geliso habab waxtar leh oo loogu wargelinayo bulshada rayidka ah, si ay u ogaadaan sunta ku jirta badeecooyinka tubaakada iyo walxaha ay hawada ku sii daayaan marka la isticmaalo.

Qodobka 11aad: Galeynta iyo Sumadeynta Badeecooyinka Tubaakada

1. Muddo saddex sano gudahood laga bilaabo maalintii uu Xubin saxiixay Axdigaan, Xubin kasta waxaa waajib ku ah, iyadoo waafaqsan sharciga dalkooda, in ay dejiso, hirgeliso oo xoojiso habab waxtar leh oo lagu xaqiijinayo in:
 - a) Galeynta (baakadeynta) iyo sumadeynta badeecooyinka tubaakada aysan noqon kuwo soo bandhigaya ama ku dhiirrigelinaya isticmaalka badeecada, iyadoo laga fogaanayo been-abuur, marin-habaabin, qiyaano ama wax kasta oo abuuri kara aragti qaldan oo ku saabsan dabciga badeecada, saameynteeda caafimaad, khatarteeda ama waxyaabaha ay sii deyneysa. Sumadahan waxaa ka mid noqon kara ereyo, tilmaamo, magac ganacsi, sawir ama astaan kasta oo muujinaysa in badeeco tubaako gaar ahi ay ka khatar yar tahay badeeco kale.
 - b) Baakadaha, kartoonnada iyo sumadaha dusha laga saaro badeecooyinka tubaakada waxaa lagu soo bandhigaa digniin caafimaad oo cad oo muujineysa khataraha isticmaalka tubaakada. Digniinahaas iyo farriimaha waxay noqon doonaan:
 - i. Ku ansaxsan hay'adaha qaran ee awoodda u leh,
 - ii. La cusbooneysiin doono sida ku habboon,
 - iii. Waaweyn, nadiif ah, muuqda oo la akhrin karo,
 - iv. Lagu soo bandhigi doonaa ugu yaraan 50% goobaha ugu muhiimsan ee baakadaha, isla markaana aan ka yaraan karin 30% goobaha muhiimka ah,
 - v. Lagu soo bandhigi doonaa sawir ahaan ama jaantus ahaan si cad loo fahmi karo.
2. Baakadaha, kartoonnada iyo sumadaha dusha laga saaro, oo ay weheliyaan digniinaha ku cad farqadda 1(b), waa in sidoo kale ay bixiyaan xog faahfaahsan oo ka tarjumaysa waxyaabaha ay ka kooban tahay badeecada tubaakada iyo waxyaabaha ay sii deyneysa, sida uu dhigayo maamulka dowladda.
3. Xubin kasta waa in ay hubis
muuqata uga muuqdaan ba
tubaakada, isla markaana b

yo xogaha la bixiyay a
onnada badeecooyink
o sumadaha dusha la

dhigay ay ku qoran yihiin luuqadda ugu muhiimsan ee beecaddan loo isticmaalo.

4. Ujeedada qodobkan, erayga “baakadaha iyo sumadeynta kore” waxaa loola jeedaa baakadeynta iyo sumadeynta loo adeegsado badeecooyinka tafaariiqda ah.

Qodobka 12aad: Tacsiinta, Warbaahinta, Tababarka iyo Wacyigelinta

Xubin kasta oo ka tirsan **Axdigaan** waxaa waajib ku ah in ay dhiirrigeliso oo xoojiso wacyigelinta bulshada ee ku saabsan arrimaha xakameynta tubaakada, iyadoo habboon u adeegsanaysa dhammaan aaladaha isgaarsiineed ee la heli karo. Si loo gaaro ujeeddadan, Xubin kasta waa in ay dejiso, hirgeliso, xoojiso oo kormeerto **tallaabooyin sharci, fulineed, maamul iyo/ama kuwo kale oo wax ku ool ah** si loo dardar geliyo:

- a. Dejinta iyo hirgelinta mashaariic wacyigelin iyo aqoonkororsi oo bulshada lagu barayo halista caafimaad ee isticmaalka tubaakada iyo ku cabisteeda goobaha dadweynaha, oo ay ku jirto fahamka qabatinka Nicotine-ka.
- b. Wacyigelinta dadweynaha ee ku saabsan halista caafimaad, faa'iidooyinka joojinta isticmaalka tubaakada iyo horumarinta hab-nololeed caafimaad qaba oo aan tubaako laheyn.
- c. Hubinta in bulshada ay helaan xog faahfaahsan oo ku saabsan shirkadaha tubaakada, iyadoo la waafajinayo ujeeddooyinka iyo qodobbada Axdigaan.
- d. Dejinta iyo hirgelinta barnaamijyo tababar oo waxtar leh oo loogu talagalay shaqaalaha caafimaadka, xirfadlayaasha bulshada, macallimiinta, go'aan gaadhayaasha, maamulayaasha iyo shaqsiyaadka kale ee ay khuseyso, si loo fahamsiiyo laguna wacyigeliyo howlaha xakameynta tubaakada.
- e. Ka qeybgalka bulshada, hay'adaha gaarka ah iyo ururrada aan dowliga ahayn, kuwaas oo aan ku milmin shirkadaha tubaakada, ee dejinta iyo hirgelinta mashaariic iyo istaraatiijiyado lagu xakameynayo tubaakada.
- f. Wacyigelinta dadweynaha iyo bixinta xog cad oo ku saabsan dhibaatooyinka caafimaad, dhaqaale iyo deegaan ee ka dhasha soo saarista, isticmaalka iyo ku cabista tubaakada.

Qodobka 13: Xayeysiinta, Dhiirrigelinta iyo Wakiilnimada Tubaakada

1. Qeybaha oo dhami waxay garowsan yihiin in cunaqabateyn ballaaran oo lagu soo rogo xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakadu ay hoos u dhigi doonto soo saarista iyo isticmaalka badeecada tubaakada.
2. Xubin kasta, si waafaqsan dastuurkeeda iyo mabaadii'deeda dastuuriga ah, waxay hirgelin doontaa cunaqabateyn dhammeystiran oo ku saabsan dhammaan noocyada xayeysiinta iyo wakiilnimada tubaakada. Tan waxaa ka mid ah, iyadoo xaqiijinaysa dastuurka iyo shuruucdeeda iyo farsamooyinka ay awooddo naqabateyn xuduudah

tallaaba ee xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada kasoo billaabata dhulka xubinta. Shan sano gudaheed laga bilaabo maalintii uu Axdigu dhaqan galay, xubintu waxay dejin doontaa, hirgelin doontaa, kana soo gudbin doontaa warbixin nidaam sharci, fulin, maamul iyo/ama habab kale oo ku habboon, sida uu dhigayo Qodobka 21.

3. Xubin aan awood u lahayn cunaqabateyn dhammeystiran sababo la xiriira dastuurkeeda, waxay hirgelin doontaa xayiraadaha ugu habboon ee saaran xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada, iyada oo la adeegsanayo farsamooyinka sharci ee ay awooddo. Sidoo kale, muddo shan sano gudaheed, xubintu waxay sameyn doontaa nidaamyo habboon oo sharci, fulin, maamul iyo/ama habab kale ah, isla markaana soo gudbin doontaa warbixin ku habboon.
4. Halkii ugu yar, xubintu, si waafaqsan dastuurkeeda, waa in ay:
 - a) Mamnuucdaa dhammaan noocyada xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada ee been, marin-habaabin ama khiyaano abuuri kara, si looga hortago faham qaldan oo ku saabsan dabciga, khatarta caafimaad iyo waxyaabaha hawada laga sii daayo ee badeecada tubaakada.
 - b) Dalbataa in digniinaha caafimaad iyo farriimaha ku habboon ay la socdaan dhammaan xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada.
 - c) Xayirtaa adeegsiga dhiirrigelin toos ah ama dadweyne oo ka caawinaysa dadweynaha iney iibsadaan badeecadaha tubaakada.
 - d) Dalbataa, haddii aysan jirin cunaqabateyn dhammeystiran, in kharashaadka shirkadaha tubaakada ku bixiyaan xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada aan weli la mamnuucin lagu soo bandhigo hay'adaha dowliga ah ee khuseeya, kuwaas oo go'aamin kara in tiradaas loo bandhigo dadweynaha iyo Shirweynaha Saxiixayaasha, sida uu dhigayo Qodobka 21.
 - e) Qaadaa cunaqabateyn dhammeystiran ama, haddii aysan awoodin, waxay xayirtaa xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada idaacadaha, telefishinada, wargeysyada, internetka iyo saxaafadda kale, muddo shan sano gudaheed.
 - f) Mamnuucdaa ama xayirtaa wakiilnimada tubaakada ee lagu soo bandhigo munaasabadaha caalamiga ah ama ka qaybgalayaasha, haddii aysan awoodin mamnuucid buuxda sababo dastuur iyo mabaadii' ah.
5. Qeybaha waxaa lagu dhiirrigelinayaa in ay qaadaan tallaabooyin dheeraad ah oo ka baxsan waajibaadka ugu yar ee qodobkan.
6. Qeybuhu waxay iska kaashanayaan horumarinta teknoolojiyada iyo hababka kale ee lagama maarmaanka u ah tirtiridda xayeysiinta xuduudaha ka tallaaba.
7. Qeybaha cunaqabateynta s , dhiirrigelinta iyo wakii
tubaakada waxay xaq u lee ale cunaqabateyn saai

xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada soo galaysa dhulkooda, isla markaana ay kusoo rogaan ciqaab la mid ah tan lagu soo rogo badeecadaha gudaha dhulkaas. Faqraddani ma taageerayso ciqaab gaar ah.

8. Qeybuhu waxay ka fiirsan doonaan diyaarinta habraacyo caalami ah oo u baahan iskaashi adduun si loo hirgeliyo cunaqabateyn dhammeystiran oo lagu soo rogo xayeysiinta, dhiirrigelinta iyo wakiilnimada tubaakada ee xuduudaha ka tallaaba.

Qodobka 14: Tallaabooyinka Hoos-u-dhigidda Dalabka iyo Qabatinka Tubaakada iyo Dhiirrigelinta Joojinta Isticmaalkeeda

1. Xubin kasta waa in ay horumarisaa, dejisaa, isla markaana si nidaamsan oo dhammeystiran u faafisaa tilmaamo ku saleysan cilmiga iyo dhaqanka wanaagga, iyadoo la tixgelinayo duruufaha guud iyo mudnaanta arrimaha bulshada, si loo qaado tallaabooyin wax ku ool ah oo kor loogu qaadayo joojinta isticmaalka tubaakada iyo in loo helo daaweyn ku filan kuwa qaba qabatinka tubaakada.
2. Iyada oo arrintan la tixgelinayo, dhinac kasta wuxuu ku dadaali doonaa in uu:
 - a) Qaabeeyo, hirgeliyo, oo taageero barnaamijyo wax ku ool ah oo dhiirrigelinaya joojinta isticmaalka tubaakada, gaar ahaan xarumaha waxbarashada, xarumaha caafimaadka, goobaha shaqada iyo goobaha cayaaraha;
 - b) Ogaado, qiimeeyo, oo daweeeyo ku xirnaanta tubaakada, isla markaana dhiirrigeliyo barnaamijyo heer qaran ah oo caafimaad iyo waxbarasho ku saleysan, iyadoo qorshayaasha iyo istiraatiijiyadaha ay si buuxda uga qayb qaadanayaan shaqaalaha caafimaadka iyo horjoogayaasha bulshada;
 - c) Dhiso xarumo daryeel caafimaad iyo xarumo baxnaanineed oo bixiya adeegyo lagu ogaanayo, lagu kala taliyo, lagu hortago, laguna daweeeyo qabatinka tubaakada; iyo
 - d) La shaqeeyo qeybaha kale ee khuseeya si loo fududeeyo helitaanka daaweynta ku xirnaan ay ku jiraan maaddooy daawooyinka ee habb Qodobka 22aad, kuwa adeegsan karo ogaan nta qabatinka tubaaka

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada
ay lagama maarmaan tahay.

- d) Soo saaro oo hirgeliyo tallaabooyin lagu kormeerayo, diiwaangelinayo, iyo xakameynayo keydinta iyo qaybinta tubaakada, iyadoo lagu ciqaabayo canshuuro adag;
 - e) Qaado tallaabooyin ku habboon si loo suurtoogeliyo in lala wareego hantida la xiriirta ganacsiga sharci-darrada ah ee tubaakada.
5. Macluumaadka la ururiyey ee ku xusan hoosaadyada 4(a) iyo 4(d) ee Qodobkan, sida ku habboon, waxaa xubnuhu ku soo bandhigi doonaan qaab isku-dhafaan warbixinahooda xilliyeed ee loo gudbiyo Shirweynaha Qeybaha, iyagoo u hoggaansamaya Qodobka 21.
6. Xubnuhu waa inay, sida ku habboon oo waafaqsan sharciga qaranka, dhiirrigeliyaan iskaashiga u dhexeeya hay'adaha qaranka, iyo sidoo kale hay'adaha goboleed iyo kuwa caalami ah ee dawliga ah ee khuseeya, marka laga hadlayo baaritaanada, dacwadeynta iyo howlgallada sharciga, iyadoo ujeeddadu tahay ciribtirka ganacsiga sharci darrada ah ee badeecadaha tubaakada. Muhiimad gaar ah waxaa la siinayaa iskaashiga heerarka goboleed iyo heerarka hoose si loola dagaalo ganacsiga sharci darrada ah ee tubaakada.
7. Xubin kasta waa inay ku dadaashaa in ay qaado oo hirgeliso tallaabooyin dheeraad ah, oo ay ku jiraan ruqsad si ku habboon, si loo xakameeyo ama loo nidaamiyo wax-soo-saarka iyo qaybinta badeecadaha tubaakada, ujeeddaduna tahay ka hortagga ganacsiga sharci darrada ah.

Qodobka 16aad – Ka iibinta iyo ka ganacsiga tubaakada ee carruurta yar yar

1. Xubin kasta waa in ay qaadaa oo dhaqan gelisaa tallaabooyin sharci, fulin, maamul ama kuwo kale oo wax ku ool ah, heerka dowladda ee ku habboon, si looga mamnuuco iibinta badeecadaha tubaakada dadka da'doodu ka yar tahay da'da uu sharcigu dalkaasi dhigayo, sharciga qaranka, ama 18 sano. Tallaabooyinkani waxay ka mid noqon karaan:
- a) Dalbashada in dhammaan iibiyeyaasha badeecadaha tubaakada ay ku soo bandhigaan goobahooda ganacsi calaamad cad oo muuqata oo muujinaysa mamnuucidda iibinta tubaakada ee carruurta, iyo marka shaki jiro, in iibiyaha uu ka codsado qof kasta oo tubaakada iibsanaayo inuu keeno caddeyn muujinaysa inuu gaaray da'da sharciga ah;
 - b) Mamnuucidda iibinta badeecadaha tubaakada qaab kasta oo si toos ah loogu heli karo, sida in la dhigto alaabta dukaamada;
 - c) Mamnuucidda soo saarista iyo iibinta nacnaca, cuntooyinka fudud, alaabta carruurta ku ciyaarto ama waxyaabaha kale ee qaab tubaako ah kuwaas oo soo jiidan kara carruurta;
 - d) Hubinta in mashiinada iibinta tubaakada ee carruurta aadanay carruurta u fudud tahay inay ka hortagto iibinta tubaakada ee carruurta. s yimaada maamulka iibinta tubaakada ee carruurta.

2. Xubin kasta waa in ay mamnuucdaa ama dhiirrigelisaa mamnuucidda qaybinta badeecadaha tubaakada ee bilaashka ah ee loo fidiyo bulshada, gaar ahaan carruurta.
3. Xubin kasta waa in ay ku dadaashaa in ay mamnuucdo iibinta sigaarka si gooni-gooni ah ama baakado yaryar oo kordhiya awoodda carruurta iyo dadka da'doodu hooseyso ee ay ku iibsadaan badeecadahaasi.
4. Qeybuhu waxay garowsan yihiin in, si kor loogu qaado waxtarkooda, tallaabooyinka looga hortagayo iibinta badeecadaha tubaakada ee carruurta iyo dadka da'doodu hooseyso, ay habboon tahay in lagu dhaqan geliyo si wadajir ah iyadoo lala marayo qodobbada kale ee ku xusan Axdigan.
5. Marka ay Xubin saxiixdo, ansixiso, aqbasho, oggolaato ama ku biiro Axdiga, ama wakhti kasta kadib, waxay Xubin ku muujin kartaa, iyada oo loo marayo qoraal qasab ah oo xeer ahaan ku xidhan, go'aankeeda ah in la mamnuuco keenista mashiinnada tubaakada lagu iibiyo gudaha maamulkooda, ama, sida ku habboon, in gebi ahaanba la mamnuuco mashiinnadaas. Qoraalka laga sameeyo Qodobkan waxaa Depositary-ga loogu gudbin doonaa dhammaan Xubnaha Axdiga.
6. Xubin kasta waa in ay qaadaa oo dhaqangelisaa tallaabooyin sharci dejin, fulineed, maamul iyo kuwo kale oo wax ku ool ah, oo ay ku jiraan ciqaabo lagu soo rogo iibiyayaasha iyo qaybiyayaasha, si loo hubiyo u hoggaansanaanta waajibaadka ku xusan faqrada 1–5 ee Qodobkan.
7. Xubin kasta, sida ku habboon, waa in ay qaadaa oo dhaqangelisaa tallaabooyin sharci dejin, fulineed, maamul iyo kuwo kale oo wax ku ool ah si loo mamnuuco iibinta badeecadaha tubaakada ee ay sameeyaan qof kasta oo da'doodu ka yar tahay da'da uu dhigayo sharciga gudaha, sharciga qaran, ama 18 sano.

Qodobka 17aad: *Taageeridda hawlaha kale ee dhaqaale ahaan la dabbakhi karo*

Dhinacyadu waa inay iskaashi la sameeyaan midba midka kale, heer gobol, heer dowladeed iyo caalamiba, iyadoo lagu dhiirigelinayo dhaqaale ahaan dadka ka shaqeeya tubaakada hawlo kale oo baddiil ah, haddii ay yihiin kuwa beera, iyo shaqsiyaadka iibiyaba.

QAYBTA V: ILAALINTA DEEGAANKA

Qodobka 18aad

Ilaalinta bii'ada iyo caafimaadka dadka

Iyagoo fulinaya waajibaadkooda ku xusan Cahdigan, dhinacyadu waxa ay ku heshiinayaan in ay ilaaliyaan bii'ada iyo caafimaadka dadka iyagoo isha ku haynaya in dhulkooda lagu beero oo laga soosaaro tubaakada.

QAYBTA VI: SU'AALO LA XIRIIRA MAS'UULIYADDA

Qodobka 19aad

Mas'uuliyadda

1. Ujeeddada loo xakameynayo tubaakada, dhinacyadu waxa ay xil iska saarayaan qaadidda tallaabo sharci ah ama xoojinta sharciyada hadda jira, marka ay lagama maarmaanka tahay, si loola tacaalo dambiga shacabka laga galo, oo haddii ay mcquul tahay xataa magdhow laga siiyo
2. Dhinacyadu waa inay iska kaashadan is-dhaafsigu macluumaadka marka ay Shirayaan si waafaqsan Qodobka 21aad, sida:
 - a. Macluumaadka ku saabsan saameynta ay tubaakadu ku leedahay caafimaada iyo saameynta qiiqa tubaakada si waafaqsan Qodobka 20.3 (a); iyo
 - b. Macluumaadka ku saabsan culuunta sharciyada iyo qawaaniinta la dhaqangeliyay.
3. Dhinacyadu waxa ay si wanaagsan oo wadajir ah isugu raacayaan heerka sharciyada, siyaasadaha, xeerarka dhaqanka iyo hagaajinta heshiisyada ka jira dalka, kuwaas oo qaarba qaarka kale ay iska caawinayaan demibyada shacabka laga galo sida uu qabo Cahdigan.
4. Cahdigan ma saameynayo mana xaddidayo xuquuqaha ay leeyahiin maxkamdaha dhinacyada, waa haddii ay xuquuqahaasi jirto.
5. Shirka Dhinacyadu yeelanayaan waxaa lagu eegayaa, haddii ay suurto gal tahay, marxaladda hore, ku xisaabtanka shaqooyinka heerka caalami ah ee la fuliyay, arrimaha la xiriira masuuliyadda, hababka caalamiga ah ee ku saabsan taageeridda arrimahaas, markii loo baahdo, sharciyada dhinacyada iyo hawlhooda kale ee waafaqsan qodobkan.

**QAYBTA VII: ISKAASHIGA IYO ISGAARSIINTA
MACLUUMAADKA CILMIGA KU SALAYSAN**

Qodobka 20aad

Daraaseynta, dabagelidda iyo is-dhaafsigu Macluumaadka

1. Dhinacyadu waxa ay ku dadaalayaan inay hormariyaan cilmibaaris qaran si ay isuguduwaan barnaamijyada cilmibaarista heer gobol iyo heer Qaran ah oo ku aaddan xakameynta tubaakada. Sidaa awgeed, dhinac kasta waa in:
 - a. Uu billaabaa oo wada shaqeyn toos ah la yeeshaa ururada heer gobol iyo heer qaran iyo hay'adaha kaleba si loo qabto daraaseyn qiima leh oo cilmiyeysan, iyado sidoo kale la dhiirigelinayo cilmi-baarisyo laga sameeyey cawaaqibta isticmaalka tubaakada iyo saameynta qiiqa sigaarka iyo dalagyada kale; iyo
 - b. Uu Horumariyaa oo xoojiyaa, iskaashi toos ahna la yeeshaa ururada heer gobol iyo heer qaran iyo hay'adaha kaleba, dhinaca tababarada iyo taageeridda dhammaan hay'adaha ka shaqeeya hawlaha xakameynta tubaakada, sida hawlaha daraaseynta, fulinta iyo qiimeynta.
2. Dhinacyadu waa inay sida ugu habboon u dejiyaan, barnaamijyada heer qaran, gobol iyo heer caalamiba ilaalinta guud, qaababka go'aamada iyo cawaaqibyo isticmaalka iyo qiiqa tubaakada. Arrintan darteed, dhinacyadu waa in ay u midoobaan barnaamijyada dabagalka tubaakada ee heer qaran, heer gobol iyo dabagalka caafimaadka ee heer caalami, si macluumaadka la hayo la isu barbardhigo loona falanqeeyo, hadba sida ku habboon.
3. Dhinacyadu waxa ay aqoonsanayaan muhiimadda dhaqaale iyo midda farsamo ee heer qaran, gobol iyo heer caalamiba, iyadoo dhinac kastana uu ku dadaalayo:
 - a. Dhisida nidaam heer qaran ah oo loogu talagalay dabagalka cudurrada faafa, kuwaas oo ka dhasha isticmaalka tubaakada ee la xiriira arrimaha bulshada, dhaqaalaha iyo caafimaadka;
 - b. Iskaashiga ururada heer qaran, gobol iyo heer caalami iyo hay'adaha kale sida; hay'adaha dowliga ah iyo kuwa aan dowliga aheyn ee ka shaqeeya dabagalka tubaakada iyo isdhaafsigu macluumaadka ku saabsan arrimaha ku xusan faqrada 3(b) ee qodobkan; iyo
 - c. Iskaashiga Ururka Caafimaadka Aduunka si loo horumariyo guud ahaan tilmaamaha ama habraacyada lagu qeexayo ururinta, falanqaynta iyo faafinta xogaha dabagalka tubaakada.

4. Dhinacyadu waxa ay ku xirnaan doonan shuruucda qaranka, iyagoo dhiirigelinaya oo fududeynaya isweydaarsiga macluumaadka guud, farsamada, dhaqaale-bulsheedka, ganacsiga iyo sharciyada cilmiga ku salaysanee la heli karo, iyo sidoo kale macluumaadka ku saabsan waxsoosaarka iyo beerista tubaakada, sida ku xusan Cahdigan, kaas oo wax ka taraya baahiyaha gaarka ah ee waddamada soo koraya oo dhaqaalahooduna uu kala-guurka ku jiro.

Dhinac kastana waa in uu ku dadaalaa:

- a. In uu si horumarsan u dhiso oo u joogteeyo xog-ururinta sharciyada cusub iyo shuruucda xakameynta tubaakada iyo, macluumaadka ku saabsan hirgelinta culuunta Sharciga, iyo ka wada shaqaynta horumarinta barnaamijyada xakamaynta tubaakada heer gobol iyo heer caalamiba.
- b. In uu si horumarsan u dhiso oo u joogteeyo xog-ururinta barnamijyada dabagal heer caalami ah oo waafaqsan faqrada 3(b) ee qodobkan; iyo
- c. In uu Iskaashi la yeesho ururo caalami ah, si horumarsanna u dhiso oo u joogteeyo nidaam caalami ah si loo soo ururiyo loona faafiyo macluumaadka ku saabsan waxsoosaarka tubaakada, taas oo saameyn ku leh Cahdiga ama hawlaha caalamiga ah ee xakameynta tubaakada.

5. Dhinacyadu waa in ay wada shaqeeyaan, sida ururada caalamiga ah iyo kuwa gobolkaba iyo hay'adaha maaliyadeed iyo horumarineed, heerkii ay doonaanba ha ahaadeene, iyadoo ladhiirigelinayo xogaha arrimaha farsamo iyo maaliyadeed, si loo kaabo qeybaha soo koraya ee waddanka iyo dhinacyada dhaqaalahoodu aanu sugneyn si ay u gutaan wajibaadkooda cilmibaariseed, dabagal iyo xog-isweydaarsi.

Qodobka 21aad: Warbixinta iyo Xog Isweydaarsiga

1. Xubin walba waxay shirweynaha saxiixayaasha usoo gudbineysaa, ayagoo soo marsiinaya Xafiiska Xoghayaha, warbixin xilliyeed ka hadleysa sidii ay u fuliyeen Cahdiga, warbixintaasoo ay ku jiraan arrimahan soo socda:

- a. Xog ku saabsan arrimaha sharciyeynta, fulinta, maamulka iyo tallaabooyin kale oo la qaaday si loo hirgeliyo Cahdiga;
- b. Xog ku saabsan caqabadaha ama dhibaatooyinkii la gala kulmay hirgelinta Cahdiga iyo tallaabooyinkii la qaaday si looga gudbo caqabadahaas;

Heshiiska Ururka Caafimaadka Aduunka ee Xakameynta Tubaakada

- c. Xog ku saabsan kaalmada maaliyadeed iyo midda farsamo ee la siiyay howlaha xakameynta tubaakada;
 - d. Xog ku saabsan sahan iyo cilmibaaris sida ku tilmaaman qodobka 20, iyo
 - e. Xogaha lagu tilmaamay qodobbada 6.3, 13.2, 13.3, 13.4(4) iyo 19.2.
2. Muddada u dhexeysa iyo qaabka ay yeelaneyso warbixinta ay qeybaha oo dhammi soo gudbinayaan waxaa lagu go'aaminayaa Shirweynaha Saxiisayaasha. Xubin kasta waxay warbixinta ugu horreysa ku keeneysaa laba sano gudahood laga billaabo maalintii uu dhaqan galay saxiixii Cahdiga ee Xubinta.
3. Shirweynaha saxiixayaashu, ayagoo raacaya qodobbada 22 iyo 26, waxay isla eegayaan qaabkii xubnaha soo koraya iyo kuwa dhaqaalahoodu kala guurka yahay, markii ay soo codsadaan, looga caawin iney kasoo baxaan waajibaadka qodabkan ka dhalanaya.
4. warbixinta iyo xog isweydaarsiga ku xusan Cahdigan waa iney waafaqsan yihiin sharciga dalka ee ku saabsan sirta iyo ammaanada. Qeybuhu waxay, sidii dhinacyadu ugu sheegeenba, dhowri doonaan xog kasta oo qarsoodi ah ee leys weydaarsado.

Qodobka 22aad

Ka-wada-shaqeynta Cilmiga, Teknoolojiyadda, Arrimaha Sharciga iyo Bixinta Khibradda La Xiriirta

1. Qeybaha Cahdigan ku jira waxay yeelanayaan iskaashi toos ah ama mid ay dhexdhexaadinayaan hay'ado caalami ah oo awood u leh, si loo xoojiyo kartidooda ku aaddan fulinta waajibaadka ka dhashay Cahdigan, iyadoo si gaar ah loo tixgelinayo baahiyaha Dalalka soo koraya iyo kuwa dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah.
- Iskaashigan wuxuu dhiirrigelinayaa is-weydaarsiga farsamada, aqoonta, iyo khibradda sharci iyo tan teknoolojiyadeed, sida ay Qeybuhu ku heshiiyaan, si loo dejiyo loona xoojiyo istaraatiijiyado, qorshayaal iyo barnaamijyo qaran oo wax ku ool ah oo lagu xakameynayo tubaakada, kuwaas oo, arrimo kale ka sokow, diiradda saaraya:
- a. Fududeynta horumarinta, is-weydaarsiga iyo hanashada teknoolojiyadda, aqoonta, xirfadaha, kartida iyo khibradda la xiriirta xakameynta tubaakada.
 - b. Bixinta taageero farsamo, aqooneed, sharci iyo khibrado kale, si loo dejiyo loona xoojiyo istaraatiijiyado, qorshayaal iyo barnaamijyo qaran oo lagu xakameynayo tubaakada, looguna talagalay hirgelinta Cahdigan, iyadoo, arrimo kale ka sokow, ay ka mid yihiin:
 - i. In, codsiga ka dib, laga caawiyo dejinta iyo xoojinta aasaaska sharci-dejineed iyo barnaamijyo farsamo, oo ay ku jiraan kuwa lagu hor istaagayo ku-biirista balwadda tubaakada, lagu dhiirrigelinayo joojinteeda, laguna mamnuucayo isticmaalka tubaakada ee goobaha dadweynaha;
 - ii. In la caawiyo shaqaalaha ku howlan warshadaha tubaakada si ay u helaan mihna aqo oo dhaqaale ahaa sharci ahaanba laxbannaan howlaha ti si ay nolol-maa joolaan;

- iii. In la taageero beeraleyda tubaakada si ay u beddelaan dalagyadooda, una wareegaan dalagyo kale oo dhaqaale ahaan wax-ku-ool ah oo waara;
 - iv. In la taageero tababarrada iyo mashaariicda xirfad-dhiska ah ee loo qabanayo shaqaalaha ku habboon, si waafaqsan Qodobka 12aad;
 - v. In la bixiyo qalab, agab, sahay iyo taakulo farsamo oo kale oo lagama maarmaan u ah hirgelinta istaraatiijiyadaha, qorshayaasha iyo barnaamijyada xakameynta tubaakada;
 - vi. In la caddeeyo lana horumariyo hababka xakameynta tubaakada, oo ay ku jirto bixinta daaweyn dhammaystiran oo loo fidiyo dadka qaba qabatinka nikotiinta;
 - vii. In la dhiirrigeliyo cilmi-baaris lagu horumarinayo awoodda lagu heli karo daaweyn wax-ku-ool ah oo dhammaystiran oo loogu talagalay dadka qaba qabatinka nikotiinta.
2. Shirweynaha Qeybaha (Conference of the Parties) wuxuu dhiirrigelinayaa oo fududeynayaa is-weydaarsiga farsamada, aqoonta, khibrada sharci iyo tan teknoolojiyadeed ee u dhexeysa Qeybaha, isagoo sidoo kale diyaarinaya taakulo dhaqaale, si waafaqsan Qodobka 26aad ee Cahdigan.

QEEYBTA VIII: QAABABKA HAY'ADEED IYO KHEYRAADKA MAALIYADEED

Qodobka 23aad

Shirweynaha Saxiixayaasha

1. Shirweynaha saxiixaayaasha ayaa halkan lagu dhisayaa. Shirweynaha ugu horreeya waxaa isugu yeeraya Ururka Caafimaadka Aduunka WHO muddo aan ka badnayn hal sano gudaheed, laga billaabo maalintii uu dhaqangalay ku biiritaanka Cahdigu. Shirweynuhu wuxuu fadhigiisa ugu horreeya ku go'aamin doonaa goorta iyo goobta lagu qaban doono fadhiyadiisa dambe ee caadiga ah.
2. Fadhiyada aan caadiga heyn ee shirweynaha saxiixayaasha waxaa la qabanayaa markii kale ee Goluhu u arko in loo baahan ahay, ama ay codsi qoraal ah soo gudbisoo xubin ka mid saxiixayaasha, oo shardiigu yahay, in lix bilood ka hor ay xubintu codsigeeda usoo gudbisay Xafiiska Xoghayaha Joogtada a
seddax meelood oo meel
sla markaana ay taa
guud.

3. Shiweynaha saxiixayaashu wuxuu fadhigiisa ugu horreeya isfaham ah ugu meel marin doonaa xeerarka habraaciisa shaqo.

4. Shirweynaha saxiixayaashu wuxuu sidoo kale si isfaham ah ku meel marin doonaa xerarkiisa maaliyadeed iyo sidoo kale santuuqa dhaqaale ee maamulada ka farcami doona iyo weliba xeerarka lagu maamulayo dhaqaalaha ku baxaya Xafiiska Xogheynta. Fadhi kasta oo caadi waxaa lagu ansaxin doonaa miisaaniyadda xilli maaliyadeedka soo socda tan iyo inta laga gaarayo fadhiga kale.
5. Shirweynaha saxiixayaasha wuxuu isha ku heyn doonaa hirgelinta Cahdiga, wuxuuna qaadan doonaa go'aamada lagama maarmaaka u ah in si wax ku ool ah loo hirgeliyo Cahdiga, wuxuuna kaloo ansaxin doonaa heshiisyada la socda, lifaaqyada iyo wax ka bedelka lagu sameeyo Cahdigan, si waafaqsan qodobbada 28,29 iyo 33. Ujeeddadan darteed ayaa wuxuu shirweynuhu:
 - a. Dhiirrigelin doonaa oo fududeyn doonaa is dhaafsigga xogaha, sida ku xusan qodobbada 20 iyo 21.
 - b. Dhiirrigelin doonaa oo hoggaamin doonaan dejinta iyo dibuhabeynta joogto oo lagu sameynayo habab isu dhigma oo cilmibariseed iyo xog ururineed oo ka dheeri ah tii lagu soo sheegay qodobka 20, kuna saabsan hirgelinta Cahdigan.
 - c. Dheerrigelin doonaa, dejinta, hirgelinta iyo qiimeynta istaraatiijiyad, qorshe iyo mashaariic, sidoo kalana siyaasad, sharciyeyn iyo habab kaleba.
 - d. Ka baaraandegi doonaa warbixinnada ay usoo gudbiyaan xubnuhu si waafaqsan qodobka 21, wuxuuna si joogto ah u meel marin doonaa warbixinnada ku saabsan hirgelinta Cahdiga.
 - e. Dhiirrigelin doonaa oo u abaabulidda kheyraadka maaliyadeed in lagu bixiyo hirgelinta cahdiga, si waafaqsan qodobka 26.
 - f. Dhisayaa markii loo baahdo hay'ado farac ah oo gacan ka geysanaya gaarsita ujeeddooyinkii Cahdiga
 - g. Codsanayaa, markii loo baahdo, adeegga iyo wadashaqeynta iyo xogta ay helaan hay'adaha Qaramada Midoobay ee awoodda u leh arintuna ay khuseyso, ururrada kale ee caalmiga ah iyo kuwa dowlad gobaleedyada iyo ururrada aan dowliga aheyn, taasoo looga dan leeyahay in lagu xoojiyo hirgelinta Cahdiga, iyo
 - h. Ka fikirayaa tallaabooyin kale oo lagu gaari karo ujeeddooyinka cahdiga, iyadoo laga fahmayo heerka iyo ballaadnaynta braddii laga helay hirgelinta.
6. shirweynaha saxiixayaasha wuxuu ka qaybgalayaa qorshaha iyo qeeybaha qorshaha u sameynayaa qaababka ugu haboon ee lagu fulinayo qorshaha Golaha.

Qodobka 24

Xafiiska Xoghayaha

1. Shirweynaha Saxiixayaashu wuxuu magacaabayaa xoghaye Joogto ah, wuxuuna dejinayaa waajibaadkiisa shaqo. Shirweynaha saxiixayaashu wuxuu ku dadaalayaa inuu arrintaas ku dhammeeyo fadhigiisa u horreeya
2. Ilaa iyo inta laga magacaabay xoghayaha joogtada ah, waajibaadkiisana laga caddeynayo, waxaa shaqadii xafiiska Xoghayaha sii wadaya Ururka caafimaadka Aduunka (WHO)
3. Shaqada xafiiska Xoghayaha waxay noqon doontaa:
 - a. Iney abaaulaan fadhiyada shirweynaha saxiixayaasha iyo hay'adaha ka farcama, siiyana adeegga ay uga baahan yihiin.
 - b. In loo gudbiyo warbixinaha la helo iyadoo la raacayo heshiiska
 - c. In la siiyo taageero dhinacyada gaar ahaan wadamada soo koraya iyo dhinacyada kujira marxalada kala guurka dhaqaalaha iyadoo la codsanaayo isku duwida iyo isgaarsiinta xogta loo baahan yahay iyadoo loo eegaayo qodobada heshiiska.
 - d. In la diyaariyo warbixinaha iyo hawlaha la xiriira heshiiska iyadoo la raacayo hanaanka hagida shirka dhinacyada isla markaana loo gudbinaayo qaybaha ka qaybgalaaya shirka.
 - e. In la hubiyo hanaanka hagida shirka dhinacyada iyo isku xirnaanta muhiimka ah ee loo baahan yahay si loogu dabaqo shirarka caalamiga ah iyo kuwa urur dawladeedyada heer gobol iwm.
 - f. In la guda gallo hanaanka hagidda shirka dhinacyada iyadoo la isku duba ridaayo nidaamka maamul ee loo bahaan yahay si looga mira dhaliyo shaqada shirka.
 - g. In la qabto shaqooyinka maamul ee uu qeexayo heshiiska, oo ay ka midtahay baratakoolka iyo shaqooyinka kale ee lagoon'aamiyo in loo baahan yahay inta shirka dhinacyadu uu socdo.

Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah;

- b. Xoghayntu ay, marka codsi loo soo gudbiyo, talo iyo hagd ka siiso Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah ilaha maalgelin ee la heli karo, si loo fududeeyo hirgelinta waajibaadkooda ku xusan Cahdigan;
- c. Shirweynaha Dowladaha Darafyada ah uu, kulankiisa ugu horreeya, dib u eego ilaha iyo hababka taageero ee hadda jira iyo kuwa suuragalka ah, iyadoo lagu saleynayo daraasad ay sameeyso Xoghayntu iyo macluumaad kale oo khuseeya, isla markaana uu qiimeeyo ku-filnaanshahooda;
- d. Natiijooyinka ka soo baxa dib-u-eegistaas ay Shirweynaha Dowladaha Darafyada ah tixgelin ku saleeyaan go'aaminta baahida loo qabo xoojinta hababka jira ama dejinta sanduuq caalami ah oo iskaa wax u qabso ah ama hannaan maaliyadeed kale oo ku habboon, si loo hago loona helo kheyraad dhaqaale oo dheeraad ah, marka loo baahdo, laguna taageero Dowladaha soo koraya iyo Dowladaha dhaqaalahoodu ku jiro heer kala-guur ah, si ay u xaqiijiyaan ujeedooyinka Cahdigan.

QAYBTA IX: XALLINTA KHILAAFAADKA

Qodobka 27aad

Xallinta Khilaafaadka

1. Haddii ay dhacdo muran u dhaxeeya laba ama in ka badan oo ka mid ah dhinacyada uu khuseeyo khilaafkan ama murankan oo laxiriira Fasiraada ama dabaqaada heshiiskan xakameynta tubaakada, dhinacyada waxaa la gudboon in ay raadiyaan dariiq diblomaasiyadeed oo ay ku xalinayaan khilaafaadka iyagoo ka heshiinaaya khilaafka amase waxa ay xal ku raadin karaan nidaamyo kale oo nabadeed oo ay iyagu doorteen, oo ay ku jirto isxilqaan, in la dhexdhexaadiyo, Si loo heshiisiyo. Guuldarada ka timaada in lagaadho heshiis ku yimaada is afgarad, dhexdhexaadin ama heshiisiinba ka madhigna in dhinacyadu ay ka doodaan masuulivada ka saaran in ay raadiyaan dariiq av ku xaliyaan kala aragti duwa
2. Marka la ansixiyo, la aq
xaqiiqinta hirgelinta heshii
- ia loo meelmariyo si r
r. Intaa kadib wadan an

ama hay'ad ka mida kuwa heshiiska qayb ka ahi waxa ay qoraal ku cadayn kartaa in muranka aan lagu xalin sida ku xusan baaragaraafka koowaad, In uu aqbalaayo oo ay khasab tahay in loo saaro guddi kumeel gaar ah oo dhexdhexaadin sameeya si waafaqsan nidaamka la iskula qaatay isfahamka loo dhan yahay ee qaybaha shirka.

3. Dhaqangalinta qodobkani waa inuu waafaqsanaadaa isla markaana xushmeeyaa baratakool kasta oo kamida baratakoolada ka dhexeeya dhinacyada amase u degsan.

QAYBTA X: HORUMARINTA HESHIISKA

Qodobka 28aad

Waxka badalka Heshiiskan

1. Dhinac kasta oo ka mida dhinacyada qaybta ka ah heshiisku waxa uu soo jeedin karaa in wax kabadal lagu sameeyo heshiiska waxaana tixgalin fiican la siinayaa inta uu socdo shirarka dhinacyada qaybta ka ah heshiiskani.

2. Waxka badalka lagu sameynaayo heshiiskan waa in ay dabaqaaan dhinacyada heshiisku, qoraalada ama waxkabadalka lagoo jeediyo ee ku saabsan heshiiskani waa in la gaarsiiyaa dhinacyada qaybta ka ah heshiiska iyadoo loo sii marsiinayo xafiiska Maamulka ee Joogtada ah (The Secretariat) ugu yaraan lix bil kahor kulanka la filayo in la horgeeyo si wax looga badallo. Xafiiskan Maamulka ee Joogtada ahi sidoo kale waa in ay gaarsiiyaan waxka badalka lasoo jeediyey saxeexayaasha heshiiska isla markaana xogta la geeyo goobta loogu tallo galay in lagu kaydiyo.
3. Dhinacyadu waa in ay sameeyaan dadaal kasta oo heshiis looga gaari karo iyadoo la isla ogolyahay waxka badalka lasoo jeediyey in lagu sameeyo heshiiska. Hadii dadaalada la isla ogolyahay ay yihiin kuwo laga cagajiidayo isla markaana aan laga gaarin wax heshiis ah, markaa waxkabadalku waxa uu maciin bidayaa in looqaado cod oo uu helo afar qaybood marka loo qaybiyo codeeyashaa saddex qaybood oo kamid ah (3/4) oo majoorati ah marka la eego codeeyayaasha xaadirka ah kulanka. Ujeedooyinka qodobkan dhinacyada xaadirka ah ee codaynaya waxa looga jeeddaa dhinacyada codeeyey ee ama haa ama maya ku codeeyey. Wixii isbal soo baxana waa in lagaarsiiyaa Xafiiska Maamulka jootada ah ee loo yaqaano (the secretariat) si ay u kaydiyaan una gaarsiiyaan dhinacyada oo dhan wixii la isla go'aansaday.
4. Waxkasta oo la isla aqbalo iyadoo la tixgalinayo waxka badalka waa in la kaydiyaa, isbadalkasta oo la sameeyo si waafaqsan baaragaraafka 3^{aad} waa in la hirgaliyaa amase la dabaqaa oo ay hirgaliyaan dhinacyada qaybta ka ah heshiisku muddo ku eg 90 beri kadib marka laqabto ee la kaydiyo dokumentiga kasoo ugu yaraan ay aqbaleen saddex meelood oow laba (2/3) aa ah qaybaha dhinacyada ka ah heshiiska.
5. Waa in la dabaqaa ama la hirgaliyaa wax ka beddelka lagu sameeyey heshiiska maalinta 90^{aad} ka dib maalinta ay u soo gudbiyaan wax ka beddelkii la sameeyey xubnuhu xafiiska maamulka joogta ah ee lagu kaydiyo xogta (The Secretariat office).

Qodobka 29aad

Hirgelinta iyo lifaaqa Waxka badalka Heshiiskan

1. Lifaaqa heshiiskani iyo waxka badalkiisa waa in lasoo jeediyaa, la hirgaliyaa iyadoo loo eegaayo habraaca ku xusan Qodobka 28^{aad} faqradiisa 4^{aad}.
2. Lifaaqa heshiiskan waa in uu falgal la sameeyaa heshiiska hadii aan sikawudan u dhigneyn ama u fasirnayn, tixraaca heshiiskani waxa ay lamid noqonaaya tixraaca lifaaq kasta oo lagu lifaaqo si waafaqsan nidaamka lifaaqyada loo sameeyo.

3. Lifaagyadu waa in ay ku xadidnaadaan liiska sidoo kale foomamka ama waxayaabaha kale ee wax qeexayaa waa in ay waafaqaan habraaca cilmiga ah, tan farsamo iyo Maamul intaba.

Qaybta XI: Hirgelinta

Qodobka 30aad: *Ka goos-qabsho Qodob kamid ah heshiiskaan*

Lama oggola in Dowladaha Darafyada ka ah Cahdigan ay ka go'ows qabsadaan, keyd ku sameeyaan, ama shuruudo ku xiraan qodob kasta ama dhammaan qodobbada Cahdigan.

Qodobka 31aad

Ka bixitaanka

1. Wakhti kast laga bilaabo muddo labo sanno ah kadib laga bilaabo taariikhda heshiiska lagalay isla markaana la dhaqan galiyey dhinacii rabaa waa uu ka bixi karaa heshiiska isagoo qoraal ogeysiin ah usoo diraya xafiiska Maamulka joogtada ah (The Secreatriat/ the Depositary) ama halka lagu kaydiyey ee lagu hayo heshiiskan.
2. Dhinackasta oo raba innuu ka baxo heshiiskan waxa loo tixgalinayaa innu ka baxay baratakool kasta oo uu qayb ka ahaa.

Qodobka 32aad

Xaqa Codeynta

1. Dhinac kasta oo kamid ah heshiiskani waxa uu leeyahay hal cod (One vote) Marka laga reebo waxa ku xusan baaragaraafka 2^{aad} ee Qodobkan.
2. Ururada isdhexgalka dhaqaalaha, iyagoo isticmaalaya xirfadahooda waxa ay awood u leeyihiin in ay isticmaalaan xuquuq ah in ay leeyihiin tiro codayn ah oo u dhiganta tirada wadamada xubnaha ka ah ee qaybta ka ah heshiiskan xakameynta tubaakada. Waxaana xusid mudan in ururadani aanay isticmaali Karin hadii xubin kamid ahi ay gaarkeeda u codeyso codkeeda. ama sidan si kasoo horjeeda.

Qodobka 33aad

Baratakoolka

1. Dhinac kasta oo kamid ah dhinacyada heshiisku waxa ay soo jeedinkaraan baratakoolo, baratakoolkan oo uu shirku tixgalin doono.
2. Dhinacyada qaybta ka ah shirkani waxa ay ku dhaqmayaan baratakoolada ku xusan heshiiskan. Dabaqaada baratakooladan awgood waa in dadaalkasta la sameeyaa si loo gaaro heshiis guud oo loo dhanyahay. Haddii wax guud in la isku raaco laga cagajiido islamarkaana wax heshiis ah la gaari waayo, waa in ugu danbeyn baratakoolka ay ucodeeyaan afarmeelood oow saddex (3/4) oo ah cod aqlabiyad ah oo ay codaynayaan dhinacyada ka qaybgalaaya shirka. Ujeedooyinka qodobkan dhinacyada xaadirka ah ee

codaynaya waxa looga jeeddaa dhinacyada codeeyey ee ama haa ama maya ku codeeyey.

3. Qoraalka baratakool kasta ee lasoo jeediyo waa in ay dhinacyadu ugudbiyaan Xafiiska Maamulka joogtada ah ee loo yaqaano (The Secretariat) ugu yaraan lix bilood kahor kulanka loo qorsheeyey in lagu lafaguro laguna dhaqan galiyo.
4. Kaliya dhinacyada qaybta ka ah heshiiskan ayaa qayb ka ahaanaaya baratakoolka.
5. Baratakool kasta oo kamid ah heshiiskani waxa uu qabanayaa kaliya cida qaybta ka ah baratakoolkan hadii su'aali ka timaadana waxa go'aan ka gaaraaya dhinacyada qaybta ka ah waa hadii su'aal gaar ahi ka timaado.
6. Baahida loo qabo hirgelinta baratakoolkan waxa lagu go'aaminayaa qorshayaasha shirka.

Qodobka 34aad

Saxiixa

Heshiiskani waxa uu u furan yahay in ay saxiixaan dhamaanba xubnaha qaybta ka ah Hay'adda Caafimaadka Aduunka ee Magaceeda loo soo gaabiyo WHO ee laakiin xubinta ka ah Ururka Qaramada Midoobey (UN) iyo ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaalaha wadamadooda ee ka tirshan Xarunta Ururka Caafimaadka Aduunka ee Geneefa laga bilaabo 16ka June, 2003 sidoo kale Xarunta Ururka Caafimaadka Aduunka ee Newyork laga bilaabo 30ka June, 2003 illaa 29ka June ee 2004ka.

Qodobka 35aad

Ansixinta, Aqbalaada iyo Xaqiijinta Rasmiga ah

1. Heshiiskani waxa u hogaansamaya, islamarkaana ansixin, aqbalaad ama ogolaanso ku sameynaaya dawlada xubnaha ka ah iyagoo xaqiijinaya aqbalaada rasmiga ah ee heshiiska, waxa kale oo sidan oo kale samaynaya ururgoboleedyada ka shaqeeya iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha waxaana u furan in ay xaqiijintan rasmiga ah sameeyeeyaan Maalin kadib marka taariikhda saxeexida heshiiska lasoo xiro, dhamaan dukumentiyada la ansixiyo, la qabalo islamarkaana xaqiijinta rasmiga ah lagu sameeyo waa in la dhigaa Xarunta kaydka ee loogu tallo galay.
2. Ururgoboleed kasta oo ku hawlan iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha oo qayb ka noqdo heshiiskan xakameynta tubaakada hadii aanay xubnaha wadamadiisu aanay qayb ka ahayn waxa ururka qabanaya waajibaadka ku xusan qodobada heshiiska, hadiise ay dhacdo in dalalka xubnaha ka ah ururgoboleedka in mid ama laba kamid ahi ay qaybka yihiin heshiiska ururgoboleedka iyo xubnihiisuba waxa ay go'aansan doonaan doorkooda mas'uuliyadeed ee kasaaran xilgudashada qodobada ku xusan heshiiska. Xaaladahan oo kale ururgoboleedka iyo wadamada xubnaha ka ahi xaq umalahan in ay adeegsadaan xuquuqda ku xusan heshiiskan si aan sharciga waafaqsanayn.

3. Uurgoboleedyada ka shaqeeya iskaashiga iyo isdhexgalka dhaqaalaha, waa in ay hirgaliyaan islamarkaana xaqiijiyaan aqbalaada rasmiga ah iyagoo ixtiraamaya qodobada heshiiska waana in ay wargaliyaan xarunta loogu tallo galay in lagu kaydiyo heshiiskan. Xaruntan oo markeeda ogeysiinaysa iyaga wixii isbadalo ah ee ku yimaada heshiiskan iyo xogaha la xiiiraraba la wadaagi doona.

Qodobka 36aad

Dhaqan galinta Sharciga

1. Heshiiskan waa in la hirgaliyaa maalinta sagaashanaad kadib marka la ansixiyo, la isla aqbalo ee si rasmi ah la isula xaqiijiyo loona gudbiyo xarunta keydinta (QM).
2. Wadan kasta oo Ansixiya isla markaana aqbala heshiiskan ee saxeexa kadib marka uu ku qanco qodobka koowaad ee heshiiskan waa in uu dhaqan galiyaa heshiiska maalinta sagaashanaad kadib marka la ansixiyo, la isla aqbalo ee si rasmi ah la isula xaqiijiyo loona gudbiyo xarunta keydinta.
3. Ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaaluhu waa in ay Heshiiskan dhaqan galiyaan kadib marka ay si rasmi ah u aqbalaan, malinta sagaashanaad ee ugu dambeysa kadib marka uu heshiiska habraaciisa rasmiga ahi uu dhameystirmo.
4. Ujeedada qoddobkan, Wixii wax ku dar ah ee ay soo dhigaan ururgoboleedyada ka shaqeeya isdhexgalka dhaqaalaha looma Xisaabinaayo in ay tahay wax ku dar ay sameeyeen wadamada xubnaha ka ah ururgoboleedkaasi.

Qodobka 37aad

Kaydinta

Xoghayaha guud ee Qaramada midoobay ayaa ahaanaaya kaydiyaha Heshiiskan iyo wixii wax kabadal iyo kaabis ah ee lagu sameeyo, Baratakoolada iyo lifaaqyada iyadoo loo eegaayo Qoddobada 28^{aad}, 29^{aad} iyo 33^{aad}.

Qodobka 38aad

Qoraalka dhabta ah

Qoraalka Asalka ah ee heshiiskani oo ku qoran luuqadaha Carabiga, Afka shiinaha (Chines), Ingiriisiga, Faransiiska, Ruushka iyo isbaanishkuba waa qoraalo rasmi ah waana inuu kaydiyo Xoghayaha guud ee Jimciyada Quruumaha ka dhaxaysa.

Waa inuu Markhaati ka ahaado saxiixa, iyo habraaca saxda ah ee loo raacay saxeexida heshiiska.

Waxa lagu saxiixay Geneve Maalintii kow iyo labaatanaad ee Bisha May, Labakun iyo Saddexda.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.55

TAARIKH: 31-DA AGOOSTO 2026

SHARCIGA DHISIDDA HAY'ADDA DAAWADA & AGABKA CAAFIMAADKA
Soomaaliya

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka
J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 100^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee
tahay Soo Gudbin Ansixinta Hindise-Sharciyeedka
Dhisidda Hay'adda Daawada & Agabka Caafimaadka
Soomaaliya.
MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la dhiso hay'addan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo
oggolaaday Dhismaha Hay'adda Daawada & Agabka Caafimaadka Soomaaliya.

Qodobka 2^{aad}

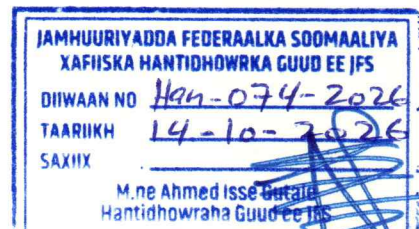
Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo,
waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

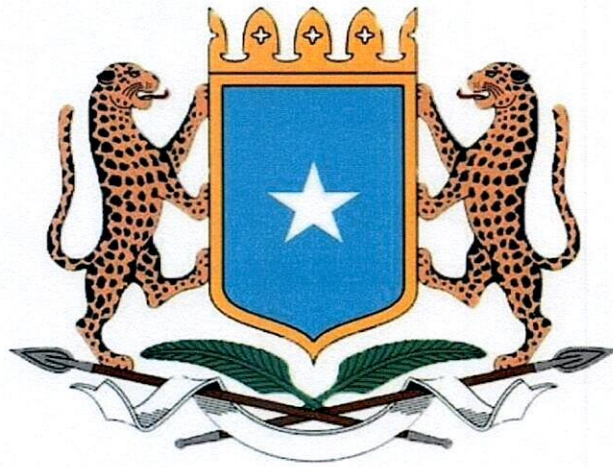

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

001778

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

**HINDISE-SHARCIYEEDKA DHISIDDA HAY'ADDA DAAWADA
IYO AGABKA CAAFIMAADKA SOOMAALIYA**

CUTUBKA 1^{AAD}
QODOBBO GUUD
Qodobka 1^{aad}
Magaca Sharciga

Sharcigani waxaa lagu magacaabaa "Sharciga Dhisidda Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya" (Somali Medicine and Health Products Authority Act) waana sharci si joogto ah u maamulo, nidaamiyo daawada iyo agabka caafimaadka ee laga helo dalka Soomaaliya.

Qodobka 2^{aad}
Eray Bixin

1. **Baakadeyn/Weelayn (Container):** waxaa loola jeedaa nidaamka lagu galaynayso daawada, iyo agabka caafimaadka si loogu keydiyo, loogu daabulo ama loogu qaado, looguna iibiyo iyadoo aan waxyeelo soo gaarin daawada, ama agabka caafimaadka, laguna caddaynayo korkiisa xogta lagama maarmaanka ah ee ku saabsan waxa kujira weelkaas.
2. **Been Abuur (falsified):** waxaa loola jeedaa daawada iyo agabka caafimaadka oo si ulakac ah asalkeedii looga been sheegay sida magaca, baakadda, sumadda iyo warshadda daawada soo sameysay.
3. **Tayada Daawada:** waxaa loola jeedaa in la hubo waxtarka iyo waxyeelo la'aanta iyo wax ku oolka daawada iyo agabka caafimaadka.
4. **Tijaabada Daawada (clinical trial):** waxaa loola jeedaa tijaabada daawada iyo agabka caafimaadka ayadoo lagu tijaabinayo noolaha, lagana rabo in la ogaado waxtarka iyo waxyeelada xun ay ku yeelan karaan, iyo sida ay ula falgalayaan jirka noolaha.
5. **Xirfadlayaasha Caafimaadka (Health Professional):** waxaa loola jeedaa cid kasta ee baratay mid ka mid ah maadooyinka xariirka la leh caafimaadka haystana ruqsad cadaynaysa xirfaddiisa aqooneed.
6. **Daawada (Medicines):** waxaa loola jeedaa walax ama isku-dar walxo kiimiko, dabiici, nool (biological), ama isku-dhaf ah oo loo isticmaalo in lagu daaweeyo, looga hortago, lagu baaro, ama lagu yareeyo calaamadaha cudur ee ku dhaca bini'aadamka ama xayawaanka.

7. **Daawooyinka iyo Agabka Caafimaadka (Health Products and Technologies):** waxaa loola jeedaa, sharcigan dhexdiisa, daawooyinka, daawooyinka bayoolojiga, qalabka caafimaadka, daawooyinka dhireedka, cuntada daawaysan, walxaha caafimaadka saameeya (sida tubaakada, qaadka, shiishada iyo noocyada kala duwan ee tubaakada), iyo agabka la isku qurxiyo - kuwa daawayn leh iyo kuwa aan daawayn lahayn - kuwaas oo dhammaantood lagu nidaaminayo ama lagu xakameynayo iyadoo la raacayo sharcigan iyo xeernidaamiyeyaashiisa.
8. **Daawooyinka Baayoolojiga (Biologicals):** waxaa loola jeedaa tallaalka, dhiigga, qeybaha dhiigga iyo dhammaan daawooyinka kuwa laga sameeyo tiknoolojiyad ahaan baayoloji (recombinanta DNA technology, gene therapy, somatic cells and Tissue etc).
9. **Daawo Dhireed (Herbal Medicines):** waxaa loola jeedaa daawo laga sameeyo dhir ama qaybo ka mid ah dhirta (sida caleenta, jiridda, miraha, geedaha, ama xididdada), taas oo loo isticmaalo in lagu daaweeyo, looga hortago, ama lagu yareeyo calaamadaha cudur ee ku dhaca bini'aadamka.
10. **Daawooyinka La Xakameeyo (Controlled Substance):** waxaa loola jeedaa daawo ama kiimiko ah oo ay dawladdu sharci ahaan xakameeyso sababtoo ah waxay saameyn ku leedahay habdhiska neerfaha, waxayna yeelan kartaa halis qabatin ama isticmaal khaldan waxaana ka mid ah (Narcotic drugs, Psychotropic substances and Precursors).
11. **Daawada Maanka Doorisa (Narcotic Drugs):** waa walax dabiici ah ama kiimiko oo saameeya nidaamka dhexe ee neerfaha (CNS), loona isticmaalo yareynta xanuunka ama hurdo gelinta, balse leh halis ku saabsan qabatinka iyo isticmaal xad-dhaaf ah. Waxay ka mid yihiin daawooyinka la xakameeyo ee ku tixan Jadwalka Maandooriyeyaasha ee Heshiiska Caalamiga ah ee 1961.
12. **Daawooyinka Maskaxda Saameeya (Psychotropic Agents):** waa walxo kiimiko ama dabiici ah oo saameeya nidaamka dhexe ee neerfaha (CNS), iyagoo beddela maskaxda, niyadda, fikirka ama dabeecadda bini'aadamka, waxaana lagu daraa jadwalka maandooriyeyaasha ee caalamiga ah.
13. **Daawada Tayadeedu Hooseyso (Sub-standard Health Products):** waxaa loola jeedaa daawada iyo agabka caafimaadka ee hooseyso heerkii tayo ay sheegatay shirkadda aasaasiga ah ee loogu talag

14. **Daawo-yaqaan (Pharmacist):** waxaa loola jeedaa cid kasta oo si dhammeystiran u baratay cilmiga daawada (Pharmacy), haysatana shahaado jaamacaadeed (Bachelor) isla markaana leh ruqsad caddeyneysa xirfaddiisa.
15. **Soo-celinta Daawada (Recall):** waxaa loola jeedaa hab nidaamsan oo lagu joojinayo ama lagu soo celinayo daawada iyo agabka caafimaadka oo suuqa ku jirta, taas oo laga helay cillad ama halis caafimaad, ama aan waafaqsanayn shuruudaha tayada, badqabka, ama waxtarka daawada iyo agabka caafimaadka laga rabay.
16. **Waxyeelo La'aanta Daawada (Safety of Drug):** waxaa loola jeedaa daawada iyo agabka caafimaadka in aysan waxyeelo khatar ah ama halis ku ah caafimaadka aadanaha oo ay ka dhalato isticmaalkeeda.
17. **Keydinta Daawada (Storages of Health Products):** waxaa loola jeedaa ku keydinta daawada iyo agabka caafimaadka goob ku habboon sida baqaar lagu keydiyo ama farmashiye.
18. **Saraakiisha Fatashaada (Inspectors):** waxaa loola jeedaa shaqaale ka tirsan Hay'adda oo qoraal oggolaansho iyo mid awood siin ka haysta hay'adda, si ay u gutaan waajibaadkooda shaqo, una dabaqaan Qodobka 24^{aad} ee Sharciga Dhisidda Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya.
19. **Soo dajin (Import):** waxaa loola jeedaa daawada iyo agabka caafimaadka oo dalka dibaddiisa laga keeno.
20. **Sheybaarka Daawada (Drug Laboratory):** waxaa loola jeedaa xarun ama goob si gaar ah loogu qalabeeyey lana ruqsadeeyey oo lagu sameeyo baaritaanka, falanqaynta, iyo xaqiijinta tayada daawooyinka iyo agabka caafimaadka, si loo hubiyo inay buuxiyaan shuruudaha tayada, badbaadada, iyo waxtarka ee lagu dejiyey xeerarka iyo tilmaamaha hay'adda nidaamisa.
21. **Shirkadda Daawada (Entity):** waxaa loola jeedaa shirkadaha ka ganacsada ama sameeya daawada iyo agabka caafimaadka ee u baahan oggolaansho suuq keenis ama ruqsad ganacsi.
22. **Cuntada daawaysan (Food Suppliments):** waxaa loola jeedaa cuntada daawaysan ee loogu talagay in lagu kordhiyo cunnada caadiga ah, iyadoo la siinayo nafaqooyin ama wa' ' ' nafaqooyin iyo ahaaneed ' ' loona isticmaalin daaweynt hortaagga cudur.

23. **Ganaax (Penalty):** waxaa loola jeedaa ciqaab lacageed ama sharciyeed oo lagu soo rogo qof ama hay'ad ku xad-gudba shuruucda iyo xeer-nidaamiyeyaasha.
24. **Golaha (Board):** waxaa loola jeedaa Golaha Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya.
25. **Qalabka Caafimaadka (Medical Devices):** waxaa loola jeedaa qalab kasta, mashiin, agab, alaab, software, ama walxo kale oo soo saaraha ugu talagalay in lagu isticmaalo keligood ama si wadajir ah ujeeddooyin sida: ogaan, ka hortag, kormeer, daaweyn, ama yareynta cudur, dhaawac, ama naafo ee bini'aadamka, iyadoo aan fal-celin daawo ah, difaac ama hab-metabolic ah loo adeegsan.
26. **Qaybiye Daawada (Distributor):** waxaa loola jeedaa qof, shirkad, ama hay'ad ka shaqeysa qaybinta iyo kaydinta daawooyinka iyo alaabooyinka caafimaadka iyadoo raacaysa shuruudaha nidaaminta, laakiin aan soo saarin alaabta.
27. **La-socodka Badqabka Daawada iyo Agabka Caafimaadka (Pharmacovigilance):** waxaa loola jeedaa cilmi iyo hawlo la xiriira ogaanshaha, qiimeynta, fahamka, iyo ka hortagga waxyeellada ka dhalata daawooyinka ama dhibaatooyin kale oo la xiriira isticmaalka daawada iyo agabka caafimaadka.
28. **Kormeeridda Goobaha (Inspection of Premises):** daawada waxaa loola jeedaa in la kormeero lana fiir-fiiriyo goobaha lagu iibiyo, lagu keydiyo daawada iyo agabka caafimaadka in ay tahay sidii laga rabay.
29. **La Socoshada Daawada Suuqa Taala (Post Marketing Surveillance):** waxaa loola jeedaa la socoshada, kormeeridda daawada iyo agabka caafimaadka ee suuqa yaala ee horey loo siiyay oggolaashaha suuq keenista, taas oo ujeeddadu tahay in la ogaado, qiimeeyo, fahmo, oo laga hortago waxyeelo ama dhibaatooyin tayada ah ee ka dhasha isticmaalka dhabta ah, si loo hubiyo badqabka, waxtarka, iyo tayada daawada iyo agabka caafimaadka.
30. **Lambarka Dufcadda (Batch Number):** waxaa loola jeedaa aqoonsi gaar ah oo loo qoondeeyey tirada gaarka ah ee daawada iyo agabka caafimaadka ay shirkadda ama warshadda l

31. **Maareeye:** waxaa loola jeedaa Maareeyaha Guud ee Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya.
32. **Muunad (Sample):** waxaa loola jeedaa qeyb laga soo qaaday daawada, daawooyinka baayoolojiga, qalabka caafimaadka, badqabka, daawo dhireedka iyo agabka la isku qurxiyo ee la rabo in la baaro, matali kara guud ahaan daawada, daawooyinka baayoolojiga, qalabka caafimaadka, badqabka, aawo dhireeda iyo agabka la isku qurxiyo ee laga soo qaaday.
33. **Noolaha:** waxaa sharcigaan dhaxdiisa loola jeedaa bani'aadamka iyo xoolaha.
34. **Walxaha Caafimaadka Saameeya:** waxaa loola jeedaa qaadka, tubaakada, iyo noocyada kala duwan ee tubaakada sida sigaarka, shiishadda.
35. **Waxyeelada Xun (Adverse Effect):** waxaa loola jeedaa waxyeelada aan loo baahneyn ee ka dhalata isticmaalka daawada, daawooyinka baayoolojiga, qalabka caafimaadka, badqabka, daawo dhireeda iyo agabka la isku qurxiyo.
36. **Warshadda (Manufacturer):** waxaa loola jeedaa warshadaha gudaha dalka ama dibaddiisa ku yaala ee sameeya daawada, daawooyinka baayoolojiga, qalabka caafimaadka, badqabka, daawo dhireeda iyo agabka la isku qurxiyo.
37. **Wasiirka (Minister):** Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee Dowladda Federaalka Soomaaliya.
38. **Habka Wanaagsan ee Daawo Sameynta (Good Manufacturing Practice):** waxaa loola jeedaa nidaam ka kooban mabaadi', habraacyo, iyo heerar lagu hubinayo in daawada iyo agabka caafimaadka si joogto ah loo sameeyo, hubiyo, loona xakameeyo si ay u buuxiyaan heerarka tayada ee ku habboon isticmaalka loogu talagalay.
39. **Hay'adda (Authority):** waxaa loola jeedaa Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya (Somali Medicine and Health Products Authority).
40. **Madaxbanaannida Hay'ad (Autonomous Authority):** waxaa loola jeedaa hay'ad sharci ah oo awood buuxda u leh go'aan maamul, maaliyadeed, iyo fulinta waajibaadkeeda.
41. **Agabka La Isku Qurxiyo (Cosmetics):** waxaa loola jeedaa agabka noocyadiisa kala duwan ee jirka oo ah kuwa daaweysat

42. **Oggolaanshaha Suuqa (Market Authorization):** waxaa loola jeeda oggolaansho rasmi ah oo ay siiso hay'adda, taas oo u oggolaanaysa daawada iyo agabka caafimaadka in si sharci ah loogu sameeyo, soo dejiyo, qaybiyo, ama lagu iibiyo dalka.

Qodobka 3^{aad} **Ujeeddooyinka Sharcigan**

Ujeeddooyinka sharcigan waa;

1. Asaasidda Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya (Somalia Medicine and Health Products Authority(SoMHPA).
2. Hubinta, ilaalinta, nidaaminta iyo xakameynta tayada, badqabka, waxtarka, helitaanka daawada, daawooyinka baayoolojiga, qalabka caafimaadka, daawo dhireeda, walxaha caafimaadka saameeya iyo agabka la isku qurxiyo.
3. Xaqiijinta, dabagalka goobaha lagu sameeyo, kaydiyo iyo iibiyo daawada iyo agabka caafimaadka.
4. Dhiirrigelinta ganacsatada soomaaliyeed inay furaan shirkado sameeya daawo tayo leh si waafaqsan heerka caalamiga ah ee samaynta daawada.
5. Samaynta wacyigelinta bulshada ee ku saabsan ka-hortagga ganacsiga sharci-darrada ah, qorista aan waafaqsanayn habraacyada caafimaadka, iyo si xun u isticmaalka daawada iyo agabka caafimaadka, si loo yareeyo halista caafimaad iyo waxyeellada bulshada.

Qodobka 4^{aad} **Baaxadda Sharciga**

Sharcigani wuxuu ka shaqeynayaa Dalka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya (JFS), waxaana lagu dhaqayaa oo uu khuseeyaa:

1. Dhammaan daawooyinka loo isticmaalo noolaha.
2. Dhammaan daawooyinka baayoolojiga loo isticmaalo noolaha.
3. Dhammaan qalabka caafimaadka loo isticmaalo noolaha.
4. Daawo dhireedka loo isticmaalo noolaha
5. Agabka aadanaha uu u is

iyo nidaamkooda.

6. Cuntada daawaysan (Food Supplements).
7. Xakameynta waxkasta oo saamayn ku yeelan kara caafimaadka guud dadka (sida qaadka, tubaakada, noocyada kala duwan ee tubaakada: sigaarka, shiishadda).

CUTUBKA 2^{AAD}

DHISIDDA, AWOODAHA IYO MAAMULKA HAY'ADDA DAAWADA IYO AGABKA CAAFIMAADKA SOOMAALIYA

Qodobka 5^{aad}

Dhisidda Hay'adda

1. Waxaa sharcigan lagu dhisayaa Hay'ad, taas oo loogu yeerayo "Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya" kana hawlgalaysa dalka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya (JFS), afka qalaadna loogu yeero "Somalia Medicine and Health Products Authority - (SoMHPA)".
2. Hay'addu waxay si madax-bannaan u gudanaysaa (autonomous) shaqadeeda waxayna leedahay shaqsiyad qaanuuneed, iyo awoodo maamul oo ay go'aan uga gaarayso waajibaadkeeda si waafaqsan sharcigan, iyadoo hoos timaadda Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee JFS.
3. Xarunta Dhexe ee Hay'addu waa magaalo madaxda dalka ee Muqdisho.
4. Hay'addu waxay xafiisyo ku yeelanaysaa magaalo madaxeedyada Dowlad Goboleedyada Xubnaha ka ah Dowladda Federaalka Soomaaliya iyo gobolkii loo arko inuu muhiim u yahay.
5. Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya waxay leedahay sumad u gaar ah iyo shaqsiyad qaanuuneed, taasoo u oggolaaneysa in ay dacweeyso ama lagu dacweeyo magaceeda, iyadoo la raacayo habraaca sharciga ee dacwadaha iyo difaaca hay'adaha dowladda.

Qodobka 6^{aad}

Awoodaha Hay'adda

Iyadoo la raacayo ujeeddooyinka uu tilmaamayo Qodobka 3^{aad} ee sharcigan, Hay'addu waxay yeelan doontaa awoodda iyo waajibaadka soo socda:

1. **Oggolaanshaha suuq-gey**
Authorization): Hay'addu

(Registration and Ma
bedhay in a qime

2. **Ruqsad-siinta goobaha lagu sameeyo, iibiyo iyo lagu kaydiyo (Licensing Establishment):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay ruqsad siiso, cusboonaysiiso, hakiso ama kala laabato goobaha ku hawlan daawada iyo agabka caafimaadka, sida warshadaha sameeya daawada, soo-dejiyeyaasha, dhoofiyeyaasha, jumladlayda (wholesellers), qaybiyeyaasha (distributors) iyo tafaariiqleyda (farmashiyeyaasha), kuwa danta guud iyo kuwa gaarka loo leeyahayba.
3. **Fatashaada iyo Dhaqangelinta Sharciga (Inspection and Enforcement):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay fuliso kormeer joogto ah oo ku saabsan dhammaan goobaha iyo xarumaha la xiriira daawada iyo agabka caafimaadka, si loo xaqiijiyo u hoggaansanaanta habka samaynta (Good Manufacturing Practice), habka kaydinta wanaagsan (Good Storage Practice), iyo habka qaybinta wanaagsan (Good Distribution Practice) ee daawada iyo agabka caafimaadka, sidoo kale, Hay'addu waxay awood u leedahay in ay baaritaan ku samayso jebinta sharcigan iyo xeer-nidaamiyeyaashiisa, isla markaana ay qaaddo tallaabo sharciga waafaqsan si loo xaqiijiyo fulinta iyo dhaqangelinta waajibaadkeeda.
4. **Kormeerka Suuqa iyo Xakamaynta Tayada (Market Surveillance and Control):** Hay'addu waa in ay samayso dabagalka iyo qiimeynta daawada iyo agabka caafimaadka suuqa taalo, iyadoo qaadaysa muunad lagu tijaabinayo shaybaar, isla markaana ay qaadayso tallaabooyin sharci ah oo ay ku jiraan dib suuq uga saaris (recall), joojin ama burburin (disposal) daawada aan tayo lahayn ama been-abuur ah.
5. **Ilaalinta Badqabka Daawada (Pharmacovigillance):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay dhisto, ayna maamusho nidaam qaran oo lagu ilaalinayo, uruurinta xogta khatar la'aanta ama badqabka daawada iyo agabka caafimaadka, in ay falanqeyso, wacyigeliso, kadibna maareyso warbixinnada la xiriira waxyeellada ka dhalata isticmaalka daawada iyo tallaalka. Sidoo kale, waa in shirkadaha sameeya daawada lagu waajibiyaa in ay Hay'adda la wadaagaan warbixinnadaas, guud ahaan lagu dhiirrigeliy

Hay'adda xogta waxyeellada daawada iyo agabka caafimaadka.

6. **Maamulka Tijaabooyinka Caafimaad (Clinical Trial Oversight):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay nidaamiso, oggolaato oo ay kormeerto tijaabooyinka caafimaad ee lagu sameeyo dalka si loo hubiyo waafaqsanaanta heerarka wanaagsan ee daawaynta (GCP) iyo anshaxa caafimaad.
7. **Shaybaarka Hubinta Tayada (Testing):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay dhisto ayna maamusho shaybaar qaran ee lagu tijaabiyo, baaro daawada iyo agabka caafimaadka iyadoo la raacayo sharcigaan, xeer-nidaamiyahiisa, habraacyadiisa iyo heerarka caalamiga ah hubinta tayada daawada.
8. **Xakamaynta Xayeysiinta iyo Dhiirrigelinta (Control of Advertisement & Promotion):** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay nidaamiso, oo ay xakameeyso xayeysiinta iyo dhiirrigelinta la xariirta daawada iyo agabka caafimaadka si loo hubiyo in aysan marin habaabin bulshada.
9. **Daawooyinka La Xakameeyo (Controlled Substances):** Hay'addu waa in ay nidaamiso soo dejinta, dhoofinta, samaynta, qaybinta iyo isticmaalka daawooyinka la xakameeyo iyadoo la raacayo sharcigan, xeer-nidaamiyeyaashiisa iyo heshiisyada caalamiga ah.
10. **Xoojinta Nidaamka Maamulka Daawada (Strengthening Medicines Regulatory System):** Hay'addu waa in ay sii waddo horumarinta aqoonteeda, wadashaqeynta iyo iskaashiga hay'adaha kale ee gudaha iyo dibadda, iyo qiimeynta waxqabadka hay'adda iyadoo la raacayo heerarka iyo tilmaamaha caalamiga ah ee lagu qiimeeyo hay'adaha daawada.
11. Hay'addu waxay awood u leedahay in ay qaado khidmad adeegyada ay bixiso, una isticmaasho shaqada hay'adda intii loo qoondeeyo.
12. **Nidaaminta Walxaha Caafimaadka Saameeya:** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay nidaamiso soo dejinta, soo saarista, qaybinta, xayeysiinta, calaamadaynta iyo iibinta walxaha caafimaadka saameeya sida jaadka, tubaakada iyo kuwa laga sameeyo ama la midka ah, iyadoo la raacayo xeerarka caafimaadka bulshada iyo heshiiska caalamiga ah ee xakamaynta tubaakada ee Hay'adda Caafimaadka Adh ().

13. **Diyaarinta Xeer-nidaamiyaha iyo Habraacyada:** Hay'addu waa in ay samayso xeer-nidaamiyeyaasha iyo habraacyada oo hagaya hawlaha nidaaminta shaqada iyadoo la raacayo awoodda uu sharcigan siinayo lana raacayo heerarka caalamiga ah ee nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka.
14. Hay'addu inta aysan si rasmi ah u daabicin xeer-nidaamiyeyaasha ku xusan Farqadda 13^{aad} ee Qodobkan, waa in ay wadatashi kala sameysaa dhammaan saamileyda uu xeer-nidaamiyuhu khuseeyo, oo ay ka mid yihiin hay'adaha dowladda, xirfadlayaasha caafimaadka, iyo ururrada ama shirkadaha ka ganacsada daawooyinka, si ay uga dhiibtaan talooyinkooda, una saxiixaa Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
15. **Oggolaansha Dufcadaha (Lot release) Tallaalka, Maadooyinka Bayoolojikada iyo Kiimikada Cuftooda Wayntahay:** Hay'adda waa in ay xaqiijiso, qiimeyso, oo ay oggolaato sii deynta (lot release) dufcadaha tallaalka, maadooyinka bayoolojiga iyo kiimikaalka waawayn ka hor inta aysan dalka Soomaaliya soo galin, si loo hubiyo tayadooda, waxtarkooda iyo badqabka isticmaalkooda.
16. **Xakamaynta Soo-dejinta iyo Dhoofinta:** Hay'adda waxay awood u leedahay in ay nidaamiso, oggolaato, oo ay kormeerto soo-dejinta iyo dhoofinta daawada iyo agabka caafimaadka iyo goobaha dalka laga soo galo iyagoo kaashanaya hay'adaha furdada si loo xaqiijiyo in ay daawadu tahay kuwa diiwaangashanaa, oggolaansho soo dajin haysta, tayo leh, badqaba, isla markaana waafaqsan shuruucda dalka iyo heshiisyada caalamiga ah.
17. **Nidaaminta iyo Xakamaynta Maadooyinka Lagu Baddalayo Caanaha Naaska Hooyada (Breast-Milk Substitutes):** Hay'addu waxay awood u leedahay nidaaminta iyo xakamaynta soo dejinta, dhoofinta, qaybinta, suuq-geynta, iyo calaamadeynta maadooyinka lagu baddalayo caanaha naaska hooyada iyo waxyaabaha la xiriira, iyadoo la waafajinayo Xeerka Caalamiga ah ee Suuq-geynta Nafaqo-Badallada Caanaha Naaska iyo heerarka qaran, lana kaashaneysa Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada XFS, si loo hubiyo u hogaansanaanta iyo wacyigelinta bulshada.
18. **Kala-saaridda Daawada:** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay kala saarto daawooyinka kuwa ga baahan yahay iyo kuwa si ah looga heli karo farmasl meelo ama qaybaha kal

lagama maarmaanka ah, waxayna soo saari doontaa habraacyada lagu hagayo isticmaalka iyo qaybintooda si looga hortago waxyeello caafimaad oo bulshada soo gaarta.

19. **Iskaashi, Ku-tiirsanaan iyo Heshiisyo:** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay la yeelato iskaashi, ku-tiirsanaan (reliance) iyo heshiisyo sharci ah hay'adaha daawada ee dalalka kale, ururrada caalamiga ah iyo kuwa gobolka, si loo fududeeyo fulinta waajibaadkeeda nidaaminta (implementing core regulatory functions), iyadoo loo marayo is-weydaarsiga macluumaadka, aqoonsiga natiijooyinka nidaaminta (mutual recognition) daawada ee lagu kalsoonaan karo, iyo hirgelinta hawlaha wadajirka ah, iyadoo la ilaalinayo madax-bannaanida iyo danta caafimaadka guud ee Soomaaliya, loona maro habraaca heshiisyada ee dalku leeyahay.
20. **Soo Saarista Digniino:** Hay'addu waxay awood u leedahay in ay soo saarto digniino la xariira xadgudubka sharcigaan iyo xeer-nidaamayeyaashiisa, lana wadaagto hay'adaha awoodda u leh ka jawaabista xadgudubyadaas.
21. **La-talinta Madaxda Sare:** Hay'addu waxay kala talisaa Wasaaradda Caafimaadka Heer Federaal iyo Heer Dowlad Goboleed iyo Agaasinka Gobolka Banaadir arrimaha ku saabsan maamulka, qorshaha siyaasadda nidaaminta iyo maaraynta daawada iyo agabka caafimaadka.

Qodobka 7^{aad} Qaab-dhismeedka Hay'adda

Qaab-dhismeedka hay'addu waa:

1. Golaha Hay'adda (The Board Directors).
2. Maareeyaha Hay'adda ahna Xoghayaha Golaha.
3. Maareeye Ku-xigeenka Hay'adda.
4. Agaasime waaxeedyada Hay'adda iyo Isuduwayaasha (Cheif Regulatory Officer)
5. Xafiisyada Hay'adda ee Dowlad Goboleedyada.
6. Shaqaalaha kale ee Hay'adda
7. Guddiyada Farsamo ee Hay'adda.
8. Lataliyaasha Hay'adda.

Qodobka 8^{aad}
Dhismaha Golaha Hay'adda

1. Goluhu wuxuu ka kooban yahay sagaal (9) xubnood oo magacaabistooda lagu saleynayey aqoon, hufnaan, karti, iyo khibrad si waafaqsan Faqrada 3^{aad} iyo 7^{aad} ee Qodobkan.
2. Dhismaha Xubnaha Golaha waa in uu ka tarjumayo:
 - a) Baahida loo qabo aqoontiisa iyo khibraddiisa la xariirta nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka taas oo ku salaysan tixraax cilmiyaysan.
 - b) Matalaad nidaamka federaalka
3. Xubnaha Golaha Hay'adda waa:
 - a) Khabiir sare, wakiil ka ah Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada, Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya
 - b) Qareen sare oo ka socda sharci yaqaannada dalka, haystana ruqsadda sharci ee dalka.
 - c) Khabiir daawayaaqan ah (Pharmacists), kana diiwaangashan Golaha Mihnadlayaasha Caafimaadka Qaranka lehna waayo aragnimo nidaaminta qalabka caafimaadka (1).
 - d) Dhakhtar caafimaad (Medical Doctor) oo leh waayo aragnimo dhanka daaweynta, kana diiwaangashan Golaha Mihnadlayaasha Caafimaadka Qaranka lehna waayo aragnimo nidaaminta qalabka caafimaadka (1).
 - e) Khabiir sare ee ku takhasusay Cilmiga Qalabka Caafimaadka (Biomedical Engineering) ama bartay maaddada kiimistiriga kana diiwaangashan Golaha Mihnadlayaasha Caafimaadka Qaranka lehna waayo aragnimo nidaaminta qalabka caafimaadka (1).
 - f) Wakiil ka socda bulshada rayidka, una dooda xuquuqda bulshada (patient rights advocate) isticmaasha daawada iyo agabka caafimaadka (1).
 - g) Hal agaasime guud oo ka socda Wasaaradaha Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee Dowlad-goboleedyada iyo Agaasinka Maamulka Gobolka Banaadir, sidoo kalena Golaha ku matalaya Dowlad Goboleedyada iyo Gobolka Banaadir, jagadani waa mid la is-beddelayo (rotational), waxaana sanadkiiba mar qabanaya mid ka mid ah Agaasimeyaasha Guud ee Dowlad-goboleedyada iyo Agaasinka Maamulka Gobolka Ba
 - h) Maareeyaha Hay'adda]

ahna Xoghayaha Guddiga.

- i) Khabiir sare cilmiga daawada xoolaha wakiil ka ah Wasaaradda Xanaanaha Xoolaha JFS lehna waayo aragnimo nidaaminta qalabka caafimaadka (1).
4. Xubnaha Golaha ee uu sharcigan tilmaamayo waxaa soo xula Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada JFS, iyadoo la waafajinayo Faqrada 2^{aad} iyo 3^{aad} iyo 7^{aad} ee Qodobkan, waxaana xubnahaas loo soo gudbinayaa Golaha Wasiirada JFS si ay u meel-mariyaan.
5. Goluhu kulankooda ugu horreeya waxay iska dhex dooranayaan Guddoomiye iyo Guddoomiye Ku-xigeen, iyadoo kulankaas ay goob joogtahay ayna agaasimayso Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
6. Maareeyaha Hay'adda ayaa noqonaya Xoghayaha Golaha, una qadaya qoraalada kulankooda.
7. Xubnaha Golaha waa in ay ahaadaan muwaadiniin Soomaaliyeed, oo aan lahayn dano is diidan (conflict of interest) oo ka hor imaanaya shaqada hay'adda, kuna shaqaynayaan kartidooda iyo aqoontooda shaqsiyadeed, kumana matalaan Golaha aragtida hay'adahii ay ka tirsanaayeen, si hufan loogu adeego bulshada Soomaaliyeed.

Qodobka 9^{aad} Waajibaadka Golaha

Waajibaadka Golaha Hay'addu waxaa ka mid ah:

1. Goluhu wuxuu sameeyaa shaxda siyaasadaha iyo qorsheyaasha hay'adda iyagoo ku salaynaya hababka caalamiga ah, kuwa gobolka iyo kan dalkaba asagoo la tashanayo Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee Dowladda Soomaaliya.
2. Goluhu si uu u hubiyo maamul wanaagga iyo isla-xisaabtanka hay'adda, wuxuu kormeeraa hirgelinta shaqada iyo waxqabadka Hay'adda.
3. Goluhu wuxuu ansixiyaa qorshe-hawleedka sanadlaha ah iyo mashaariid Hay'adda.

4. Goluhu wuxuu soo diyaarinayaa Xeer-nidaamiyeyaasha loo baahanyahay ee khuseeya hawlaha hay'adda si waafaqsan sharcigan, waxuuna u soo gudbinayaa Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada JFS si uu u saxiixo.
5. Kormeerista iyo qiimeynta dhammaan hawlaha iyo waaxyaha Hay'adda, si loo hubiyo waafaqsanaanta qorshayaasha, siyaasadaha iyo waajibbaadka sharci ee lagu dejiyay sharcigan.
6. Gudashada shaqooyinka kale ee waafaqsan mabaadi'da sharcigan iyo xeer-nidaamiyeyaasha ka dhasha, ama kuwa loogu igmado sharci kale, si waafaqsan qodobbada iyo ujeeddooyinka sharcigan.
7. Goluhu, waa in uu warbixinta Hay'adda siiyaa Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka Federaalka iyo Wasaaradaha Caafimaadka ee Xubnaha ka ah Dowladda Federaalka Soomaaliya isagoo u marsiinaya Wasiirka.
8. Golaha Hay'adda wuxuu leeyahay awood uu ku magacaabo xubno khubaro ah oo ka talo bixiya arrimaha ay ka shirayaan, kuwaas oo lagu casuumayo kulamada Golaha marka loo baahdo, balse aan cod go'aan-qaadasho ku lahayn kulanka.
9. Go'aannada ka soo baxa shirka golaha waxaa saxiixaya Guddoomiyaha Golaha ee hay'adda ama Guddoomiye Ku-xigeenka, haddii uu Guddoomiyuhu maqan yahay.

Qodobka 10^{aad} Gunnada Xubnaha Golaha

Xubnaha Golaha malahan mushaaar, marka laga reebo gunno ku saleysan qabashada hawlaha hay'adda oo loo yaqaano "gunno-hawleed" oo la siinayo marka ay xubnuhu kulamada Golaha ka qeybgalayaan. Gunnadaas waxaa lagu qeexayaa Xeer-hoosaad ay Hay'addu soo saari doonto.

Qodobka 11^{aad} Kulamada Golaha

1. Goluhu waxaa uu yeelan karaa fadhi caadi ah oo laba jeer sanadkii ah iyo mid aan caadi ahayn.
2. Hay'adda ayaa Xeer-hoosa

Qodobka 12^{aad}
Mudda Xileedka Golaha Hay'adda

Muddada xil haynta Golaha Hay'adda waa shan (5) sano, waana la soo magacaabi karaa mar kale,

Qodobka 13^{aad}
Sababaha Xubinnimada Golaha Hay'adda Lagu Waayi Karo

Sababaha xilka lagu waayi karo waa:

1. Is-casilaad uu u soo gudbiyo, Guddoomiyaha ka aqballo,
2. Caafimaad-darro keeni karto in uu gudan waayo waajibaadkiisa, taas oo uu caddeeyay dhakhtar khibrad u leh,
3. In ay geeri ku timaado,
4. Ku xadgudub Sharcigan, Xeer-nidaamiyeyaashiisa, Xeer-hoosaadyada Hay'adda iyo shuruucda kale ee dalka.

Qodobka 14^{aad}
Awoodaha iyo Waajibaadka Xafiisyada Hay'adaha ee Dowlad Goboleedyada Dalka (Delegation of Powers)

1. Xafiisyada Hay'adda ee Dowlad-goboleedyada, sida ku xusan Qodobka 5^{aad}, Faqraddiisa 4^{aad}, waxaa la siinayaa awoodaha iyo waajibaadka lagama maarmaanka u ah bixinta adeegyada Hay'adda ee heer Dowlad-goboleed iyo heer Degmo, iyadoo faahfaahintooda lagu nidaaminayo xeer-nidaamiye.
2. Adeegga ay bixinayso Hay'addu waxa uu noqonayaa mid isku xiran oo leh hal saldhig xogeed (central data base), cidkasta oo adeeg Hay'adda uga baahan sida ruqsadaha kala duwan waxay ka soo codsanaysaa xarunta ugu dhaw ee ay Hay'addu ku leedahay guud ahaan Dalka Soomaaliya waxayna bixin doonaa khidmadda adeegga uu codsaday.
3. Maamulka Xafiisyada Hay'adda ee Dowlad-goboleedyada Xubnaha ka ah DFS waa:
 - a) Isuduwaha Xafiiska Hay'adda ee Dowlad-goboleedyada (chief regulatory officer).
 - b) Saraakiil fataashaad ee l

c) Sarkaalka u qaabilsanaha la socoshada waxyeeladda daawada iyo agabka caafimaadka.

Magacaabista Maareeyaha iyo Maareeye Ku-xigeenka Hay'adda

1. Qofka qabanaya jagada Maareeyaha ama Maareeye Ku-xigeenka Hay'adda waa in si furan loogu tartamaa, xulistiisana lagu saleeyaa shuruudaha lagama maarmaanka u ah ee ku xusan Qodobka 16^{aad} ee Sharcigan, kadibna qofka ugu mudan uu Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee Dowladda Federaalka Soomaaliya horgeeyaa magacaabistiisa Golaha Wasiirrada Dowladda Federaalka Soomaaliya si loo ansixiyo.
2. Xilka qaadista Maareeyaha iyo Maareeye Ku-xigeenka Hay'adda waxaa loo marayaa habkii lagu soo magacaabay.

Shuruudaha Maareeyaha iyo Maareeya Ku-xigeenka Hay'adda

1. Waa in uu yahay muwaadin Soomaali ah oo haysta dhalashada Soomaaliyeed;
2. Waa in uusan hore Maxkamad ugu xukumin dambi;
3. Waa in uu haystaa shahaaddada cilmiga daawada (Pharmacy or Pharmaceutical Science), ugu yaraanna leeyahay/leedahay waayo-aragnimo todoba (7) sano ah oo ku saabsan maamulka iyo nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka; ama
4. Waa in uu haystaa Shahaaddada Dhaqtarnimada (Medical Doctor) ama Caafimaadka Dadweynaha (Public Health), isla markaana uu leeyahay shahaaddo sare oo cilmiga daawada ah (Post graduate in Pharmaceutical Science) leeyahay/leedahay waayo-aragnimo todoba (7) sano ah oo ku saabsan maamulka iyo nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka;

nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka; sama

5. Waa in uu ahaadaa qof haysta shahaaddo ka baxsan caafimaadka balse uu diyaariyay postgraduate (pharmaceutical science) leeyahayna khibrad iyo waayo-aragnimo 7 sanno ah ee la xiriirta maamulka iyo nidaaminta daawada iyo agabka caafimaadka.

Qodobka 17^{aad}

Wajjibaadka Maareeyaha Hay'adda

Wajjibaadka maareeyaha hay'addu waa:

1. Mareeyaha Hay'adda wuxuu ilaaliyaa, sidoo kalena kormeeraa dhammaan hawlaha Hay'adda, wuxuuna hubiyaa in si wanaagsan loo fuliyay sharciga, xeerarka, siyaasadda iyo habraacyada ay Hay'adda iyo Goluhu ansixiyeen.
2. Maareeyaha Hay'adda wuxuu mas'uul ka yahay fulinta go'aannada iyo tilmaamaha Golaha iyo in uu Wasiirka usoo gudbiyo warbixinnada hay'adda saddexdii biloodba mar iyo warbixin sanadeedka isagoo umarinaya Golaha.
3. Maareeyaha waxuu awood u leeyahay magacaabista, dalacsiinta, iyo isku badalidda, dhammaan shaqaalaha hay'adda si waafaqsan Sharciga Shaqalaaha Rayidka Soomaaliyeed.
4. Maareeyaha Hay'adda wuxuu mas'uul ka yahay hirgelinta dhammaan hawlaha Hay'adda ay maamusho sida ku cad Sharcigan, wuxuuna u gudbiyaa Golaha hay'adda.
5. Mareeyaha Hay'adda ayaa mas'uul ka ah maamulka arrimaha hay'adda oo ay ku jirto maamulka iyo maareynta shaqaalaha.
6. Maareeyuhu waa in uu u gutaa awoodaha iyo wajjibaadka Hay'adda, sida ku cad Qodobbada sharcigan.
7. Maareeyuhu waa in uu fuliyaa miisaaniyaddii Goluhu u ansixiyay Hay'adda si waafaqsan qorshe-hawleedka loogu talagalay.
8. Maareeyuhu wuxuu hay'adda matalayaa marka ay Hay'addu la galeyso heshiisyo hay'ado kale oo ... Wasiirka Wasaaradda ge' o ... dhinacyada ba

(multilateral) oo heer wasiir ah.

9. Maareeyaha Hay'adda waa Xoghayaha Golaha hay'adda, wuxuuna sameeyaa dhammaan waajibaadka hay'adda u idmato ama sharciga ama Goluhu uu faro.
10. Maareeyaha waa in uu diyaariyaa qorshe hawleedka sanadlaha ah iyo miisaaniyadda hay'adda, una gudbiyaa Golaha, kaddibna hirgaliyaa qorshihii uu Golahu soo ansixiyay, iyadoo la raacayo hannaanka miisaaniyadda Dowladda Soomaaliya.

Qodobka 18^{aad}

Waajibaadka Maareeye ku-xigeenka Hay'adda

1. Maareeya Ku-xigeenku waxa uu qabtaa hawlaha uu wakiisho Maareeyaha Hay'adda.
2. Waxa uu buuxiyaa xilka Maareeyaha Hay'adda marka uu maqan yahay ama ay ku timaado caafimaad darro uu xilkiisa la gudan waayo.

Qodobka 19^{aad}

Aasaasidda Waaxyaha Hay'adda

1. Hay'addu waxay dhisaysaa xafiisyo, waaxyo, qaybo iyo unugyo kale oo lagama maarmaan u ah fulinta waajibaadkeeda iyo hawlaheeda si hufan.
2. Qaab-dhismeedka iyo shaxda maamulka (organogram) ee Hay'adda, oo ay ku cad yihiin waajibaadka iyo masuuliyadaha xafiisyadeeda ku yaalla dowlad-goboleedyada, waaxyaha maamulka ama qaybaha-hoosaad, waxaa lagu dhisayaa si waafaqsan baahiyaha istaraatiijiyadeed iyo kuwa hawlgal ee shaqada Hay'adda.

Qodobka 20^{aad}

Magacaabidda Guddiyo Farsamo

Maareeyaha Hay'adda ayaa magacaabaya guddiyo farsamo oo Hay'addu leedahay, isagoo la tashanaya agaasime waaxeedyada, hadba intii guddi iyo xubno ee loo baahdo.

Qodobka 21^{aad}
Aasaasidda Guddiga Cabashooyinka

1. Hay'addu waxay dhisaysaa Guddiga Cabashooyinka si uu dib u eego uguna go'aamiyo cabashooyinka ay soo gudbiyaan codsabayaasha ama hay'adaha la nidaamiyo (regulated) ee ka cabanaya go'aannada maamulka ee Hay'adda.
2. Guddigu Cabashooyinka wuxuu u shaqaynayaa si madaxbannaan, wuxuuna ka koobnaanayaa xubno kala ah khabiir sharci iyo saddex (3) xubin oo uu ku jiro khabiir sharci.
3. Hay'addu waxay diyaarinaysaa Xeer-nidaamiye lagu qeexayo habka cabashada iyo muddada ay qaadanayso.
4. Go'aannada Maamuul ee hay'adda, waxaa ka furan cabasho si wafaaqsan sharcigaan iyo shuruucda dalka.

Qodobka 22^{aad}
Miisaaniyadda Hay'adda

1. Miisaaniyadda Hay'adda waxaa ay ka imaanaysaa ilahan soo socda:
 - a) khidmadaha laga qaado adeegga ay bixiso hay'adda, waa in qeyb kamid ah khidmadaas lagu celiyaa hay'adda si shaqada hay'addu u socoto.
 - b) Miisaaniyadda guud ee dowladda.
 - c) Dakhliga ay Hay'adda ka hesho deeqa bixiyeyaasha.
2. Adeegsiga lacagaha Hay'adda waa in la waafajiyaa ujeedooyinka Sharcigan, lagana ilaaliyaa in aan loo isticmaalo danaha gaarka ah.
3. Hay'adda waxay u madax-bannaan tahay maamulka miisaaniyaddeeda ayadoo raacaysa Sharciga Maamulka Maaliyadda Guud ee Dowladda (PFM Law).

Qodobka 23^{aad}
Buugga Xisaabeedka Hay'adda

1. Hay'addu waxay yeelanaysaa akoontiyo iyo buug xisaabeed oo sax ah oo dhamaystiran si waafaqsan Nidaamka Maaliyadeed ee Dowladda Federaalka Soomaaliya.
2. Buugaagta xisaabaadka iyo

uu hubiyaa markii loo baahdo Xafiiska Hanti-dhawrka Guud ee Qaranka.

3. Buugaagta lacag qabashada khidmadda hay'addu ka qaadayso adeegyada waxaa ay ka imaanayaan Xafiiska Xisaabiyaha Guud ee DFS.

CUTUBKA 3^{AAD}
QODOBO KALA DUWAN
Qodobka 24^{aad}

Awoodaha Saraakiisha Fatashaadda Hay'adda

1. Hay'addu waxay magacaabaysaa Saraakiil Fatashaad heer Federaal, heer Maamul-goboleed iyo heer degmo, si loo fuliyo Qodobka 6^{aad}, Faqraddiisa 3^{aad} ee Sharcigan.
2. Sharcigan waxuu awood buuxda siinayaa Saraakiisha Fatashaada Hay'adda si ay u gutaan waajibaadkooda iyo shaqooyinkooda lagu qeexay Sharcigan, iyo xeerarka kale ee Hay'adda.
3. Waxay saacad kasta geli karaan goob kasta ee ay aaminsan yihiin in lagu sameynayo, lagu baakadeynayo, dib-loogu baakadeynayo, lagu gadayo ama lagu keydinayo daawada iyo agabka caafimaadka kadibna ka soo qaadaan muunad si ay u hubiyaan tayada si waafaqsan Sharcigan.
4. Saraakiisha Fatashaadu waxay hubinayaan shahaaddada oggolaashaha suuq keenista, ruqsadda goobta iyo dhammaan dukumintiga yaala goobta ganacsiga daawada iyo agabka caafimaadka iyo goobaha laga soo dajiyo, laga dhoofiyo daawada ama lagu sameeyo ee dalka gudahiisa ah.
5. Saraakiisha Fatashaadu waxay furi karaan, baari karaan kartoona kasta ay ku tuhmaan in ay ku jirto daawada iyo agabka caafimaadka marka la soo galinayo dalka sida dekadaha iyo garoomada iyo goobaha kale ee loo asteeyo in wax laga soo dajin karo.
6. Saraakiisha Fatashaadu waxay qaban karaan, joojin karaan daawo iyo agab caafimaad kasta oo ay u haystaan sabab macquul ah oo lagu tuhmo inay ku jiraan walxo mamnuuc ah oo xadgudub ku ah Sharcigan.
7. Saraakiisha Fatashaadu marka ay helaan caddeymo muujinaya in daawada iyo agabka caafimaadka ay ku jiraan wax kasoo horjeeda Sharcigan, waxa ay u gudbinayaan Xeer-ila:
yaan maxkamaadka ayoo u leh.

8. Saraakiisha Fataashaadu waxay awood u leeyihiin in ay xiraan goobtii lagu helo wax kasoo horjeedo sharcigaan iyaga oo usii maraya hay'adaha amniga.
9. Dhammaan Saraakiisha Fataashaada ee lagu magacaabay Sharcigan waa in ay raacaan anshaxa iyo asluubta ay dajisay Hay'adda iyo Shuruucda Dalka.

Qodobka 25^{aad}

Ku-dhigista Sumad ama Calaamadda Daawada (Labelling)

1. Daawo kasta waa in si cad loogu qoraa baakaddeeda, weelkeeda, ama galkeeda, ha ahaato warqad, maro, ama wax kasta oo kale oo ay ku jirto qoraal qeexaya nooca daawada iyo waxa ay tahay.
2. Lama soo dhoofin karo, iibin karo, lagumana qaybin karo dalka gudahiisa daawo ama agab caafimaad aan si cad loogu sumadayn mid ka mid ah afafka: Soomaali, Ingiriisi, ama Carabi.
3. Hay'adda ayaa diyaarinaysa Xeer-nidaamiye soona saaraysa habraac faahfaahsan oo hagaya shuruudaha ku saabsan weelka, calaamadaynta (labelling), iyo macluumaadka waajibka ah ee daawada iyo agabka caafimaadka, si loo hubiyo waafaqsanaanta heerarka qaranka iyo kuwa caalamiga ah.

Qodobka 26^{aad}

Mamnuucidda Daawada iyo Agabka Caafimaadka ee Tayadeedu Hoosayso ama Been-abuurka ah

1. Waxaa reebban sameynta, soo dajinta, dhoofinta, bixinta, keydinta, qeybinta iyo iibinta daawada, iyo agabka caafimaadka oo ku guul-dareystay in ay soo buuxiyaan heerka tayadii laga rabay iyo kuwa been-abuurka ah.
2. Hay'addu marka ay hubiso daawada, iyo agabka caafimaadka ee soo buuxin waayey tayadii laga rabay waa in ay ku qaadaa Sharcigan, waxaana laga mamnuucayaa in lagu iibiyo suuqa iyo in lagu isticmaalo dalka cidda soo galisay dalka ama soo sameysay daawada iyo agabka caafimaadka waxaa lagu qaadayaa si waafaqsan Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyeyaashiisa.

Qodobka 27^{aad}

Xaddididda iyo Mamnuucidda Hawlaha Ka Baxsan Baaxadda Ruqsadda

1. Laga billaabo dhaqangalka sharcigan, waxaa mamnuuc ah in shirkad kasta ama cid kasta ay ku iibiso ama ku shaqeyso daawada iyo agabka caafimaadka wax ka baxsan baaxadda ruqsadda ay haysato, oo ay ku jirto;
 - a) Soo dejinta, dhoofinta iyo jumlada daawada waxa ay yeelanayaan hal ruqso.
 - b) Tafaariiqda iyo sameynta daawada mid kasta waxa ay yeelanaysaa ruqsad u gaar ah.
2. Qof kasta ama shirkad kasta oo ku xadgudubta Faqrada I^{aad} ee Qodobkan waxay galaysaa fal-dembiyeed ay ku mutaysanayso xabsi, ganaax, ama labadaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Cigaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah ee la xiriira ganacsiga ee Dowladda Soomaaliya.

Qodobka 28^{aad}

Dambiyada Ka Dhasha Ka Ganacsiga Sharci-darrada ah ee Daawada

1. Cid kasta ee ka ganacsata daawada, iyo agabka caafimaadka iyadoo aan heysanin oggolaashaha suuq-keenista wuxuu galay fal-dembiyeed uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Xeerka Cigaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah.
2. Daawa-yaqaan kasta ee ruqsad ganacsiga daawada haysta oo iibiya ama bixiya daawooyinka la xakameeyo in ka badan tiradii uu qoray dhaqtarka loo oggol-yahay in uu qoro, wuxuu galayaa fal-dembiyeed oo uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Cigaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah ee la xiriira ka ganacsiga maandooriyaha ama ku xadgudubka aadanaha.
3. Cid kasta ee sameysa been-abuur daawada, iyo agabka caafimaadka sida barxidda, tayo dhimista iyo sumad ka beddelidda waxay galaysa fal-dembiyeed ay ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadoodaba oo wadajira, iyadoo la tixraac
erka Cigaabta Soomaaliy
h.
iyo Sharciyada kale ee dall

4. Ciddii iyadoo oo haysata shatiga daawada, iyo agab caafimaad diida ama is-hortaagta shaqada saraakiisha kormeerka Hay'adda, si uu uguto waajibaadkiisa ama u adeegsado awoodihiisa uu siinaayo Sharcigaan, wuxuu galay fal-dembiyeed uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadoodaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah ee la xiriira ganacsiga.
5. Ciddii ruqsadeeda daawada ku wareejisa cid kale, wuxuu galaya fal-dembiyeed uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadoodaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqan-galka ka ah.
6. Ciddii ku guul dareysata inay u hoggaansato qodobada Sharcigan ama xeerarka iyo hab-raacyada Hay'adda sameyso wuxuu galay fal-dembiyeed uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadoodaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah.
7. Ciddii soo dajisa ama dhoofisa daawooyinka la xakameeyo ama xaddi ka badan intii ay Hay'adda u oggolaata, waxay galaysaa fal-dembiyeed uu ku mutaysanayo xabsi ama ganaax ama labadoodaba oo wadajira, iyadoo la tixraacayo Qodobbada Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo Sharciyada kale ee dalka dhaqangalka ka ah ee la xiriira ka ganacsiga maandooriyaha ama ku xad-gudubka aadanaha.

Qodobka 29^{aad}

Dawooyinka Maanka Dooriya iyo Kuwa Dhimirka (Daawooyinka La Xakameeyo)

1. Waxaa reebban soo dajinta, dhoofinta, sameynta, keydinta, qeybinta, iibinta, bixinta (dispensing) daawooyinka la xakameeyo iyadoo aan Hay'adda laga haysan oggolaansho u gaar ah daawooyinkaas.
2. Shuruudaha lagu bixinayo oggolaanshaha gaarka ah ee loo isticmaalayo soo dajinta, sameynta, keydinta, qeybinta iyo iibinta daawooyinka la xakameeyo waxaa lagu qeexayaa xeer-nidaamiye ay sameyneeyso Hay'adda, laguna sheegayo habka oggolaanshaha gaarka ah ee la xiriira, lagu cusbooneysiinayo, lagu ga

ijinay

3. Waxaa reebban in boosto (post office) loo isticmaalo soo dajinta iyo dhoofta daawooyinka maanka dooriyo iyo kuwa dhimirka.
4. Waxaa reebban soo dajinta, dhoofta daawooyinka maanka dooriyo iyo kuwa dhimirka iyadoo la isticmaalayo baakad daawo kale.
5. Waxaa reebban bixinta (dispensing), siinta (administering) daawooyinka la xakameeyo bukaanka marka laga reebo bukaankii haysta warqadda dhaqtarka rukhsadda u haysta in uu qoro daawooyinkan.
6. Shuruudaha qorista "warqadda dhaqtarka", bixinta iyo bukaan siinta daawooyinka la xakameeyo, waa in lagu qeexaa xeernidaamiye ay baahineyso Hay'adda, kaddib markii ay Wasaaraddu soo-diyaariso.
7. Liiska Daawooyinka la xakameeyo oo ku saleysan heerarka ay u kala khatarsan yihiin (schedule), waa in lagu qeexaa Xeer-nidamaayaha ama hab-raaca ay Hay'adda sameyneyso.
8. Wasaaradda Caafimaadka ee Federaalka Soomaaliya waa in ay soo saartaa xeer-nidaamiye ku saabsan dhaqtarka qori kara, daawa-yaqaanka bixin kara daawooyinka la xakameeyo iyo ilaalinta diiwaanka iyo ka warbixinta la xiriira daawooyinka la xakameeyo.
9. Daawooyinka la xakameeyo iyo qaansheegadkooda, diiwaankooda iyo warqadda dhakhtarka waa in lagu keydiyaa khasnad ama khaanad bir ah oo la xeri karo ama qol gaar ah oo furahiisa uu mar walba kujiro gacanta mihnadlaha (dawo yaqaanka) loo idmaday oo kaliya.
10. Daawooyinka la xakameeyo ee halaabay, dhacday ama la-qabtay waa in meel gaar ah la dhigaa, kaddibna la burburiyaa iyadoo la raacayo Sharcigan.
11. Cid kasta oo ruqsad u haysata, waa in ay ilaalisaa diiwaanka, una dirtaa warbixinnada ku saabsan isticmaalka daawooyinka la xakameeyo hayadda, iyadoo la raacayo habraaca ay hay'addu dajisay.
12. Qodobada sharcigan laga waayo waxaa loo raaci karaa axdiga maandooriyaha (Narcotic Convention 1961 and its Amended Protocol of 1972) iyo Xeer-nidaamiyihisa ee ah sharci lambar 46 ee soo baaxay 1970.
13. Dhisidda Guddiga Dhexe (Narcotic Board), ayada u

Daawooyinka La Xakameeyo
dka Jasiirada ku soo saarayo

nidaamiye tilmaamaya shaqadooda iyo xafiisyada ay ka imaanayaan.

14. Hay'adda Daawada iyo Agabka Caafimaadka Soomaaliya ayaa ah cidda Soomaaliya uga mas'uulka ka ah nidaaminta la xiriirta soo dejinta, dhoofinta, soo saarista, qaybinta, isticmaalka, qorista, kormeerka iyo xakamaynta daawooyinka la xakameeyo, si waafaqsan sharcigan, shuruucda dalka iyo heshiisyada caalamiga ah ee ay Soomaaliya gashay, iyada oo kaashanaysa hay'adaha awoodda u leh fulinta sharciga.

Qodobka 30^{aad}

Guddiga Dabagalka iyo Qiimeynta Hay'adda

1. Golaha Hay'adda ayaa soo xulaya xeel-dheerayaal yaqaana nidaamka dabagalka iyo qiimeynta hawlaha la xiriira shaqada hay'adda oo kormeer iyo qiimeyn ku sameeya Hay'adda, waxaana Magacaabaya Wasiirka Wasaaradda Caafimaadka JFS.
2. Guddiga dabagalka iyo qiimeynta waa in ay u gudbisaa warbixinta wax qabadka Hay'adda Golaha iyo Wasiirka.
3. Hay'adda waa in ay diyaarisaa warbixinno sanadle ah, una gudbisaa Wasiirka iyadoo u soo marineysa Golaha.

Qodobka 31^{aad}

Ilaalinta Xogta Sirta

1. Cidna ma bixin karto xogta Hay'adda ee la xiriirta shaqooyinkeeda ama arrimaheeda iyadoo loo adeegsanayo awoodaha iyo waajibaadka Hay'adda siisay si cid kale uga faa'iideysato xogtaas.
2. Cidkasta oo bixisa xogta sirta ah ee hay'adda waxaa laga qaadayaa tallaabo sharciga waafaqsan.

Qodobka 32^{aad}

Baabi'in

Dhaqangalka sharcigan wuxuu baabi'inayaa dhammaan Sharciyada xariirka la leh daawada iyo agabka caafimaadka sida: Sharci lambar 9, ee soo baxay 26 Jannaayo. 1989, kuna saabsan Soo Dejinta Daawada iyo Qalabka Caafimaadka iyo qodobbadiisa.

Qodobka 33^{aad}
Dhaqangalka Sharcigan

Sharcigan wuxuu dhaqangal noqonaya marka uu ansixiyo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, uuna saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaliya, isla markaana lagu soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee JFS.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.56

TAARIIKH: 06-DA OKTOOBAR 2026

SHARCIGA DHISMAHA HAY'ADDA DAKHLIGA QARANKA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

- MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 100^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summadeedu tahay XGGSH/809/B11/26, kuna taariikeysan 29/09/2026, ujeedaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta Hindise-Sharciyeedka Sharciga Dhismaha Hay'adda Dakhliga Qaranka.
MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la dhiso hay'addan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Dhismaha Hay'adda Dakhliga Qaranka.

Qodobka 2^{aad}

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

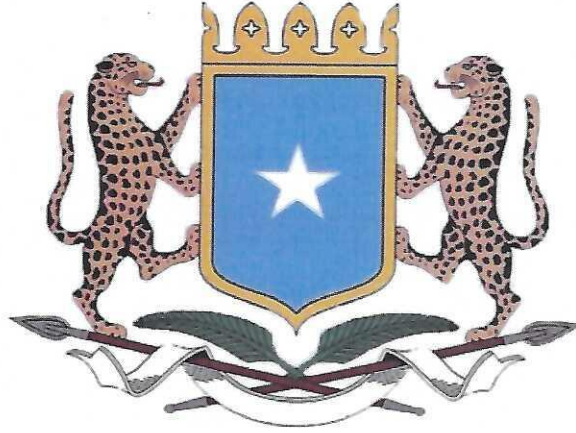

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

001785

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

XEERKA DHISMAHA HAY'ADDA DAKHLIGA QARANKA

QAYBTA 1AAD
QODOBBO GUUD
Qodobka 1^{aad}
Magaca iyo Ujeeddada

1. Xeerkaan waxaa loogu yeerayaa “Xeerka Dhismaha Hay’adda Dakhliga Qaranka” si waafaqsan Qodobka 169^{aad} ee Dastuurka Jamhuuriyadda Federalka Soomaaliya;
2. Xeerkaan waxaa lagu dhisayaa Hay’adda Dakhliga Qaranka (oo loogu yeeri karo “Hay’adda Dakhliga Soomaaliya”, marka ay gudanayso waajibaadkeeda caalamiga ah), taasoo ah hay’ad heer federaal ah oo shaqo iyo maamul ahaanba u madaxbannaan, kana mas’uul ah maamulka iyo ururinta dakhliga Dawladda Federaalka, iyadoo la raacayo Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 2^{aad}
Qeexid/Erey-bixin

Haddii aan xeerka gudihiisa si kale loogu qeexin, ereyadan soo socda mid kasta wuxuu yeelanayaa macnaha ku hor qoran:

1. “**Hay’adda**” waxaa loola jeedaa Hay’adda Dakhliga Qaranka ee lagu dhisay Qodobka 3^{aad};
2. “**Guddiga**” waxaa loola jeedaa Guddiga Sare ee lagu dhisay Qodobka 7^{aad};
3. “**Guddoomiyaha**” waxaa loola jeedaa Guddoomiyaha Guddiga Sare;
4. “**Hanti-dhowraha Guud**” waxaa loola jeedaa Hanti-dhowraha Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
5. “**Agaasimaha Guud**” waxaa loola jeedaa Agaasimaha Guud ee Hay’adda ee lagu magacaabay Qodobka 12^{aad}, kaas oo sidoo kale ah Xoghayaha Guddiga;
6. “**Agaasime Ku-xigeenka Guud**” waxaa loola jeedaa Agaasime Ku-xigeenka Guud ee Hay’adda ee lagu magacaabay Qodobka 12^{aad};
7. “**Xoghayaha**” waxaa loola jeedaa qofka loo xilsaaray inuu guto waajibaadka iyo hawlaha Xoghayaha Guddiga sare;
8. “**Sanad-maaliyadeedka**” waxaa loola jeedaa muddada ka bilaabata 1-da Jannaayo

kuna dhammaata 31-ka Diseembar sannad kasta, haddii aan xeer kale lagu go'aamin muddo ka duwan;

9. **“Wasiirka”** waxaa loola jeedaa Wasiirka Maaliyadda ee Dawladda Federaalka Soomaaliya;
10. **“Dakhli”** waxaa loola jeedaa cashuuraha, khidmadaha, ganaaxyada, iyo lacagaha kale ee Dawladda Federaalka ee ay Hay’addu u xilsaaran tahay inay ururiso, kuwaas oo lagu qeexay Qodobka 21^{aad} ee Xeerkaan;
11. **“Sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud”** waxaa loola jeedaa Xeerka Maaraynta Maaliyadda Guud, Lambar 17 ee 25-ka Diseembar 2019, iyo/ama wax-ka-beddelkiisa;
12. **“Sarkaalka Idman”** waxaa loola jeedaa sarkaalka ugu sarreeya hay’adda, ee loo magacaabo si rasmi ah sida Agaasimaha Guud ama Xoghayaha Guud.
13. **“Dastuurka”** waxaa loola jeedaa Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ee 2026.

QAYBTA 2AAD
DHISMAHA, AWOODAHA IYO SHAQADA HAY’ADDA
Qodobka 3^{aad}
Dhismaha Hay’adda

1. Xeerkan waxa lagu dhisayyaa Hay’adda Dakhliga Qaranka, taas oo ah hay’ad dawladeed oo federaal ah oo shaqo iyo maamul ahaanba madaxbannaan, isla markaana leh astaan u gaar ah iyo shakhsiyad qaanuuneed;
2. Astaanta iyo shaabadda (Tiimbaro) Hay’adda waxaa dejinaya Guddiga Sare, waxaana ilaalinaya Agaasimaha Guud;
3. Dukumeenti kasta oo ay soo saarto Hay’adda oo leh shaabadeeda iyo astaanteeda, waxaa loo qaadanayaa inuu yahay mid sax ah.

Qodobka 4^{aad}
Madaxbannaanida Hay’adda

Hay’addu waxay ay leedahay madaxbannaani shaqo iyo maamul, markay hawlaheeda fulinayso.

Qodobka 5^{aad}

Korjoogtaynta Wasiirka Maaliyadda

1. Hay'addu waxay hawlaheeda u gudanaysaa iyadoo hoos imanaysa korjoogteynta Wasiirka;
2. Wasiirku wuxuu mas'uul ka yahay dejinta siyaasadda guud ee dakhliga Dalka, wuxuuna hubinayaa in Hay'addu si wax ku ool ah u gudaneyso, shaqadeeda si waafaqsan siyaasaddaas;
3. Hay'addu waxay u soo gudbinaysaa Wasiirka warbixin sannadle ah ka dib marka uu dhammaado sannad-maaliyadeed kasta, sidoo kalena waxay u soo gudbinaysaa warbixinno rubucle ah ka dib dhammaadka rubuc kasta;
4. Wasiirka ayaa go'aaminaaya gunnooyinka xubnaha Guddiga sare isagoo ku salenaya fadhiyada Guddiga;
5. Wasiirka ayaa go'aaminaaya boqolleyda ama saamiga dakhliga ee Hay'addu u goosan karto si ay ugu daboosho kharashaadkeeda u fududeynaya in ay u gudato hawlaheeda si joogto ah oo aan kala go' lahayn, iyadoo ay shardi tahay in boqolleydaas ama saamigaas uusan ka badnaan karin qaddarka lagu ansixiyo Xeerka Qoondada Miisaaniyadda, walibana loo isticmaalo si waafaqsan sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud;
6. Wasiirka ayaa ansixinaaya taciifooyinka, iyo xeer-nidaamiyayaasha, lagu dhaqan gelinayo sharciyada dakhliga;
7. Wasiirku wuxuu soo jeedin karaa magacaabista iyo xil ka qaadista Guddoomiyaha Guddiga iyo xubnaha lagu magacaabay Qodobka 7(1)(a) iyo (e), iyadoo la raacayo sababaha iyo habraacyada ku qeexan Qodobka 11^{aad} ee Xeerkan;

Qodobka 6^{aad}

Shaqada Hay'adda

1. Shaqooyinka Hay'adda waxaa ka mid ah:
 - a. Maamulka iyo dhaqangelinta shuruucda dakhliga;
 - b. Qiimaynta, hubinta, ururinta iyo xisaabinta dakhliga si waafaqsan Shuruucda Dakhliga ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
 - c. Ka shaqeynta codsiyada cashuur-dhaafka, xaqiijinta shuruudaha u-qalmitaanka

- cashuur-dhaafka iyo dukumentiyada taageeraya codsiga, iyo hirgelinta cashuur-dhaafyada uu ansixiyay Wasiirka;
- d. Hubinta u hoggaansanaanta shuruucda dakhliga, oo ay ku jirto baarista canshuur-la-baxsiga, iyadoo ay Hay'addu baari karta xitaa dhaqaaq aan canshuur-gal aheyn balse xiriir la leh arimo canshuureed;
 - e. Ka-latalinta Wasiirka arrimaha ku saabsan siyaasadda dakhliga, xoojinta dakhliga, canshuur-dhaafka iyo wax-ka-beddelka shuruucda, iyo xeer-nidaamiyaasha dakhliga;
 - f. Ururinta, falanqaynta, iyo soo bandhigga warbixinta xogta dakhliga;
 - g. Diyaarinta iyo usoo gudbinta Wasaaradda maaliyadda saadaasha dakhliga, oo ay ku jiraan saadaasha muddada dhexe iyo kuwa fog, si ay uga qayb qaadato hannaanka Wasaaradda Maaliyaddu u adeegsato diyaarinta miisaaniyadda qaranka;
 - h. La shaqeynta hay'adaha Dowladeed ee kale oo ay ku jiraan hay'adaha maaliyadeed ee Dawlad Goboleedyada iyo Dawladaha Hoose, si loo xaqiijiyo isku-xirnaanta nidaamka dakhli-ururinta Dalka, si waafaqsan Dastuurka;
 - i. Wacyigelinta shacabka ee ku saabsan waajibaadka canshuur-bixinta, sida ku xusan Dastuurka;
 - j. Horumarinta cilmi-baarista iyo xogta ku saabsan canshuuraha iyo maamulka dakhliga;
 - k. Xoojinta mideynta dakhliga Qaranka, sida ku xusan Dastuurka;
 - l. Horumarinta iyo casriyaynta hannaanka dakhli-ururinta; iyo
 - m. Fulinta hawlaha kale ee Hay'adda loogu igmado xeerkan ama xeer kale ee dhaqangel ah, ama lagama maarmaanka u ah, la xiriira, ama wax u taraya gudashada hawlaheeda iyo waajibaadkeeda.
2. Hay'addu waxay awood u yeelanaysaa inay aas-aasto machad tababar oo loogu talagalay tababarka, tayeynta, iyo horumarinta xirfadaha shaqaalaheeda iyo daneeyeyaasha kale ee ay khusayso, isla markaana lagu xoojiyo wacyigelinta canshuur-bixiyeyaasha, u hoggaansanaanta waajibaadka canshuuraha, iyo fahamka shuruucda dakhliga.

QAYBTA 3AAD GUDDIGA SARE

Qodobka 7^{aad}

Dhismaha iyo Xubnaha Guddiga Sare

1. Hay'addu waxay yeelan doontaa Guddi Sare, kaas oo ka kooban:
 - a. Guddoomiyaha Guddiga, oo noqon doona qof madax-bannaan oo uu soo jeediyo Wasiirka, laguna xusho karti, sumcad-wanaag, aqoon, iyo khibrad xirfadeed oo la xiriirta maaliyadda, sharciga, dhaqaalaha, ama maamulka iyo maaraynta;
 - b. Sarkaalka Idman ee Wasaaradda Maaliyadda;
 - c. Sarkaalka Idman ee Wasaaradda Cadaaladda;
 - d. Sarkaalka Idman ee Wasaaradda Ganacsiga iyo Warshadaha;
 - e. Labo (2) xubnood oo dheeraad ah oo uu soo jeediyo Wasiirka, kuwaas oo noqonaya shakhsiyaad madax-bannaan oo lagu xusho karti, sumcad-wanaag, iyo aqoon, isla markaana leh khibrad xirfadeed oo la xiriirta maaliyadda, dhaqaalaha, xisaabaadka, sharciga, ama maamulka iyo maareynta; iyo
 - f. Agaasimaha Guud ee Hay'adda Dakhliga Qaranka.
2. Agaasimaha Guud ee Hay'adda ayaa noqonaaya Xoghayaha Guddiga, isla markaana waxa uu mas'uul ka noqonayaa diyaarinta qoraallada rasmiga ah ee kulammada Guddiga iyo ilaalinta, kaydinta iyo daryeelka dhammaan diiwaannada iyo dukumentiyada Guddiga.
3. Soojeedinta Guddoomiyaha lagu xusay Faqradda 1(a) iyo xubnaha lagu xusay Faqradda 1(e) ee uu soo saaro Wasiirku waxay dhaqan-galaysaa kaddib marka uu Golaha Wasiirradu ansixiyo. Guddoomiyaha iyo xubnaha kale ee madaxa-bannaan waxay xilka hayn doonaan muddo afar (4) sano ah, waxaana dib loo magacaabi karaa hal muddo xileed kale oo keliya.

Qodobka 8^{aad}

Shaqada Guddiga

1. Shaqada Guddigu waa:
 - a. Dejinta iyo dib-u-eegista istiraatiijiyadda guud ee Hay'adda;
 - b. Kormeerka waxqabadka Agaasimaha Guud iyo guud ahaan Hay'adda;
 - c. Ansixinta qorshayaasha iyo soo jeedinta miisaaniyadda Hay'adda;
 - d. Dejinta shuruudaha shaqada, iyo xeer-hoosaadyada anshaxa ee Hay'adda;

- e. Lasocodka waxqabadka Hay'adda ee ku aaddan yoolalka dakhli-uruurinta ee la ansixiyay; iyo
 - f. Qiimaynta hannaanka maaraynta kharashaadka Hay'adda iyo warbixinno xilliyeedyada la xiriira nidaamyada koontoroolka gudaha.
2. Marka uu Guddigu gudanayo waajibaadkiisa, wuxuu Hay'adda siinayaa jihayn istiraatiiji ah, iyo kormeer guud, iyagoon faragelinayn maamulka maalinlaha ah ama hawlaha joogtada ah ee Hay'adda.

Qodobka 9^{aad} Shirarka Guddiga

1. Guddigu waa in uu yeeshaa hal kulan saddexdii (3) biloodba mar;
2. Guddoomiyaha ayaa guddoominaya shirarka Guddiga. Haddii Guddoomiyuhu maqan yahayna, xubnaha madaxa-banaana ee jooga ayaa iska dhex dooranayaan shir-guddoonka;
3. Kooramka kulammada Guddigu wuxuu noqonayaa afar (4) xubnood, kuwaas oo midkood uu yahay Guddoomiyaha ama xubinta guddoominaysa kulanka;
4. Go'aannada Guddiga waxaa lagu gaarayaa cod aqlabiyad fudud ah ee xubnaha Guddiga ee goob-joogga ah. Haddii codadku is le'ekaadaan, guddoomiyaha kulanka ayaa yeelanayaa cod dheeraad ah oo lagu kala baxo;
5. Qof kasta oo aqoontiisa takhasus ama khibraddiisa, ama ka-qaybgalkiisa loo arko mid muhiim u ah gorfaynta iyo doodaha Guddiga, waxa marka ay lagama maarmaan noqoto lagu martiqaadi karaa inuu ka soo qayb galo kulammada Guddiga. Casuumadaha lagu martiqaadayo ka-qaybgalayaasha kulammada Guddiga waxaa soo jeedinaya Agaasimaha Guud, isaga oo la tashanaya Guddoomiyaha Guddiga. Dadka la casuumay ma lahan wax cod ah, goob-joogna ma noqon doonaan xilliga codaynta;
6. Iyadoo la raacayo qodobbada xeerkan, Guddigu wuxuu dejisan karaa habraacyada kulamadiisa, oo ay ka mid yihiin jadwaleynta qabashada kulamada, dejinta ajandaha, habraacyada codaynta ee waafaqsan xeerkan iyo sidoo kale habka diyaarinta, keydinta iyo ilaalinta diiwaannada iyo qoraallada rasmiga ah ee kulamadiisa iyo dhammaan hawlaha uu fuliyo.

Qodobka 10^{aad}
Guddi-hoosaadyada Guddiga

1. Guddigu, haddii uu u arko inay lagama maarmaan u tahay fulinta hufan ee waajibaadkiisa, wuxuu ka dhex dhisi karaa xubnihiisa guddi-hoosaadyo kala duwan, si loo xaqiijiyo hawl-gudasho wax ku ool ah;
2. Xubnaha guddi-hoosaadyada waxaa magacaabaya Guddoomiyaha Guddiga, isagoo ka dhex xulanaya xubnaha Guddiga, waxayna si toos ah ugu warbixin doonaan Guddiga.

Qodobka 11^{aad}
Xil-waayidda Xubinnimada Guddiga

1. Xilka xubin madax-bannaan oo ka tirsan Guddiga ee lagu magacaabay si waafaqsan Xeerkan, wuxuu bannaanaanayaa marka ay dhacdo mid ka mid ah arrimahan soo socda:
 - a. Geerida xubinta;
 - b. Marka xubinta lagu helo dembi ciqaabeed, laguna xukumo xukun kama dambays ah oo ka soo baxa maxkamadda awoodda u leh;
 - c. Marka Guddoomiyaha ama xubin ay si rasmi ah isaga casisho xilkeeda, si waafaqsan shuruudaha iyo habraacyada ku xusan heshiiska ama qodobbada magacaabistiisa;
 - d. Marka u dhammaado muddada xileedka xubinta;
 - e. Marka dhakhtar la aqoosan yahay ku dhawaaqo in xubintu aysan sharci ahaan awood u lahayn gudashada waajibaadkeeda. ama ay la kulanto karti-darro maskaxeed oo ka hor istaagaysa fahamka iyo maareynta arrimaheeda; iyo
2. Wasiirku wuxuu soo jeedin kara xilka ka qaadista xubin kasta oo madax bannaan oo ka mid ah Guddiga ee lagu magacaabay si waafaqsan Xeerkan, oo uu ku jiro Guddoomiyaha, iyadoo lagu saleeynaayo mid ka mid ah sababaha soo socda:
 - a. Haddii xubintu ku guuldareysato sii buuxinta shuruudihii lagu magacaabay;
 - b. Haddii xubintu ku kacdo xadgudub weyn oo ka dhan ah heerarka iyo xeerarka anshaxeed ee lagu dhaqo Guddiga;
 - c. Haddii xubinta ay ku dhacdo awood-darro maskaxeed ama naafonimo jireed oo ka hor istaagi karta gudashada waajibaadkeeda shaqo, taas oo lagu caddceeyo warbixin rasmi ah oo uu bixiyo dhakhtar caafimaad;

- d. Haddii xubintu ku kacdo dayacaad culus oo carqaladeysa gudashada waajibaadka shaqo;
 - e. Haddii xubintu ka maqnaato saddex (3) kulan oo xiriir ah, iyadoon jirin sabab macquul ah oo la aqbali karo; iyo
 - f. Haddii xubintu ku caddaato in ay danno gaar ah uga dhex shaqeysanaysay Guddiga.
3. Marka Wasiirku helo sababo maangal ah oo xilka looga qaadi karo xubin madax-bannaan oo ka tirsan Guddiga si waafaqsan faqradda 2^{aad} ee Qodobkan Wasiirku waa inuu bilaabo habraaca soo jeedinta xil-ka-qaadista isagoo qoraal ku ogeysiinaya xubinta sababaha xil-ka-qaadista lagu saleeynaayo, isla markaana siinaya fursad macquul ah oo ay kagajawaabto kuna soo bandhigto difaaceeda, ka hor inta aan soo jeedinta xil-ka-qaadista loo gudbin Golaha Wasiirrada si ay uga gaaraan go'aanka kama dambaysta ah.
 4. Xubnaha ku fadhiya Guddiga sababo la xiriira jagooyinka ah oo ay hayaan dartood (ex-officio) ah ee lagu xusay Qodobka 7(1)(b), (c), iyo (d), waxay luminayaan xubinnimada Guddiga marka ay ka tagaan ama laga qaado xilka rasmiga ah ee ay ku heleen xubinnimada Guddiga, kaas oo sabab u ahaa ku soo biiristooda Guddiga.
 5. Agaasimaha Guud waxa uu ka baxayaa xubinnimada Guddiga marka uu joojiyo haynta xilka Agaasimaha Guud, ha ahaato mid ku timaada iscasilaad, xil-ka-qaadis, dhammaadka mudda xilleedka, ama siyaabo kale oo waafaqsan xeerkan.
 6. Ansaxnimada hab-socodka kullamada Guddiga ma saameyn doonto xil-bannaynta xubin, khalad ku yimaada magacaabista xubin, ama ka-qaybgalka qof aan si sharci ah xaq ugu lahayn ka qaybgalka kullamad Guddiga, hase yeeshe waxaa shardi ah in shuruudaha kooramka ee lagu qeexay xeerkan si buuxda loo buuxiyo, isla markaana go'aannada lagu gaaro si waafaqsan shuruudaha codbixinta ee waajibka ah.

QAYBTA 4AAD
MAAMULKA HAY'ADDA IYO SHAQAALAHA HAY'ADDA
Qodobka 12^{aad}

Maamulka iyo Shuruudaha Hay'adda

1. Hay'addu waxay yeelanaysaa Agaasime Guud; kaas oo noqon doona Madaxa Fulinta iyo Sarkaalka Idman ee Hay'adda iyo Agaasime Ku-xigeenka Guud;

2. Agaasimaha Guud iyo Ku-xigeenka waxaa soo-jeedinaya Wasiirka Maaliyadda, wuxuuna horgaynayaa Golaha Wasiirrada, kadib waxaa si rasmi u magaacabaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
3. Qofka loo magacaabay xilka Agaasimaha Guud iyo Ku-xigeenka waa inay buuxiyaan shuruudaha guud ee looga baahan yahay saraakiisha sare ee rayidka ah, kuwaas oo ay ka mid yihiin kuwa soo socda balse aan ku ekayn:
 - a. In uu yahay muwaadin Soomaaliyeed;
 - b. In uu haysto shahaado jaamacadeed oo la aqoonsan yahay oo ku takhasustay maaliyadda, dhaqaalaha, xisaabaadka, maamulka ama sharciga;
 - c. In uu leeyahay ugu yaraan toban (10) sano oo waayo-aragnimo iyo khibrad xirfadeed oo la xiriirta maamulka, maaliyadda, canshuuraha ama maaraynta hay'adaha dawladda; iyo
 - d. In lagu yaqaan daacadnimo iyo sumcad-wanaag.
4. Agaasimaha Guud wuxuu mas'uul ka yahay arrimaha ay ka mid yihiin:
 - a. Maareynta maalinlaha ah ee Hay'adda;
 - b. Fulinta go'aamada Guddiga;
 - c. Maamulka dhaqaalaha, hantida iyo shaqaalaha Hay'adda;
 - d. Diyaarinta iyo u soo gudbinta Guddiga qaab-dhismeedka maamulka, nidaamka shaqaaleysiinta, iyo habraacyada hawlgalka ee Hay'adda, si Guddigu u ansixiyo;
 - e. Diyaarinta iyo u soo gudbinta Guddiga qorshayaasha istiraatiijiga ah iyo miisaaniyadda Hay'adda, si ay u ansixiyaan;
 - f. U gudbinta Guddiga warbixinno xilliyeed oo ka tarjumaya hawlaha, natiijooyinka, hannaanka maaraynta kharashaadka, iyo guud ahaan waxqabadka Hay'adda;
 - g. U gudbinta Wasiirka, marka uu soo dalbado, warbixinno ku saabsan waxqabadka Hay'adda, oo ay ka mid yihiin arrimaha hawlgallada, maaliyadda iyo istiraatiijiyadda;
 - h. Soo-jeedinta taciiffooyinka iyo xeer-nidaamiyayaasha lagu dhaqan gelinayo sharciyada dakhliga;
 - i. Usoo gudbinta Wasiirka warbixinnada rubuclaha ah iyo kuwa sanadlaha ah ee ku xusan Qodobka 5 (3) ee xeerkan; iyo
 - j. Xaqiijinta in Hay'adda laga dhex dhiso loona hirgeliyo si hufan nidaamyo ku habboon oo loogu talagalay koontoroolka gudaha, maaraynta khataraha, iyo hubinta u hoggaansanaanta shuruucda.

5. Ku-xigeenka Agaasimaha Guud wuxuu buuxinaa jagada Agaasimaha Guud marka uu ka maqan yahay ama ay ku yimaadaan duruufo ka hor-istaagi kara gudashada waajibaadkiisa. Wuxuu sidoo kale qabanayaa hawlaha kale ee uu Agaasimaha Guud si gaar ah ugu idmado;
6. Xilka Agaasimaha Guud iyo ku-xigeenka wuxuu si toos ah u soo dhammaanayaa marka ay dhacdo mid ka mid ah xaaladaha soo socda:
 - a. Dhammaadka mudda xileedka;
 - b. Marka ay is-casilaad qoraal ah u gudbiyo Wasiirka Maaliyadda, iyo Guddiga; iyo
 - c. Geerida.
7. Agaasimaha Guud iyo ku-xigeenka waxaa xilka looga qaadi karaa mid ka mid ah sababaha soo socda:
 - a. Haddii ay maxkamad ku hesho fal musuqmaasuq;
 - b. Haddii ay maxkamad ku hesho fal anshax xuma ah;
 - c. Awood-darro joogto ah oo uu ku gudan waayo waajibaadkiisa shaqo, ha noqoto mid jireed ama maskaxeed, taas oo lagu caddeeyo warbixin caafimaad oo ka timid dhakhtar caafimaad oo la aqoosan yahay.
 - d. Ka gaabiska ilaalinta ammaannada marka ay caddeeyaan Xubnaha Guddiga Sare ee Hay'adda Dakhliga.
8. Marka xilka laga qaadayo Agaasimaha Guud si waafaqsan Faqradda 6^{aad} ee Qodobkan, xil-ka-qaadista waxaa soo-jeedinaya Wasiirka Maaliyadda, wuxuuna horgaynayaa Golaha Wasiirrada; haddii Golaha Wasiirradu ansixiyo xil-ka-qaadista, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ayaa si rasmi ah u meelmarinaya;
9. Agaasimaha Guud iyo ku-xigeenka waxa ay xilka haynayaa muddo shan (5) sano ah oo ka bilaabmaya taariikhda la magacaabay, taas oo hal mar oo keliya dib loogu cusboonaysiin karo iyadoo la raacayo habraaca loogu talagalay magacaabista.

Qodobka 13^{aad}

Maareynta Shaqaalaha iyo Ilaalinta Hufnaantooda

1. Qorista shaqaalaha Hay'adda waxay ku salaysnaan doontaa karti, daacadnimo, tartan furan, iyo fursado loo Siman yahay, si waafaqsan Dastuurka, waxaana loo fulinayaa si daah-furan, hufan, oo aan takoor lahayn;

2. Siyaasadaha maareynta shaqaalaha Hay'addu waxaa loo dhaqan gelin doonaa iyadoo la raacayo qaab-dhismeedka guud ee Xeerka Shaqaalaha Rayidka. Waxay ka koobnaan doonaan siyaasado iyo xeer-hoosaadyo uu ansixiso Guddiga, kuwaas oo nidaamiya arrimo ay ka mid yihiin shuruudaha shaqada, mushaharka, iyo dheefaha shaqaalaha. Sidoo kale, Guddigu wuxuu ansixinayaa siyaasad ku saabsan gunnooyinka gaarka ah ee shaqaalaha Hay'adda, iyadoo ay shardi tahay in wadarta guud ee gunnooyinkaas lagu ansixiyo Xeerka Qoondada Miisaaniyadda ee sanadlaha ah. Agaasimaha Guud ayaa mas'uul ka ah hirgelinta iyo maamulka siyaasadda gunnooyinka ee la ansixiyay;
3. Shaqaaluhu waxay si shakhsi ah u qaadi doonaan mas'uuliyadda fal kasta oo sharci-darro ah ama khalad ah oo ay si ula kac ah u galaan markay gudanayaan waajibaadkooda shaqo, waxaana lagu dabaqi doonaa tallaabooyin anshaxeed iyo kuwo sharci oo ku habboon oo waafaqsan shuruudca iyo xeer-nidaamiyeyaasha gudaha ee Hay'adda, iyadoo aan waxba loo dhimayn mas'uuliyad kasta oo ciqaabeed oo ka dhalan karta falalkaas Sida ay dhigayan shuruudca dalka ee dhaqan-galka ah;
4. Shaqaalaha, saraakiisha iyo maamulka Hay'adda looma ogola in ay ka qaybqaataan hawlaha xisbiyada siyaasadda, oo ay ka mid yihiin ololeynta, ururinta deeqaha, ama qabashada xil xisbiyeed, inta ay kujiraan shaqada ay u hayaan Hay'adda, si waafaqsan Sharciga Shaqaalaha Rayidka ee Dawladda;
5. Shaqaalaha, saraakiisha, iyo maamulka Hay'adda waa in ay ilaaliyaan sirta dhammaan xogaha rasmiga ah ee ay ku helaan gudashada waajibaadkooda shaqo, mana bannaana in ay shaaciyaan ama faafiyaan xogtaas, marka laga reebo xaaladaha uu xeerku oggolaaday ama marka ay lagama maarmaan u tahay gudashada saxda ah ee howlahooda rasmiga ah;
6. Shaqaalaha, saraakiisha, iyo maamulka Hay'adda waa inay ka fogaadaan xaalad kasta oo keeni karta dano is-diidan oo dhab ah, suuragal ah, ama loo arki karo inay jiraan inta ay gudanayaan waajibaadkooda shaqo, waana inay si waafaqsan shuruudca, xeer-nidaamiyaasha, iyo siyaasadaha gudaha ee Hay'adda u shaaciyaan dano kasta oo is-diidan oo noocaas ah;
7. Shaqaalaha, saraakiisha, iyo maamulka Hay'adda waa inay u hoggaansamaan xeerka anshaxa, xeerarka hab-dhaqanka, iyo heerarka xirfadeed ee lagu qeexay Xeerkan, Sharciga Shaqaalaha Rayidka ah, iyo siyaasadaha ama xeer-nidaamiyeyaasha gudaha ee ay Hay'addu soo saarto.

Qodobka 14^{aad}

Ilaalinta Dadka soo Sheega Xadgudubyada

1. Shaqaale kasta oo ka tirsan Hay'adda, ama qof kasta oo ka mid ah dadweynaha, oo si niyad-sami iyo daacadnimo ku jirto ugu soo sheega hay'adda awoodda u leh wax-isdaba-marin, khaladaad la xiriira maamulka iyo maareynta Hay'adda, musuqmaasuq, ama falal sharci-darro ah, waxa uu mudanayaa ilaalin buuxda, lamana marsiin karo nooc kasta oo tallaabo aargoosi ah, oo ay ku jiraan tallaabooyin edbin ama anshax-marin ah, shaqo-ka-eryid, shaqo-ka-joojin, cagajugleyn, dhibaateyn, takoorid, ama wax kasta oo dhibaato ku ah shaqadiisa oo ka dhalan karta warbixintaas. Intaa waxaa dheer, aqoonsiga qofka xogta soo tebiyay waa in si qarsoodi ah loo ilaaliyaa, ilaa inta uu xeerku oggol yahay.
2. Qof kasta oo soo sheega falalka ku xusan Faqradda 1^{aad} ee Qodobkaan, isla markaana la kulma waxyeello la xiriirta shaqadiisa ama tallaabo aargoosi ah oo ka dhalatay gudbinta warbixintaas, wuxuu xaq u yeelanayaa inuu ka raadsado maxkamad awood u leh ama hay'ad kale oo sharci ahaan loo aasaasay xalalka ku habboon, oo ay ku jiraan magdhow iyo/ama dib-ugu-soo-celin shaqo.
3. Marka ay timaado Faqradda 1^{aad} ee Qodobkaan, "hay'adda awoodda u leh" waxaa loola jeedaa qof ama hay'ad kasta oo sharci ahaan loo xilsaaray in ay hesho, baarto, ama wax ka qabato warbixinnada loo soo gudbiyo si waafaqsan Faqradda 1^{aad} ee Qodobkan, ee la xiriira khiyaanada, musuqmaasuqa, ku-xadgudub maamul, ama falalka kale ee sharci-darrada ah, oo ay ku jiraan balse aan ku koobnayn Guddiga, Wasiirka Maaliyadda, Hantidhawrka Guud, hay'adaha sharci fulinta, hay'adaha dacwad-oogista, iyo hay'ad kasta oo kale oo dastuur ahaan ama sharci ahaan loo aasaasay oo leh awood kormeer, baaritaan, ama garsoor.

Qodobka 15^{aad}

Magacaabista Shaqaalaha iyo Saraakiisha

1. Agaasimaha Guud wuxuu u magacaabi karaa Agaasimayaal waaxyaha kala duwan ee Hay'adda, iyadoo laga soo xulaayo musharrixiinta iyo/ama saraakiisha buuxiya shuruudaha aqooneed iyo waayo-aragnimo ee la dejiyey;
2. Agaasimaha Guud wuxuu sidoo kale magacaabi karaa dhammaan Shaqaalaha kale ee lagama maarmaanka u ah hawlaha Hay'adda, iyadoo laga soo xulaayo musharrixiinta buuxiya shuruudaha aqooneed iyo waayo-aragnimo ee la dejiyey.

QAYBTA 5AAD
MAALIYADDA IYO XISAABAADKA

Qodobka 16^{aad}

Maamulka Dakhliga iyo Isticmaalka Khasnadda Midaysan

1. Dhammaan dakhliga ay Hay'addu ururiso waxaa lagu shubayaa Khasnadda Midaysan ee Dawladda (TSA), mana bannaana in lagu hayo meel kale ama laga bixiyo wax kharash ah oo ka baxsan qoondooyinka lagu ansixiyay sharciga Qoondada Miisaaniyadda.
2. Dhammaan dakhliga soo xarooda waa in isla markiiba lagu wareejiyaa Khasnadda Midaysan ee Dawladda (TSA), iyadoo si buuxda loogu hoggaansamayo dhammaan habraacyada iyo nidaamyada maaraynta maaliyadda guud.
3. Hay'addu ma furi karto, ma isticmaali karto, mana maamuli karto wax xisaab bangi ah oo loogu talagalay qabashada, haynta, ama maaraynta dakhliga, ilaa ay ka hesho oggolaansho qoraal ah Wasiirka Maaliyadda.
4. Kharashka ku baxa shaqooyinka iyo hawlgallada Hay'adda waxaa laga bixin doonaa qoondaynta miisaaniyadeed ee lagu ansixiyo Sharciga Qoondada Miisaaniyadda.
5. Iyadoo aan waxba loo dhimayn Faqradda 1^{aad}, Wasiirka ayaa go'aamin kara boqolleyda ama saamiga dakhliga ee Hay'addu u goosan karto si ay ugu daboosho kharashaadkeeda u fududeynaya in ay u gudato hawlaheeda si joogto ah oo aan kala go' lahayn, iyadoo ay shardi tahay in boqolleydaas ama saamigaas uusan ka badnaan qaddarka lagu ansixiyo sharciga Qoondada Miisaaniyadda, walibana loo isticmaalo si waafaqsan sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud.

Qodobka 17^{aad}

Dhaqaalaha Hay'adda

1. Ilaha dhaqaale ee Hay'addu waxay ka koobnaanayaan:
 - a. Lacagaha sharciga Miisaaniyadda u qoondeeyo ujeedooyinka iyo gudashada hawlaha Hay'adda; iyo
 - b. Deeqaha ama tabarucaadka ay Hay'addu si xeerka waafaqsan ku hesho, isla markaana uu oggolaado Wasiirka.
2. Dhaqaalaha Hay'adda waxaa lagu bixinayaa:
 - a. Gunnooyinka Wasiirku u ansixiyey xubnaha Guddiga;

- b. Mushaharaadka iyo gunnooyinka saraakiisha iyo shaqaalaha; iyo
- c. Kharashaadka shaqada ee Hay'adda oo ay ku jiraan kuwa horumarineed.

Qodobka 18^{aad}

Diyaarinta Soojeedinta Miisaaniyadda Hay'adda

1. Agaasimaha Guud wuxuu diyaarinayaa soojeedinta miisaaniyadda Hay'adda Sanad kasta, wuxuuna u gudbinayaa Guddiga iyo Wasiirka Maaliyadda si waafaqsan sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud.
2. Agaasimaha Guud wuxuu diyaarin karaa qiyaaso dheeraad ah (supplementary estimates) haddii loo baahdo kadib markii uu oggolaado Wasiirka si loogu daro miisaaniyadda.

Qodobka 19^{aad}

Xisaabaadka iyo Hantidhawrka

1. Hay'addu waa inay si joogto ah, sax ah oo nidaamsan u diyaarisaa, una kaydisaa xisaabaadka iyo diiwaannada xisaabeedka, iyadoo si buuxda ula jaanqaadaysa heerarka iyo hannaanka xisaabinta ee loo dejiyey Hay'adaha Dawladda Federaalka Soomaaliya, si waafaqsan sharciga Maareynta Maaliyadda Guud;
2. Hay'adda waxay u diyaarinaysaa, isla markaana ay u gudbinaysaa bayaannadeeda maaliyadeed ee sanadlaha ah habka loo cayimay, iyadoo si buuxda u raacaysa shuruudaha lagu dejiyay hannaanka sharciyeed ee maareynta maaliyadda guud. Bayaannada maaliyadeed waxaa baari doona Hanti-dhowraha Guud, iyadoo loo fulinayo si waafaqsan habraaca hanti-dhawrka ee Hay'adaha Dawladda Federaalka Soomaaliya. Bayaannada maaliyadeed ee la hanti-dhawray iyo warbixinta hanti-dhawrka ee la xiriirta waxaa si kala gooni ah loogu gudbinayaa Labada Gole ee Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana sidoo kale loo faafin doonaa si waafaqsan shuruucda iyo habraacyada nidaamiya hanti-dhawrka Hay'adaha Dawladda Federaalka Soomaaliya;
3. Agaasimaha Guud waa inuu hubiyaa in xisaabaadka la hantidhawray loo daabaco si waafaqsan sharciyada iyo habraacyada nidaamiya faafinta guud ee warbixinnada xisaab-xirka iyo hanti-dhawrka.

Qodobka 20^{aad}
Warbixinno Xilliyeedka

1. Agaasimaha Guud waa inuu diyaariyaa warbixinno xilliyeed ku saabsan arrimo ay ka mid yihiin hawlaha, hannaanka maaraynta kharashaadka, nidaamyada koontoroolka gudaha iyo waxqabadka Hay'adda, oo ay ku jiraan warbixinno rubucle ah iyo kuwo sannadle ah.
2. Warbixinnada rubucle ah waxaa la soo gudbinayaa dhammaadka rubuc kasta, halka warbixinta sannadlaha ah la soo gudbinayo ka dib dhammaadka sannad-maaliyadeed kasta, waxaana loo gudbinayaa Guddiga iyo Wasiirka.

QAYBTA 6AAD
XOOJINTA DAKHLIGA IYO WADASHAQEYNTA
Qodobka 21^{aad}

Ururinta Cashuuraha Dawladda Federaalka

1. Hay'addu waxay ururinaysaa dhammaan dakhliga cashuuraha ah iyo dakhliga aan cashuuraha ahayn ee Sharci ahaan loo xilsaaray Dawladda Federaalka, Sida ku cad Jadwalka 2(A) ee Dastuurka Federaalka iyo sharci kasta oo kale oo khuseeya, oo ay ku jiraan:
 - a. Canshuuraha furdooyinka, xuduudaha iyo ganacsiga caalamiga ah;
 - b. Canshuuraha dakhliga shirkadaha waaweyn ee heer qaran iyo kuwa caalamiga ah;
 - c. Canshuuraha tubaakada, buuriga iyo alaabooyinka kale ee uu sharci Baarlamaanka Federaalka ansixiyay ku soo rogo cashuuro gaar ah;
 - d. Canshuurta moorka ee heer federal;
 - e. Canshuurta waddo-marista ee qeybta waddooyinka u kala goosha Dawlad Goboleedyada;
 - f. Canshuurta faa'iidada raasumaalka ee laga helo iibka ama maalgashiga;
 - g. Dakhliga ka soo xarooda kheyraadka dabiiciga ah;
 - h. Khidmadaha kale ee uu jideeyey sharci uu meel mariyey Baarlamaanka Federaalka; iyo
 - i. Cashuur, khidmad ama waajibaad lacageed ee kasta oo kale oo aruurinteeda sharci loogu xil-saaray Dawladda Federaalka iyadoo loo marayo sharci uu meel mariyey Baarlamaanka Federaalka, ha ahaato mid si cad loogu xusay Qodobkan ama Jadwalka 2(A) ee Dastuurka, ama aan si cad loogu xusin.
2. Deeqaha caalamiga ah iyo amaahda dibadda ama gudaha ee lagu helo magaca

Dawladda Federaalka waa in si toos ah loogu shubaa Khasnadda Midaysan ee Dawladda, iyadoo la raacayo shuruudaha iyo habraacyada ku xusan heshiiska deeqda ama amaahda ee khuseeya.

Qodobka 22^{aad}

Uruurinta Cashuuraha Wadaagga Ah

1. Hay'addu waxay ururineysaa dakhliga cashuuraha ah iyo dakhliga aan cashuuraha ahayn ee wadaagga ah ee lagu sheegay Jadwalka 2(B) ee Dastuurka;
2. Cashuuraha wadaagga ah waxaa ka mid ah:
 - a. Canshuurta gadista;
 - b. Canshuuraha macaashka shakhsiga;
 - c. Canshuurta macaashka guryaha;
 - d. Canshuurta macaashka shirkadaha;
 - e. Khidmadaha mihnadaha/karaanka; iyo
 - f. Canshuurta diiwaangelinta qaansheegadka iyo heshiisyada.
3. Marka ay ururinayso cashuuraha wadaagga ah, Hay'addu waxay la shaqayn doontaa hay'adaha maaliyadeed ee Dawlad Goboleedyada iyo Dawladaha Hoose si loo hubiyo in canshuur bixiyeyaasha aan lagu soo rogin canshuur is dulsaaran ama labanlaab ah oo ay qaadaan heerarka kala duwan ee dawladda;
4. Hay'addu waxay la gali kartaa heshiisyo iskaashi, oo ay ku jiraan heshiisyo ku aadan ka hortaga canshuur labanlaabka, hay'adaha maaliyadeed ee heerarka hoose si loo wanaajiyo ururinta cashuuraha wadaagga ah.

Qodobka 23^{aad}

Sharciyada Dakhliga ee ay Ku Shaqayso Hay'addu

1. Hay'addu waxay ku dhaqmi doontaa dhammaan sharciyada dakhliga Federaalka ee uu meel mariyey Baarlamaanka Federaalka Soomaaliya, uuna saxiixay Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, oo ay ku jiraan, balse aan ku xaddidnayn:
 - a. Sharciga Canshuurta Dakhliga ee dhaqan-galka ah;
 - b. Sharciga Canshuurta Gadista ee dhaqan-galka ah;
 - c. Sharciga Canshuuraha Furdooyinka ee dhaqan-galka ah;
 - d. Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah;

- e. Sharciga Canshuurta Wax-soo-saarka ee dhaqan-galka ah;
 - f. Sharciga Canshuurta Wadamarista ee dhaqan-galka ah;
 - g. Sharciga Canshuurta Moorka ee dhaqan-galka ah;
 - h. Sharciga Lagu Hago Nidaam Maaliyadeedka Kheyraadka Dhulka Hoostiisa ee dhaqan-galka ah; iyo
 - i. Sharci kasta oo kale oo uu soo saaro Baarlamaanka Federaalka ee la xiriira cashuuraha ama maamulka dakhliga.
2. Hay'addu waxay sidoo kale maamuli doontaa dhammaan khidmadaha lagu qeexay shuruucda hay'adaha kala duwan ee Dawladda Federaalka.

Qodobka 24^{aad}

Abaalmarinta

1. Agaasimaha Guud, isagoo ku saleynaya talo-soo-jeedinta gaasimayaasha waaxyaha, wuxuu siin karaa abaal-marin qof kasta oo si niyad-sami leh usoo gudbiya xog sugan oo horseedayna helidda canshuuro aan la bixin ama la qariyey, iyadoo shardi ah in xogtaasi aysan hore ugu jirin gacanta Hay'adda ama aysan ahayn mid si guud loo heli karo. Qodobkan laguma dabaqaayo shaqaalaha Hay'adda, iyo sidoo kale xubnaha qoyskooda ee dhow, oo ay ku jiraan lammaanahooda, carruurtooda, waalidiintooda, iyo walaalahooda.
2. Abaalmarinta waxaa lagu go'aamin doonaa si waafaqsan habraax uu ansixiyay Guddiga.

QAYBTA 7AAD QODOBBO KALA DUWAN

Qodobka 25^{aad}

Xeer-hoosaadyada

1. Xeer-hoosaadyada Hay'adda waxaa diyaarinaya Agaasimaha Guud, isagoo si dhow ula tashanaya Guddiga;
2. Xeer-hoosaadyada ay diyaarisay Hay'addu waxay dhaqan gelayaan kaddib marka uu Guddiga sare ansixiyo.

Qodobka 26^{aad}
Marxaladaha Kala-guurka

1. Dhammaan xeerarka la xiriira dakhliga iyo xeerarka kale ee dhaqangalka ah waxaa la waafajinayaa awoodaha iyo waajibaadka Hay'adda Dakhliga, kaddib marka la ansixiyo Xeerkan;
2. Dhammaan hantida, xuquuqaha, waajibaadka iyo deymaha horay ugu xirnaa hawlaha maamulka dakhliga ee ay Wasaaradda Maaliyaddu fulin jirtay iyada oo adeegsanaysa Agaasinka Dakhliga, waxaa lagu wareejinayaa Hay'adda, iyadoo lagu xaddidayo inta ay hantida, xuquuqaha, waajibaadka iyo deymahaasi lagama maarmaanka u yihiin si Hay'addu u gudato waajibaadkeeda sharciyeed.
3. Dhammaan shaqaalaha hore uga tirsanaa Agaasinka Dakhliga ee Wasaaradda Maaliyadda waxaa loo wareejinayaa Hay'adda, waxayna kusii shaqayn doonaan shuruudahii iyo xaaladihii shaqo ee ay hore ugu sugnaayen.
4. Muddo aan ka badnayn siddeed iyo toban (18) bilood laga bilaabo taariikhda uu sharcigani dhaqan galo, Hay'addu waxay, si waafaqsan siyaasadda maareynta shaqaalaha ee la ansixiyey, dib u eegi kartaa isla markaana dib u habayn kartaa shaqaalaheeda, iyadoo tixgelinaysa aqoonta, khibradda, iyo baahiyaha hawleed ee jago kasta. Hay'addu, marka loo baahdo, waxay la wareegi kartaa shaqaale ka tirsan hay'adaha kale ee Dawladda, isla markaana waxay shaqaalaheeda u wareejin kartaa hay'adaha kale ee Dawladda, si waafaqsan Xeerka Shaqaalaha Rayidka iyo xeer-nidaamiyaashiisa.

Qodobka 27^{aad}
Dhaqangalka Xeerka

Xeerkan wuxuu dhaqan-gelayaa marka ay ansixiyaan labada Aqal ee Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, uuna saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.792

TAARIIKH: 26-DA LUULIYO 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY:

Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY:

Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY:

Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/2043/2025, ku taariikheysan 26/02/2025, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Nuur Cali Cumar.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

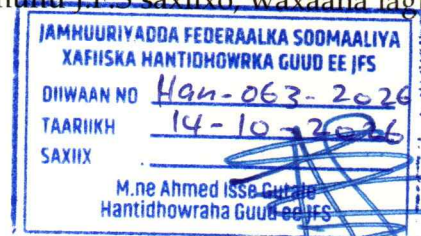
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Nuur Cali Cumar, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Nuur Cali Cumar, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001767

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.793

TAARIIKH: 26-DA LUULIYO 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WCAD/XW/2770/12/2025, ku taariikheysan 22/12/2025, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Cabdiraxmaan Cabdulle Maxamuud.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

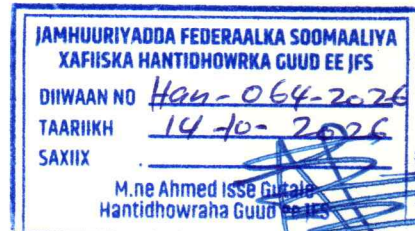
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Cabdiraxmaan Cabdulle Maxamuud, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Cabdiraxmaan Cabdulle Maxamuud, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

001768

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.815

TAARIIKH: 29-DA LUULIYO 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/2646/2025, ku taariikheysan 16/06/2025, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Mohamed Abdullahi Ali.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

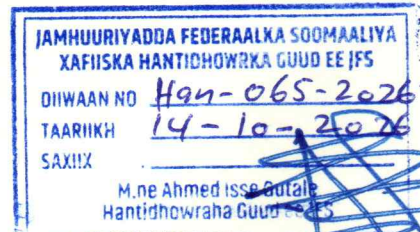
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Mohamed Abdullahi Ali, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Mohamed Abdullahi Ali, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan galayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001770

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.828

TAARIIKH: 5-TA AGOOSTO 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/2648/2025, ku taariikheysan 19/05/2025, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Yahye Muse Ahmed.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Yahye Muse Ahmed, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Yahye Muse Ahmed, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001771

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.833

TAARIIKH: 01-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/2987/2025, ku taariikheysan 25/05/2025, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Hassan Mohamed Kulane.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

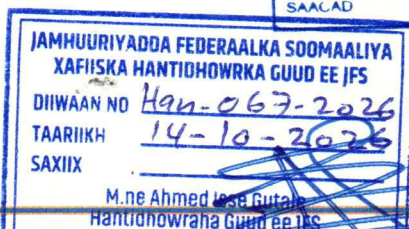
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Hassan Mohamed Kulane, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Hassan Mohamed Kulane, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001779

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

Address: Office of the President, Villa Somalia, Mogadishu, Somalia

Tell: +252 1 861000 / 261000 | Email: contact@presidency.gov.so | Web: www.villasomalia.gov.so

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.835

TAARIIKH: 07-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/3025/02/2026, ku taariikheysan 26/02/2026, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Cabdullahi Xassan Axmed.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Cabdullahi Xassan Axmed, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Cabdullahi Xassan Axmed, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001780

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.838

TAARIIKH: 07-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WCAD/XW/3524/09/2026, ku taariikheysan 19/09/2026, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibrada dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Cali Xasan Siyaad.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

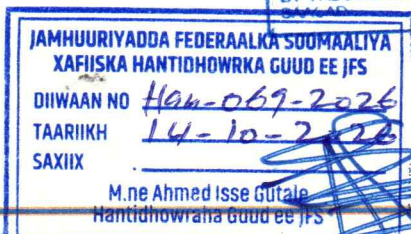
Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Cali Xasan Siyaad, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Dr. Cali Xasan Siyaad, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan galayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001788

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.839

TAARIIKH: 07-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 105^{aad}, Farqadaha 1^{aad} iyo 2^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/3371/07/2026, ku taariikheysan 14/07/2026, kuna saabsan soo jeedin Oggolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay Dr. Ilyas Maxamed Siyaad.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa Dr. Ilyas Maxamed Siyaad, loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodobka 2^{aad}

Waxaa Ilyas Maxamed Siyaad, uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3^{aad}

Waxa uu xeerkaan dhaqan galayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

001781

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

Address: Office of the President, Villa Somalia, Mogadishu, Somalia

Tell: +252 1 861000 / 261000 | Email: contact@presidency.gov.so | Web: www.villasomalia.gov.so

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.840

TAARIIKH: 07-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS XUBNAHA GUDDIGA MADAXA BANNAAN EE DIB-U-EEGISTA IYO DHAQANGELINTA DASTUURKA.

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY:

Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY:

Qoddobka 151^{aad} faqraddiisa 5^{aad} ee Dastuurka J.F.S, oo tilmaameysa hanaanka magacaabista Guddida Madaxa-banaan ee Dib-u-eegista iyo Hirgelinta Dastuurka.

MARKUU ARKAY:

Qoddobka 193^{aad} faqraddiisa 3^{aad} ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY:

Warqada summadeedu tahay XGGSH/808/B11/26, ee ku taariikhaysan Sebteember 29,2026, ee Qaraarka Golaha Shacabka Baarlamaanka 11^{aad} Soomaaliya, kuna saabsan ansixinta labada xubnood ee ka bannaan Guddiga Madaxa-banaan ee Dib-u-eegista iyo Hirgelinta Dastuurka.

MARKUU TIXGALIYAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada ay leeyihiin xubnahan.

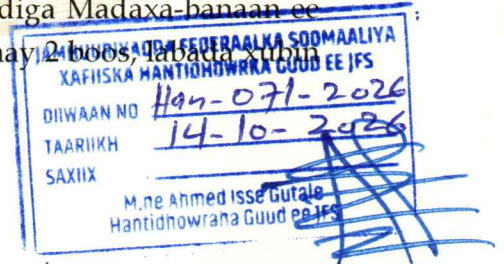
MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la magacaabo guddigan.

Madaxweynuhu waxa uu soo saaray Xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga bilaabo marka uu Madaxweynaha saxiixo xeerkaan Waxaa labada xubnood ee hoos ku xusan loo Magacaabay in ay ka mid noqdaan Guddiga Madaxa-banaan ee Dib-u-eegista iyo Hirgelinta Dastuurka oo ay ka bannaan tahay 2-baas, labada xubn ee cusub ayaa kala ah: -

- 1- Mudane Cabdulqaadir Cali Macalin
- 2- Mudane Yaasiin Maxamed Maxamuud

Qodobka 2aad

Xeerkan waxa uu dhaqan galayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saari doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S

001783

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.842

TAARIIKH: 07-DA OKTOOBAR 2026

MAGACAABIS XUBNAHA GUDDIGA MADAXA BANNAAN EE XUQUUQUL
AADANAHA

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 110^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qoddobka 151^{aad} faqraddiisa 1^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qoddobka 193^{aad} faqraddiisa 3^{aad} ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Warqada summadeedu tahay XGGSH/672/B11/26, ee
ku taariikhaysan Agoosto 16, 2026, ee Qaraarka
Golaha Shacabka Baarlamaanka 11^{aad} Soomaaliya, kuna
saabsan ansixinta xubin ee ka bannaan Guddiga Madaxa-
banaan ee Xuquuqul Aadanaha.

MARKUU TIXGALIYAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada uu leeyahay
mudanahan.

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la magacaabo xubintan.

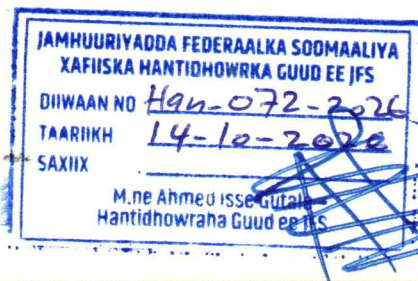
Madaxweynuhu waxa uu soo saaray Xeerkaan:

Qodobka 1^{aad}

Laga bilaabo marka uu Madaxweynaha saxiixo xeerkaan, waxaa Mudane Maxamed Xasan
Nuur loo Magacaabay in uu ka mid noqdo Guddiga Madaxa-banaan ee Xuquuqul
aadanaha.

Qodobka 2^{aad}

Xeerkan waxa uu dhaqan galayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda
Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saari doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

001784

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S

The Federal Republic of Somalia
Office of the Prime Minister

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.206

Taariikh: 18/05/2026

**XEERKA: XEERNIDAAMIYAHA DIB-U-HOWLGELINTA IYO MAAMULKA
HANAANKA CAYMISKA BULSHADA EE QARANKA.**

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Dastuurka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;

Markuu arkay: Sharci Lr.13 ee soo baxay 26 May 1962.

Markuu arkay: Warqadda soojeedinta ee Wasaaradda Caafimaadka
iyo Daryeelka Bulshada ee Summaddeedu tahay
MOH/FRS/MO/0511/MAY/2026 kuna taariikhaysan
04/05/2026;

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu
tahay **SHGW.13.153.05.26** ee 17/05/2026, kuna saabsan
Ansixinta "Xeernidaamiyaha Dib-u-Howlgelinta iyo
Maamulka Hanaanka Caymiska Bulshada ee Qaranka"
oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Markuu tixgeliyay: Muhiimadda Xeerkani uu u leeyahay in la helo caymis
Caafimaad oo loo dhan yahay kaas oo culeyska ka yareyn
kara Bulshada Soomaaliyeed si waafaqsan Xuquuqda
Dastuuriga ah.

Wuxuu Meelmariyay

Qodobka 1^{aad}

Go'aan

Gole Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.13.153.05.26**
ee 17/05/2026, kuna saabsan Ansixinta "Xeernidaamiyaha Dib-u-Howlgelinta iyo
Maamulka Hanaanka Caymiska Bulshada ee Qaranka" oo uu Goluhu cod buuxa ku
ansixiyay.

Qodobka 2^{aad}

Hirgalin

Waxaa Wasaaradda Caafimaadka loo igmaday in ay hirgaliso meelmarisana Xeerndaamiyaha Dib-u-Howlgelinta iyo Maamulka Hanaanka Caymiska Bulshada ee Qaranka.

Qodobka 3^{aad}

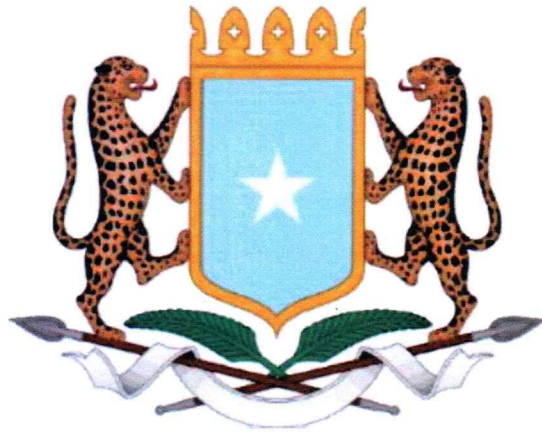
Dhaqangal

Xeerkan waxaa uu dhaqangalayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa faafinta Rasmiga ah ee Dowladda.

Mudane, **Hamza Cabdi Barre**
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA	
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD EE JFS	
DIIWAAN NO	061
TAARIKH	26/09/2026
SAXIIX	
M. No. Ahmed Yusef Gutale	
Hantidhowrka Guud ee JFS	

**JAMHUURIYADDA FEDERAALKA
SOOMAALIYA**

**XEER-NIDAAMIYAHA DIB-U-
HOWLGELINTA IYO MIDAYNTA
HANNAANKA CAYMISKA BULSHADA
EE QARANKA**

CUTUBKA 1^{AAD}

QODOBBO GUUD

Qodobka 1^{aad}

Magaca Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahaan waxaa loogu yeerayaa **"Xeer-nidaamiyaha Dib-u-howlgelinta iyo Midaynta Hannaanka Caymiska Bulshada ee Qaranka."**

Qodobka 2^{aad}

Ujeeddooyinka Xeer-nidaamiyaha

Xeer-nidaamiyahaan wuxuu xaqiijinayaa ujeeddooyinka soo socda:

1. In dib loo howlgeliyo lana mideeyo hannaankii hay'adadeed ee lagu maarayn jiray arrimaha caymiska bulshada iyada oo la dhaqangelinaayo lana kaabay mabaadii'da iyo nuxurka **Sharci Lr. 13 ee soo baxay 26 May 1962** ee lagu dhisay Hay'adda Caymiska Bulshada, **Sharci Lr. 8 ee soo baxay 26 May 1962** ee lagu dhisay **Sanduuqa Caymiska Bulshada** dibna loogu habeeyay **Sharci Lr. 49 ee soo baxay 18 August 1970 (Sanduuqa Caymiska Bulshada Soomaaliyeed)**.
2. In la helo caymis caafimaad loo dhan yahay kaas oo culayska ka yarayn kara bulshada Soomaaliyeed si waafaqsan xuquuqda dastuuriga ah.
3. In la howlgeliyo nidaam waafaqsan Shareecada Islaamka kuna shaqeeya mabaadii'da casriga ah ee caymiska caafimaadka bulshada.

4. In la dejiyo hannaan daahfuran oo lagu maareeyo maaliyadda caymiska caafimaadka bulshada iyada oo la xaqiijinayo ujeedooyinka caafimaadka loo dhan yahay.

Qodobka 3^{aad}

Eraybixin

Eray kasta wuxuu leeyahay micnaha ku hor qoran haddii aan si kale loogu sheegin Xeer-nidaamiyahaan gudihiisa:

1. **Hay'adda:** waxaa loola jeedaa Hay'adda Caymiska Caafimaadka Bulshada ee dib loogu howlgeliyay Qodobka 4aad ee Xeer-nidaamiyahaan.
2. **Adeegyada Caymiska:** waxaa loola jeedaa adeegyada caafimaadka iyo daawaynta ee xubintu xaq u leedahay iyada oo adeegyadaasi lagu qeexayo qorsheyaal u gaar ah oo Hay'addu ay soo saarto.
3. **Guddiga Maamulka:** waxaa loola jeedaa Guddiga lagu sheegay Qodobka 10aad.
4. **Noocyada Lacag-bixinta Caymiska:** waxaa loola jeedaa hababka loo sameeyo lacag-bixinta waxayna kala yihiin:
 "Lacag-bixin-Caymis:" waxaa loola jeedaa hannaan lacag-bixin oo adeegbixiyaha lagu siinayo qiimo go'an oo loogu adeegayo xubnaha caymiska ku jira muddo cayiman, xitaa haddii aan adeegga laga faa'iidayaan. **"Lacag-bixin-Adeeg:"** waxaa loola jeedaa hannaan lacag bixin oo adeegbixiyaha lagu siinayo qiimo go'an laguna bixinayo qiimaha adeegyada loo fuliyay xubnaha caymiska ku jira muddo qeexan gudaheed.

5. **Saami Caymis:** waxaa loola jeedaa qiimaha uu si joogto ah u bixinayo qof ku jira caymiska caafimaad si waafaqsan Shareecada Islaamka.
6. **EPHS:** waxaa loola jeedaa siyaasadda Qaran ee lagu ballaarinayo helidda adeegyada muhiimka ah ee caafimaadka iyo daawaynta.
7. **Badbaado Dhaqaale:** waxaa loola jeedaa hannaanka lagu furdaaminayo culayska dhaqaale ee la xiriira iibsashada adeegyada caafimaadka ama daawaynta gaar ahaan marka qofku ama qoysku si toos ah u iibsanayo adeegyada daawaynta.
8. **Adeegbixiye Caafimaad:** waxaa loola jeedaa cid kasta oo bixinaysa adeeg caafimaad ama daawayn waxaana ku jira dhaqaatiirka, xarumaha caafimaadka, shaybaarrada, farmashiyeyaasha, iyo cid kasta oo Hay'addu kula jirto heshiis ama sidaasi u aqoonsan tahay.
9. **Xubin:** waxaa loola jeedaa muwaadin ama cid kale oo dalka ku deggan si sharci ah kana diiwaangashan Hay'adda xaqna u leh in ay ka faa'iidayso adeegyada caymiska caafimaad.
10. **Wasaaradda:** waxaa loola jeedaa Wasaaradda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada ee JFS.
11. **Mudaraba:** waxaa loola jeedaa heshiiska faa'iido wadaagga ee maalgelin looga bixin karo sanduuqa caymiska ay Hay'addu gacanta ku hayso.
12. **Isugaynta Khataraha:** waxaa loola jeedaa hannaanka maaliyadeed lagu abuurayo laguma maamulayo sanduuq caymis oo culayska dhaqaale ka yaraynaya xubnaha ku jira caymiska.

13. **Sanduuqa Kaydka:** waxaa loola jeedaa kayd maaliyadeed oo ay hayso Hay'addu kana soocan xisaab howleedka caadiga ah iyada oo ujeedku yahay in looga faa'iidaysto xaaladaha dakhli yarida ama dalabaadka xad-dhaafka ah.
14. **libsi Istiraatiijiyadeed:** waxaa loola jeedaa hannaanka ay Hay'addu ku iibsanaayso adeegyada daawaynta iyada oo tixgelinaysa halbeegyada u degsan.
15. **Takaaful:** waxaa loola jeedaa nidaamka uu ku shaqeeyo caymiska Islaamiga ah iyada oo dhaqaalaha ku soo hara sanduuqa caymiska aan loo xisaabinaynin in uu yahay faa'iido gacansi balse loo aqoonsanayo wax ay xubnuhu wada leeyihiin loogana faa'iidayasan karo barnaamijyo ay raalli ka yihiin.
16. **Ballaarinta Helidda Adeegyada Caafimaad:** waxaa loola jeedaa halbeegga Qaran ee lagu hiigsanayo in qof kasta uu heli karo adeegga caafimaad ee uu u baahan yahay isaga oo aan dareemin culays dhaqaale.

Qodobka 4^{aad}

Dib-u-Howlgelinta iyo Midaynta

1. Waxaa halkaan dib loogu howlgeliyay laguna mideeyay hannaankii hay'adeed ee caymiska bulshada ee lagu dhisay **Sharci Lr. 13 ee soo baxay 26 May 1962, Sharci Lr. 8 ee soo baxay 26 May 1962, iyo Sharci Lr. 49 ee soo baxay 18 August 1970.**
2. Hay'addu waxay leedahay shaqsiyad qaanuuni ah oo ay ku maarayso howlaheeda iyo arrimaheeda, waxayna u madaxbannaan tahay howlaha uu sharcigu u igmaday.

3. Hay'addu waxay hannaan ahaan hoostagaysaa Wasaaradda Caafimaadka iyada oo ku shaqaynaysa mabaadii'da ku qeexan xeerarka maamulka maaliyadda guud.
4. Howlaha caymiska ee Hay'adda waxaa loo maamulayaa si waafaqsan Sharciga Shirkadaha Caymiska waxaana kormeer ku leh Bangiga Dhexe ee dalka.
5. Hay'addu waxay ku shaqaynaysaa una hoggaansamaysaa xeerarka iyo siyaasadaha ay dejiso Wasaaradda si waafaqsan Dastuurka iyo xeerarka Dalka.

Qodoba 5^{aad}

Xarunta Hay'adda

1. Xarunta dhexe ee Hay'addu waxay noqonaysaa magaalada Muqdisho waxayna xarumo iyo xafiisyo ku yeelan kartaa dalka oo dhan.
2. Waajibaadka iyo howlahaha Hay'adda waxay ka dhaqangalayaan geyiga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo dhan.

Qodobka 6^{aad}

Mabaadii'da Aasaasiga ah

Hay'adda waxa hagaya mabaadii'da soo socota marka gudanayso waajibaadkeedka:

1. **Sinnaan & Haybsooc La'aan:** muwaadin ama deggane kasta oo dalka sifo sharci ah ku deggan wuxuu xaq u leeyahay in uu xubin ka noqdo hay'adda uuna ka faa'iidaysto adeegyadeeda caymiska caafimaad.
2. **Badbaado Dhaqaale:** caymiska waxaa loogu talagalay in uu qofka ama qoyska uu ka badbaadiyo kharash caafimaad oo

aad u culus gaar ahaan dadka danyarta ah ama dakhligoodu hooseeyo.

3. **U Hoggaansanaanta Shareecada Islaamka:** dhammaan howlaha iyo adeegyada caymiska waxaa loo maaraynayaa si waafaqsan Shareecada Islaamka.
4. **Maamul Wanaag iyo Daahfurnaant:** Hay'addu waxay hoggaansamaysaa mabaadii'da isla xisaabtanka, halbeegyada hufnaanta, iyo daahfurnaanta iyada oo laga hanti-dhowrayo howlaha loo igmaday iyo sida loo fuliyo howlahaasi; mar kasta oo ay suuragal tahay, Hay'addu waxay soo saaraysaa warbixinno joogto oo ay la wadaagayso bulshada si waafaqsan xeerarka dalka.
5. **Iskudubbarid Midaysan:** Hay'addu waxay ka shaqaynaysaa sidii loo kobcin lahaa loona midayn lahaa barnaamijyada iyo howlaha caymiska caafimaadka bulshada iyada oo hiigsanaysa sidii loo gaari lahaa adeegyo caafimaad oo loo dhan yahay.

CUTUBKA 2^{AAD}

WAAJIBAADKA IYO HOWLAHA HAY'ADDA

Qodobka 7^{aad}

Waaajibaadka Guud

Hay'addu waxay leedahay waaajibaad gaar ah oo ay ku fulinayso arrimaha soo socda:

1. In ay maamusho dhammaan caymiska qasabka ah iyo midka ikhtiyaariga ah ee ku saabsan caafimaadka bulshada, iyada oo abuuraysa sanduuq caymis Qaran oo lagu shubo

qoondada Dowladda, saamiyada ay bixiyaan xubnaha, iyo wixii kab ah ee laga helo gudaha iyo saaxiibada Soomaaliya.

2. In ay noqoto Hay'adda keliya ee Qaranka ugu igman in ay iibsano karto adeegyada caafimaad ee ay ka faa'iidaystaan xubnaha ku jira caymiska.
3. In ay gacan ka gaysato sidii looga maarmi lahaa adeegyada ay dadku sida tooska u iibsadaan iyada oo ka badbaadinaysa culayska dhaqaale ee ka dhasha kharashaadka caafimaad ee lama filaanka ah.
4. In ay heshiis la geli karto kulana xisaabtami karto adeegbixiyeyaasha heshiisyada ay kula jirto si waafaqsan xeerarka dalka.

Qodobka 8^{aad}

Howlaha Hay'adda

Hay'addu, iyada oo gudanaysa waajibaadkeeda guud, waxay fulinaysa howlaha soo socda:

1. In ay dejiso ayna soo bandhigto adeegyada caymiska caafimaadka bulshada si waafaqsan siyaasadaha caafimaadka ee Qaranka iyada oo si joogto dib-u-eegis ugu samaynaysa.
2. In ay dejiso iyada oo u maraysa hannaan daahfuran shuruudaha xubnaha, saamiyada kale duwan, iyo halbeegyada kaalmaynta dadka danyarta ah.
3. In ay qabato dakhliga ka soo xarooda caymiska caafimaadka bulshada iyada oo u maamulaysa si waafaqsan Xeer-nidaamiyahaan iyo xeerarka maamulka maaliyadda guud.
4. In ay samayso iibsi istiraatiiji ah oo ay ku xulanayso adeegbixiyeyaasha kulana galayso heshiisyo adeeg bixin,

iyada oo lacag bixinta ku salaynaysa hababka lacag bixinta caymiska ee lagu qeexay eraybixinta, Qodobka 3aad (4).

5. In ay gasho heshiisyo waafaqsan Shareecada Islaamka laguna kobcin karo dakhliga caymiska caafimaadka bulshada si waafaqsan xeerarka dalka.
6. In ay abuurto diiwaan guud oo dadku isku diiwaangelin karaan kuna xirmi kara nidaamyada teknoolojiyadeed ee Wasaaradda Caafimaadka iyo hay'adaha kale ee muhiimka u ah howlaheeda.
7. In ay dejiso habraacyo faahfaahsan oo lagu maamulo diiwaangelinta, dalabaadka xubnaha, iyo lacagaha iyada oo ka faa'idaysanaysa teknoolojiyadda casriga kana hortagaysa musuqmaasuqa iyo ku xadgudubka nidaamka caymiska.
8. In ay dhisto Guddiga Qiimaynta Adeegbixiyeyaasha iyo Jaangoynta Tariifooyinka kuwaas oo u xilsaaran dhammaan howlaha la xiriira xulista adeegbixiyeyaasha iyo jaangoynta tariijooyinka iyo heshiisyada lala galayo adeegbixiyeyaasha.
9. In ay fuliso wacyigelin dadwayne oo joogto gaar ahaan arrimaha la xiriira caymiska caafimaadka bulshada, xubnaha iyo xuquuqdooda.

CUTUBKA 3^{AAD}

QAAB-DHISMEEDKA MAAMUL EE HAY'ADDA

Qodobka 9^{aad}

Qaab-dhismeedka Maamul

Hay'addu waxay yeelanaysaa qaab-dhismeedka soo socda:

1. Guddiga Maamulka oo u xilsaaran korjoogtaynta guud iyo hagidda istiraatiijiyadeed ee Hay'adda; iyo

2. Maareeyaha Guud ee Hay'adda kaas oo u xilsaaran socodsiinta howlaha maalinlaha ah ee Hay'adda.

Qodobka 10^{aad}

Guddiga Maamulka

1. Guddigu wuxuu ka kooban yahay xubnaha soo socda:
 - a) Guddoomiyaha oo ka imaanaya Wasaaradda Caafimaadka;
 - b) Xubin ka socota Xafiiska Ra'iisulwasaaraha;
 - c) Xubin ka socota Wasaaradda Maaliyadda;
 - d) Xubin ka socota Wasaaradda Shaqada;
 - e) Xubin ka socota Wasaaradda Ganacsiga;
 - f) Xubin ka socota Bangiga Dhexe;
 - g) Xubin ka socota Guddiga Shaqaalaha Rayidka;
 - h) Labo xubnood oo ka socda ganacsatada;
 - i) Xubin ka socota xarumaha caafimaadka ama shirkadaha caymiska;
 - j) Xubin ka socota bulshada rayidka gaar ahaan ururrada u dhaqdhaqaaqa xuquuqda caafimaadka;
 - k) Garyaqaan leh ugu yaraan 10 sano oo khibrad shaqo ah; iyo
 - l) Dhaqaalayahan leh ugu yaraan 10 sano oo khibrad lana xiriirta arrimaha caymiska iyo maaraynta khatarahiisa.
2. Dhammaan xubnaha waxaa soo jeedinaya hay'adaha ay ka kala socdaan marka laga reebo dhaqaalayahan ka iyo garyaqaanka oo uu soo magacaabay Wasiirka Caafimaadka waxaana xubnaha oo wadajira meelmariya Golaha Wasiirada, iyaga oo xilka haynaya muddo afar sano ah oo hal mar la cusboonaysiin karo.

3. Guddigu wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:

- a) In uu ansixiyo miisaaniyadda Hay'adda, qorhseyaasha istiraatiijiyadeed, iyo kuwa howleed ee Hay'adda.
- b) In ay oggolaadaan warbixinnada maaliyadeed ee sannadlaha ah iyaga oo u gudbinaya Wasiirka.
- c) In ay oggolaadaan siyaasadaha iyo habraacyada la xiriira xubnaha caymiska, adeegyada caymiska, xeerka xubnaha, iyo dhowrista xogta xubnaha.
- d) In ay korjoogteeyaan howlaha Maareeyaha Guud ee Hay'adda iyaga oo hubinaya u hoggaansanaanta iyo fulinta siyaasadaha Qaran ee la xiriira horumarinta iyo ballaarinta helidda adeegyada caafimaad.

Qodobka 11^{aad}

Maareeyaha Guud

- 1. Maareeyaha Guud waa sarkaalka idman ee Hay'adda wuxuuna masuul ka yahay socodsiinta howl maalmeedka Hay'adda, hirgelinta go'aannada Guddiga Maamulka, iyo matalaadda sharci ee Hay'adda.
- 2. Maareeyaha Guud waxaa soo jeedinaya Wasiirka waxaana meelmarinayaa Golaha Wasiirada ee JFS.
- 3. Hay'addu waxay sida oo kale yeelanaysaa shaqaale kala qaabilsan arrimaha soo socda:
 - a) Maamulka iyo Maaliyadda Caymiska;
 - b) Heshiisyada iyo adeegbixiyeyaasha;
 - c) Xubnaha caymiska, diiwaangelintooda, maaraynta dalabaadkooda, iyo cabashooyinka la xiriira;
 - d) Maaraynta xogaha, qiimaynta, iyo turxaanbixinta;
 - e) Arrimaha sharciga oo ay ku jiraan u hoggaansanaanta Shareecada iyo xeerarka kale ee dalka;

- f) Howlaha kale ee aan looga maarmin xilgudashada Hay'adda.
4. Qaab-dhismeedka guud ee Hay'adda waxaa lagu soo saarayaa xeer ra'iisulwasaare si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha Sharciga Nidaamka Xukuumadda.

CUTUBKA 4^{AAD}

ARRIMAHA MAALIYADDA IYO XUQUUQDA XUBNAHA

Qodobka 12^{aad}

Ilaha Dhaqaale ee Hay'adda

1. Hay'addu waxay leedahay ilaha dhaqaale ee soo socda:
 - a) Qoondo misaaniyadeed oo ay ka helayso Dowladda Federaalka Soomaaliya waana in ay joogto ahaato lana kordhiyo hadba inta la awoodo;
 - b) Kab miisaaniyadeed oo ay ka hesho Dowlad-goboleedyada ka fa'iidayanaya caymiska;
 - c) Saamiyada laga qaado xubnaha ku jira caymiska;
 - d) Deeqaha laga helo gudaha iyo saaxiibada caalamiga ah, iyaga oo soo marinaya miisaaniyadda Dowladda;
 - e) Wixii kale ee dakhli ah ee Hay'addu ku hesho maalgelin ama dhaqdhaqaaq kale.
2. Hay'addu waxay abuuraysaa sanduuqa kaydka kaas oo loo isticmaalayo xaaladaha uu oggolaado Guddiga Maamulka, iyaga oo tixgelinaya baahida jirta iyo halbeegyada lagu maamulo caymiska.

Qodobka 13^{aad}

Xuquuqda Xubnaha

1. Guddigu wuxuu dejinayaa Xeerka Xubnaha kaas oo qeexaya xuquuqda iyo waajibaadka xubnaha.
2. Ka sokow Xeerka Xubnaha, xubin kasta waxay xaq u leedahay arrimaha soo socda:
 - a) In ay hesho xog dhammaystiran oo ku saabsan adeegyada caymiska iyo shuruudaha la xiriira;
 - b) In ay ka caban karto haddii loo diido adeeg ama daawayn ay rabtay;
 - c) In la ilaaliyo xogteeda caafimaad iyo midda gaarka ahba si waafaqsan Sharciga Dhowrista Xogta Dadwaynaha; iyo
 - d) In ay hesho adeegyo tayo leh si waafaqsan halbeegyada xulista adeegbixiyeyaasha iyo jaangoynta tariifooyinka.
3. Hay'addu waxay si buuxda u ilaalinaysaa xuquuqda xubnaha ku jira caymiska iyada oo aan ku xadgudbaynin xuquuqdooda una hoggaansamaysa mabaadii' da guud ee lagu sheegay Xeer-nidaamiyahaan.

Qodobka 14^{aad}

Xallinta Cabashooyinka iyo Khilaafka

Khilaaf kasta oo u dhaxeeya Hay'adda, xubin, ama adeegbixiye waxaa loo maaraynayaa sida soo socota:

1. **Xallinta Gudaha:** Hay'addu waxay yeelanaysaa hannaan xallin khilaaf oo faahfaahsan waxaana lagu maaraynayaa dhammaan cabashooyinka la xiriira waajibaadka iyo howlaha hay'adda.
2. **Dhexdhexaadin Madaxbannaan:** Hay'addu waxay la aadaysaa dhinaca kale dhexdhexaadin sharci oo waafaqsan

xeerarka dalka waana in ay dhexdhexaadinta ku heshiinayaan labada dhinac, iyaga oo ku daraya heshiisyada ay wada galayaan.

3. **Cabasho Garsoor:** haddii laga maarmi waayo, Hay'addu iyo dhinaca kaleba waxay u dacwoon karaan maxkamadaha si waafaqan xeerarka dalka.

CUTUBKA 5^{AAD}

QODOBBO KALA DUWAN

Qodobka 15^{aad}

Qorshaynta iyo Warbixinnada

1. Hay'addu waxay yeelanaysaa qorshe istiraatiiji ah oo la jaanqaadaya qorsheyaasha Dowladda Federaalka Soomaaliya ee la xiriira arrimaha caymiska caafimaadka bulshada.
2. Hay'addu waxay soo saaraysaa warbixinno sannadle ah waxaana loo gudbinayaa Golaha Wasiirada iyada oo wixii la faafin karo u bandhigaysa dadwaynaha.

Qodobka 16^{aad}

Qiimaynta iyo Sixitaanka

1. Hay'addu waxay yeelanaysaa hannaan warbixineed oo ay ku qiimaynayso waxqabadkeeda kuna soo bandhigayso saamaynteeda bulsho iyada oo ka warbixinaysa waajibaadka loo igmaday iyo sida loo isticmaalay natijada qiimaynta la sameeyay.
2. Hay'addu waxay qiimaynta u soo bandhigaysaa hab waafaqsan xeerarka iyo halbeegyada maamulka wanaagsan,

iyada dadwaynaha u sharraxaysa waajibaadka loo igmaday iyo shaqada ay ka qabatay.

Qodobka 17^{aad}

Maaraynta Khataraha

1. Hay'addu waxay diyaarinaysaa qorshe sannadeed ay ku maaraynayso khataraha ay ka mid yihiin kuwa maamulka, maaliyadda, joogtaynta howlaha, u hoggaansanaanta sharciga, iyo khataraha la xiriira ilaalinta sumcadda Hay'adda.
2. Guddiga Maamulka ayaa masuul ka ah dejinta iyo kormeerka qorshaha ku xusan faqradda kowaad si waafaqsan halbeegyada laga filayo hay'adaha ka shaqeeya caymiska caafimaadka bulshada.

Qodobka 18^{aad}

Burrin

Xeer-nidaamiyahaan wuxuu soo koobayaa axkaamtii ku kala baahsanayd xeerarkii hore ee lagu maamuli jiray caymiska bulshada wuxuuna burriyay dhammaan xeer-nidaamiyeyaasha, dikreetooyinka, iyo xeerarka maamul ee aan la jaanqaadi karin.

Qodobka 19^{aad}

Dhaqangal

Xeer-nidaamiyahaan wuxuu dhaqangalayaa marka uu ansixiyo Golaha Wasiirada ee JFS uuna saxiixo Ra'iisulwasaaraha Xukuumadda Federaalka Soomaaliya laguna soo saaro faafinta rasmiga ah ee Dowladda.